

Contents

I. EDITORIAL

JUSTICE FOR THE LAW

Mircea Duțu	5
-------------------	---

II. STUDIES, ARTICLES, OPINIONS

JUVENILE LIABILITY IN VARIOUS EUROPEAN COUNTRIES

Versavia Brutaru	10
------------------------	----

THE EFFECTS OF THE GUARANTEE OBLIGATION IN THE CASE OF AN EVICTION IN THE CIVIL LAW'S REGULATIONS

Romeo Popescu	35
---------------------	----

BRIBERY IN THE PENAL CODE

Doinel Dinuică și Mioara Ketty Guiu	45
---	----

PRIVATE LAW REGULATIONS. INHERITANCE IN THE OLD TESTAMENT AND IN THE CIVIL CODE

Liviu-Bogdan Ciucă	54
--------------------------	----

REFLECTIONS ON THE OFFENCE OF ABANDONMENT OF FAMILY AND ON TWO OF THE MODALITIES IT CAN BE COMMITTED

Valentin Mirișan	60
------------------------	----

III. LEGISLATION NEWS 69

IV. ROMANIA'S CONSTITUTIONAL COURT DECISIONS 118

V. INTERVIEW

THE DEAN BELONGS TO ALL LAWYERS, NO MATTER THE ORGANIZATIONAL FORM OF THE PROFESSION

Ion Dragne	131
------------------	-----

Cuprins

I. EDITORIAL

DREPTATE PENTRU DREPT	
Mircea Duțu.....	5

II. STUDII, ARTICOLE, OPINII

RĂSPUNDEREA MINORULUI ÎN DIFERITE ȚĂRI EUROPENE	
Versavia Brutaru.....	10

EFECTELE OBLIGAȚIEI DE GARANȚIE ÎN CAZUL EVICȚIUNII CONSUMATE ÎN REGLEMENTAREA NOULUI COD CIVIL	
Romeo Popescu.....	35

LUAREA DE MITĂ ÎN NOUL COD PENAL	
Doinel Dinuică și Mioara Ketty Guiu	45

REGULI DE DREPT PRIVAT. MOȘTENIREA ÎNTRE VECHIUL TESTAMENT ȘI NOUL COD CIVIL	
Liviu-Bogdan Ciucă.....	54

REFLECȚII ASUPRA INFRAȚIUNII DE ABANDON DE FAMILIE, COMISĂ PRIN DOUĂ DINTRE MODALITĂȚILE NORMATIVE	
Valentin Mirișan	60

III. ACTUALITATE LEGISLATIVĂ

LEGEA NR. 189/2003 PRIVIND ASISTENȚA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE CIVILĂ ȘI COMERCIALĂ – REPUBLICARE (M. OF. NR. 392 DIN 4 IUNIE 2015)	
Redacția ProLege	69

CODUL FISCAL – MODIFICĂRI (LEGEA NR. 124/2015)	
Redacția ProLege	71

LEGEA NR. 139/2015 PRIVIND ÎNFIINȚAREA, ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA ACADEMIEI DE ȘTIINȚE JURIDICE DIN ROMÂNIA (M. OF. NR. 412/11.06.2015)	
Redacția ProLege	75

O.U.G. NR. 77/2009 PRIVIND ORGANIZAREA ȘI EXPLOATAREA JOCURILOR DE NOROC – MODIFICĂRI (LEGEA NR. 124/2015)	
Redacția ProLege	82

REGULAMENTUL PRIVIND EXAMENUL DE CAPACITATE AL JUDECĂTORILOR STAGIARI ȘI AL PROCURORILOR STAGIARI – MODIFICĂRI (HOTĂRÂREA CSM NR. 608/2015)	
Redacția ProLege	106

ART. 18 DIN LEGEA EDUCAȚIEI NAȚIONALE NR. 1/2011 – MODIFICARE (LEGEA NR. 153/2015)	
Redacția ProLege	109

LEGEA NR. 263/2010 PRIVIND SISTEMUL UNITAR DE PENSII PUBLICE – MODIFICĂRI (LEGEA NR. 155/2015)	
Redacția ProLege	112

IV. DIN JURISPRUDENȚA CCR

NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 69 ALIN. (1) LIT. B) ȘI ART. 110 ALIN. (1) LIT. B) LEGEA NR. 254/2013 PRIVIND EXECUTAREA PEDEPSELOR ȘI A MĂSURILOR PRIVATIVE DE LIBERTATE (M. OF. NR. 380/2.06.2015)	
Redacția ProLege	118

EXCEPȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 29 ALIN. (1) LIT. D) DIN LEGEA NR. 7/1996 A CADASTRULUI ȘI A PUBLICITĂȚII IMOBILIARE (M. OF. NR. 396/5.06.2015)	
Redacția ProLege	120

NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 222 („DURATA ARESTULUI LA DOMICILIU”) COD PROCEDURĂ PENALĂ (M. OF. NR. 419/12.06.2015)	
Redacția ProLege	122

NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 48 ALIN. (1) LIT. A) DIN LEGEA NR. 567/2004 CU PRIVIRE LA SUSPENDAREA PERSONALULUI AUXILIAR AL INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI ȘI AL PARCHETELOR (M. OF. NR. 420/12.06.2015)	
Redacția ProLege	127

NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 52 ALIN. (1) LIT. B) TEZA ÎNTÂI DIN CODUL MUNCII CU PRIVIRE LA SUSPENDAREA CIM DIN INIȚIATIVA ANGAJATORULUI (M. OF. NR. 431/17.06.2015) Redacția ProLege	128
---	-----

NECONSTITUȚIONALITATE: O.U.G. NR. 82/2013 PENTRU MODIFICAREA LEGII NR. 188/1999 PRIVIND STATUTUL FUNȚIONARILOR PUBLICI (M. OF. NR. 433/17.06.2015) Redacția ProLege	129
--	-----

V. INTERVIU

„DECANUL ESTE AL TUTUROR AVOCAȚILOR, INDIFERENT DE FORMA DE ORGANIZARE A PROFESIEI” Ion Dragne	131
--	-----

I. EDITORIAL

DREPTATE PENTRU DREPT

Mircea DUȚU

Prin adoptarea și intrarea în vigoare a Legii nr. 139 din 10 iunie 2015 privind înființarea, organizarea și funcționarea *Academiei de Științe Juridice din România* (AȘJR) se împlinește o mai veche dorință a corpului juriștilor și dobândesc o anumită satisfacție cei ce care și-au făcut din studiul dreptului și/sau din cercetarea științifică a fenomenului juridic o misiune de credință și o preocupare profesională. Într-adevăr, deși absolvenții de drept s-au aflat în primele rânduri ale construirii instituțiilor cultural-științifice ale țării și s-au manifestat major în numeroase domenii ale creației, bucurându-se astfel de cuvenita consacrare academică, dreptul ca știință și juriștii ca promotori ai acesteia au fost mult timp și pe nedrept ținuti la marginea, dacă nu dincolo de considerația și cadrul oficial academic. Puțin conta că principii și concepte rămase imuabile de o mie de ani, formulate încă din dreptul roman, conturau o știință cu un profil propriu, un domeniu specific de investigare și o metodă proprie de cercetare.

Denunțând marginalizarea academică a științelor sociale, în general, și a filozofiei și științelor juridice, în special, în discursul său de recepție din 10 iunie 1923, savantul umanist Dimitrie Gusti invoca o contribuție românească excepțională la afirmarea academică a dreptului în plan internațional: inițiativa din 1907 a academicianului D.A. Sturdza, Președintele Consiliului de Miniștri al Regatului României de înființare a Academiei de Drept Internațional de la Haga! Inaugurată la 14 iulie 1923 și dăinuind până astăzi ca simbol și cadru de dezvoltare a științei dreptului internațional, Academia ne îndrituiește cu atât mai mult astăzi, din perspectiva celor 92 de ani de activitate a sa, să „fim mândri de succesul strălucit ... al realizării ideii emise de un academician român în fața unui areopag mondial”, cum afirma Gusti la timpul său. Așadar, ca și celelalte științe sociale, așa cum susținea creatorul școlii românești de sociologie, științele juridice aveau dreptul „să intre în Academia română, științe pe care, prin însăși definiția și natura ei, o academie trebuie să le cuprindă și pentru care ... în 1907 se propunea, de un fost membru al Academiei noastre, întemeierea unei academii speciale la Haga”.

Cu un asemenea precedent, în condițiile avântului extraordinar al științelor juridice și practicii dreptului, ilustrat prin opera unor personalități de excepție și

ale reacției creării academiilor de ramură, în fața academiei tradiționale de la 1866, în deceniul patru al veacului al XX-lea, mai precis în 1938, așa cum arăta în 1939 prof. G. G. Mironescu, „un grup de colegi de la facultatea noastră de drept a luat inițiativa fondării unei Academii juridice”. După discuții și observații de drept comparat (iarăși modelul francez!) „s-a ajuns la ideea de a se extinde scopul urmărit și s-a proiectat transformarea instituției într-o Academie de Științe Morale și Politice”. Dar, întrucât prin Decretul-Lege nr. 2418 din 7 iulie 1938 s-a rezervat exclusiv pentru Academia Română dreptul de a purta denumirea de „Academie”, inițiatorii – „un grup de profesori de la facultatea de Drept și de înalți magistrați din București” – au fost nevoiți să adopte numele de „Institutul de Științe Morale și Politice” (Institutul).

Necesitatea construirii unei atari „înalte asociațiuni cultural-științifice” era astfel formulată de promotorii săi: „Învățământul în Universitate și îndeosebi în facultățile de Drept a dobândit o mare extindere, dar el se menține și credem că trebuie să se menție în cadrul clasic al aprofundării științei prin cursuri, conferințe și lucrări de institut cu studenții.

O cooperare în scop științific a membrilor corpului didactic între ei, în deplină libertate, depășește cadrul învățământului universitar.

De aceea, în toate țările, asemenea cooperări științifice se realizează, în afară de cadrul strict universitar, în instituții de înaltă cultură, cu participarea elementelor de prim ordin din lumea intelectuală.”

Ca formulă juridică s-a optat pentru cea de asociație științifică, în condițiile Legii nr. 21 din 1924 privind persoanele juridice și urmărind procedura stipulată de respectivul act normativ. Astfel, actul constitutiv și statutul au fost întocmite de fondatori la 23 noiembrie 1938 în București și autentificate la aceeași dată (sub nr. 42 192) de Tribunalul Ilfov, Secția notariat. După îndeplinirea formalităților legale, Institutul a fost autorizat a funcționa, acordându-i-se personalitate juridică prin sentința nr. 82 din 22 decembrie 1938 a Tribunalului Ilfov – Secția I-a civilă-comercială.

Statutul a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 33 din 9 februarie 1939.

Prima ședință plenară, inaugurală a avut loc la 28 martie 1939, iar întâia conferință științifică, susținută de profesorul Demetru Negulescu, a avut ca subiect „Noile tendințe în dreptul internațional și Curtea Permanentă de Justiție Internațională de la Haga”.

De ce o Academie (Institut) de „științe morale și politice”? În mod evident modelul l-a reprezentat instituția franceză cu aceeași denumire, restaurată în 1832 pe baza referatului ministrului instrucțiunii publice François Guizot, mare istoric prin care se constata că „Științele morale și politice influențează direct soarta societății, ele modifică rapid și legile, și moravurile” și se consacra oficial, fără dubiu, „caracterul cu adevărat științific al acestora.”

Așadar, în concepția precursorilor AȘJR din 1939, științele „morale și politice” aveau ca pivot principal științele juridice, în jurul cărora se asociau discipline care,

din punct de vedere istoric, s-au născut sub largă cupolă a dreptului și s-au desprins treptat de acesta, spre a se afirma ca domenii autonome ale cunoașterii, precum economia (politică) sau sociologia (inclusiv cea juridică), ori au cunoscut dezvoltări semnificative pe tărâm juridic (precum filosofia dreptului).

Așa se explică largă deschidere a Institutului spre domeniul științelor „umane” și „sociale”, manifestată în privința tematicilor secțiilor componente, care ilustrau problematice de la cele strict juridice [(a) Secțiunea de Drept Privat; b) Secțiunea de Drept Public; c) Secțiunea de Drept Roman și Istoria Dreptului; d) Secțiunea de Drept Internațional și Drept Comparat], la cele auxiliare, conexe, complementare și consubstanțiale Dreptului, dar astăzi aparent atât de independente de acesta, aferente secțiunii de Științe economice, politice și financiare și, respectiv, celei de Sociologie și Filozofia Dreptului.

Deceniul al patrulea al veacului al XX-lea s-a caracterizat printr-o efervescență a activității științifice în domeniul dreptului, mai ales în cadrul și în jurul Facultății de Drept din București. Așa, de exemplu, s-au organizat așa-numitele „institute” ca forme de desfășurare a cercetării juridice, cu participarea deopotrivă a cadrelor didactice și studenților. Menționăm, în acest sens, Institutul de Drept Administrativ (condus de C.G. Rarinescu), Institutul de Enciclopedia Dreptului (coordonat de G.G. Mironescu), Institutul de Drept Privat, Institutul de Drept Penal ori Institutul de Științe Sociale.

Dintre studenții afirmați în acest cadru menționăm pe marii profesori de mai târziu Valentin Al. Georgescu și Octavian Căpățână, cercetătorul științific N. Georgescu ș.a.

Tot ca o expresie a acestei mișcări științifice juridice și ca instrument de reflectare a perspectivelor sale, în primăvara anului 1939 s-a înființat „publicațiunea periodică” *Analele Facultății de Drept din București*, îndeplinindu-se astfel un mai vechi deziderat al primei facultăți juridice a țării.

După cum releva Decanul Facultății de la acel moment, prof. G.G. Mironescu, în Prefața la nr. 1 al revistei: „Misiunea științifică a Universității implică principala sarcină de a aprofunda știința prin cursurile și lucrările făcute cu studenții în incinta universitară. Dar, în afară de această incintă și dincolo de lumea studențească, Universitatea are asemenea un rol de îndeplinit: ea trebuie să formeze și să întrețină o mișcare științifică folositoare progresului științei și al Țării. Astfel de mișcare urmează a se înfăptui pentru fiecare specialitate în cadrul său.

Gândul acesta justifică fondarea prezentei publicațiuni juridice”.

Recunoscându-i-se prin legea de înființare și organizare, calitatea de continuatoare în drepturi, care preia tradițiile științifice ale Academiei de Științe Morale și Politice, înființată în anul 1939 [art. 1 alin. (3)], Academia de Științe Juridice din România își asumă o prețioasă povară, precum și o mare responsabilitate pentru viitor.

Spre deosebire de înaintașa sa de acum 76 de ani, nevoită să se formeze în condițiile dreptului comun, ca simplă asociație fără scop lucrativ, AȘJR se bucură

de o lege proprie și de un statut de organizare și funcționare, iar ca natură juridică este „instituție de interes public, cu personalitate juridică de drept public, autonomă”, „for național de consacrare științifică, care reunește personalități reprezentative ale științelor juridice”.

„Dulcea povară” a unei tradiții științifice excepționale care, deși formată în numai circa 5 ani, în privința Academiei de Științe Morale și Politice (ASMP), prin mesajul transmis și personalitățile implicate, ea s-a impus deopotrivă la timpul său și în deceniile care au urmat.

Cum poate fi explicată altfel prestața unei „simple asociațiuni culturale”, așa încât să accepte să facă parte din rândul membrilor săi și președinția Secțiunii de Sociologie și Filozofia Dreptului, președintele „en titre” al Academiei Române, profesorul C. Rădulescu-Motru? Într-adevăr generația ASMP era reprezentată de personalități fondatoare ale științei juridice moderne românești, fiind suficient să enumerăm în acest context nume precum: N. Titulescu, V.V. Pella, Istrate Micescu, D. Negulescu, P. Negulescu ș.a.

O parte dintre ei, precum Traian Ionașcu, Vintilă Dongoroz, M. Eliescu sau I.G. Vântu, avea apoi să se numere printre fondatorii și pilonii Institutului de Cercetări Juridice al Academiei Române, înființat la 1 ianuarie 1954, realizându-se astfel, în condițiile socio-istorice și politice date, continuitatea tradiției cercetării științifice academice în domeniul dreptului. O continuitate perfect compatibilă având în vedere misiunea asumată de Institutul (Academia) din 1939: o contribuție la progresul cercetărilor științifice în domeniul dreptului, asigurată, cu limitele timpului, prin asumarea ca program de cercetare, a permanenței, diversității de manifestare și capacității de adaptare ale constantelor dreptului.

După 1989 lumea juridică românească a cunoscut un proces exploziv de dezvoltare, deopotrivă cantitativă și de diversificare. De la circa 20.000 de juriști care activau înainte de 1989, s-a ajuns azi la peste 100.000; dacă tot atunci funcționau trei facultăți de drept, cu circa 350 de absolvenți anual, în prezent sunt circa 90, iar numărul licențiaților în drept pe an este de ordinul zecilor de mii; profesiile juridice s-au diversificat, asociațiile profesionale s-au înmulțit, iar reforma legislativă aferentă ultimului sfert de veac a creat o legislație nouă, de tip european, occidental. Recodificarea din ultimul deceniu și noul sistem de coduri au generat un proces complex de confruntare cu realitățile social-economice concrete, de verificare a adaptabilității și capacității lor practice, ceea ce presupune o atentă competență și atitudine tranșantă.

Reașezarea fundamentală a dreptului pozitiv are nevoie și de o reacție teoretică pe măsură, capabilă să reconceptualizeze sistemul de principii și noțiuni juridice, în sens post-modern, ținând seama de integrarea cu dreptul Uniunii Europene (UE) și de exigențele mondializării, fără a uita și ignora fundamentele tradiției. Pentru realizarea acestui obiectiv major al generației noastre, două proiecte au fost lansate în ultimul timp: Enciclopedia Juridică Română (EJR) și, respectiv, Academia de Științe Juridice din România (AȘJR).

Prima își propune să forjeze aparatul conceptual post-modern al dreptului român și să formuleze noul vocabular juridic național, în armonie cu dreptul unional european și cel mondial, nu ca simplă adaptare, ci precum o rezonanță creatoare, în continuitate și discontinuitate cu trecutul, în raport direct cu prezentul și prezicerea atentă a viitorului

Cea de-a doua, ASJR, dorește să constituie factorul de coagulare în jurul acestor idei a tuturor forțelor creatoare ale lumii juridice românești și cadrul de promovare și realizare a priorităților juridice naționale.

Risipirea energiilor în aproape 100 de facultăți de drept și unități de cercetare juridică, fără o viziune clară, unitară, o orientare naturală și o cooperare rodnică ne-a dus la stagnarea păguboasă din ultimele decenii. Depășirea sa și înscrierea pe orbita efortului creator al reconstruirii doctrinei și științei juridice românești, în consonanță cu apartenența țării la UE și în condițiile mondializării dreptului, reprezintă responsabilitatea definitorie pentru generațiile actuale de juriști.

Academia de Științe Juridice din România trebuie, așadar, să-și deschidă larg porțile spre orice contribuție de acest gen, spre toți cei competenți să o promoveze și să o susțină și să asigure astfel progresul dreptului românesc!

II. STUDII, ARTICOLE, OPINII

RĂSPUNDEREA MINORULUI ÎN DIFERITE ȚĂRI EUROPENE

Versavia BRUTARU

Evoluția delincvenței juvenile în lume și mai ales diversitatea formelor prin care aceasta se manifestă, ca și gravitatea unora dintre ele (faptele săvârșite cu violență, de exemplu), au făcut ca regimul juridic al minorului infractor să devină o problemă de interes major. Cu alte cuvinte, dimensiunea istorică a reglementărilor pentru minori nu poate fi desprinsă de civilizația și cultura juridică europeană, care includ și experiența românească[1].

Unii autori[2] confirmă observația atunci când afirmă că „*dreptul european*” – privit în sens larg și generic, în dimensiunea culturală a valorilor și principiilor civilizației europene, echivalează cu „*tradiția juridică europeană*”, explicată de originile medievale comune a unor reglementări și de către evoluția elementelor convergente până în epoca modernă. Acest proces este marcat, în evoluția lui, de o pluralitate de versiuni care influențează unicitatea de fond a substratului istorico-cultural al dreptului european pentru a face loc unor sisteme sau instituții juridice cu tradiții clare, distincte. Este cazul sistemelor de drept **Continental** (romano-germanic) și de **Common Law**, în cadrul cărora întâlnim, de asemenea, tradiții cum sunt cele ale Țărilor scandinave, de exemplu[3] iar odată cu codificările din secolul al XIX-lea și o serie de variante locale ori naționale foarte diferite[4].

Ceea ce intervine, în prezent, ca element de noutate, în procesul general, este faptul că adaptarea legislației românești, inclusiv cea privitoare la minori, la reglementările europene, devine obligatorie, cel puțin sub raportul principiilor ei fundamentale, din momentul în care țara noastră s-a angajat în reforma juridică, reclamată de tranziția de la regimul totalitar la o societate deschisă și democratică.

Pentru actuala politică penală românească, ce vizează prioritar prevenirea delincvenței minorilor, exigențele care decurg din obiectivele umaniste cu privire la constituirea unui nou sistem instituțional și a unui spațiu european de libertate, securitate și justiție, reprezintă suportul principiilor și direcțiilor sale de intervenție și totodată garanția asigurării unui echilibru al acțiunilor și măsurilor pe care aceasta le generează.

S-ar putea susține că diversitatea tipurilor instituționale europene, de răspuns la delincvența minorilor, care se regăsesc, în prezent, cu variante și în restul lumii, este dată de diversitatea reacțiilor sociale la fenomen și la unele modele legislative ce țin, la rândul lor, de diversitatea exigențelor, a situațiilor și a interpretării comportamentelor deviante și delincvente în societate, a varietății acestora și a pretențiilor actuale față de condiția umană în general, și nu în ultimul rând particularitățile și intervențiile statului în probleme de prevenire și control[5].

Literatura de specialitate[6] oferă un spor de claritate în această privință atunci când sesizează, în cadrul deosebirilor calitative existente în mod obiectiv între țările occidentale puternic industrializate și celelalte țări – prezența unei tipologii ca expresie a modului propriu în care se combină factorii care explică existența fenomenului infracțional în lumea contemporană.

Se remarcă de aceea, o mare variabilitate a criteriilor juridice cu privire la natura și conținutul delincvenței juvenile determinată între altele și de o mare diversitate a limitelor de vârstă luate în considerare pentru stabilirea majoratului penal și nu numai.

Sunt sugestive în acest sens și opiniile unor specialiști[7], prin care susțin că dificultățile de integrare europeană, sunt generate de diferențele existente între diferite culturi juridice care se confruntă între ele pe linia a numeroase probleme dar și de inegalitatea sistemelor de drept între care se realizează „*transplantul juridic*” care s-ar cere să aibă în comun caracteristicile dreptului post-modern ale secolului XXI.

O asemenea diversitate îngreunează și întârzie, formarea unei conștiințe europene comune, inclusiv juridică, necesară a sta la baza voinței comune a statelor membre[8].

Se ridică astfel problema acelor transformări legislative care să producă schimbări de percepție a comunității, a societății în general, cu privire la noile forme de marginalizare socială, în multe cazuri cu efecte de durată, pe care le implică un sistem represiv de politică penală, astfel încât să devină posibilă lărgirea sferei de reglementări necesare a fi adaptate la legislația comunitară[9] și, în consecință, diminuarea spațiului de intervenție a dreptului penal în privința minorilor, cu mutarea centrului de greutate în politica socială. Acest lucru se impune cu atât mai mult cu cât într-o viziune modernă: „*sistemele de drept nu trebuie separate de contextul lor nejuridic, social, politic și istoric deoarece principalele legi și precedentele judecătorești sunt aplicabile doar prin situarea lor într-un asemenea context*”[10].

În domeniul justiției pentru minori, sistemele de drept urmează două modele[11]: cel tradițional sau penal, conform căruia începând cu o anumită vârstă minorilor li se aplică pedepse, și cel mai recent, nepenal, care acordă prioritate măsurilor educative, în ambele modele, minorilor, sub o anumită vârstă, care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală, aplicându-li-se numai măsuri de protecție.

Modelul tradițional penal rămâne dominant, acesta recurgând atât la pedepse cât și la măsuri educative, cum este, de exemplu, în dreptul englez, unde minorului îi sunt aplicabile, în principiu, numai pedepse, însă mai puțin severe în privința duratei și a modului de executare decât cele aplicabile infractorilor majori. Alte legislații prevăd existența unui sistem mixt de sancțiuni alcătuit din pedepse și măsuri educative, cum este, de exemplu, cazul Elveției, unde minorului i se poate aplica fie o pedeapsă, fie o măsură educativă, sau cazul Germaniei, unde minorului infractor i se aplică, în paralel cu pedepsele, și măsuri educative (unele cu caracter coercitiv, iar altele disciplinare).

Modelul nepenal pune accent pe măsurile educative, cum este de exemplu în legislația belgiană unde a fost lansat conceptul de „*minor aflat în pericol*” (Legea din 8 aprilie 1965), concept care include indisciplina, vagabondajul și comiterea de infracțiuni.

I. Legea penală **franceză**, care a constituit modelul reglementării din Codul penal de la 1864 folosește expresia „*sans discernement*” care s-a tradus în legea penală română cu expresia „fără pricepere” în privința minorului între 8 și 15 ani care era asimilat în acest caz cu minorul sub 8 ani. Cu privire la această categorie de minori, legea franceză prevedea achitarea minorului, în timp ce legea română folosea expresia „nu se va pedepsi”.

În doctrina franceză au existat unele controverse cu privire la vârsta minorului care nu răspunde penal. S-a susținut că instanța corecțională, când judecă pe minorul mai mic de 15 ani, trebuia să răspundă la două chestiuni: la cea generală, a culpabilității, și la cea a discernământului (priceperii)[12]. Dacă se declară nevinovăția minorului și acesta este achitat (așa cum se prevede în textul francez) ce se întâmplă cu culpabilitatea acestuia? Ne referim la ipoteza în care acesta a lucrat fără pricepere, dar este culpabil. Unii autori francezi au fost de părere că achitarea este o declarație de neculpabilitate, motivând cu sintagma din textul codului „*va fi achitat*”, deoarece achitarea nu poate fi pronunțată decât în favoarea persoanei care nu a fost găsită culpabilă[13]. În opinia altor autori lipsa de discernământ la minori este o scuză absolutorie, iar sentința dată în favoarea lor este o sentință de absolvire[14].

Garraud[15] critică ambele teorii. În ceea ce o privește pe prima, este de părere că nu trebuie să uităm că minorul în primul rând a fost declarat vinovat și numai apoi s-a cercetat chestiunea discernământului, prin urmare cuvintele întrebuate de legiuitor nu pot fi un argument în susținerea acestei păreri. În art. 66 C. pen. francez (1810) se prevede că „nu este crimă nici delict”, deci, adevărate cauze de neculpabilitate. Nici teoria lui Blanche nu poate fi admisă deoarece legea vorbește de achitare și nu de absolvire. După Garraud, achitarea din lipsă de pricepere are un caracter cu totul special, iar sentința pronunțată este din unele puncte de vedere una de neculpabilitate fiindcă se referă la un minor declarat culpabil (adică vinovat), iar din alt punct de vedere o sentință de achitare deoarece minorul nu este responsabil.

În legislația **franceză actuală** sediul materiei se află în *Codul penal* [16], aprobat prin Legea nr. 2002-1138 din 9 septembrie 2002 art. 11 publicată în *Journal Officiel* din 10 septembrie 2002 și în *Ordonanța nr. 45-174 din 2 februarie 1945 privind minorii delincvenți, cu modificările și completările ulterioare până în 2002* [17].

Vârsta răspunderii penale coincide cu vârsta majoratului penal, adică 18 ani, dar în anumite cazuri poate fi coborâtă la 13 ani [18].

Articolul 122-8 Codul penal instituie *principiul lipsei absolute a răspunderii penale* a minorului care nu a împlinit 13 ani:

„Minorii care au discernământ răspund penal pentru crime, delictes sau contravenții, în condițiile prevăzute de o lege specială, care determină măsurile de protecție, asistență, supraveghere și educare ce pot fi aplicate unui minor.

Această lege prevede sancțiunile educative care pot fi pronunțate împotriva minorilor între 10 și 18 ani și pedepsele care pot fi pronunțate împotriva minorilor între 13 și 18 ani, ținându-se seama de atenuarea responsabilității de care beneficiază în virtutea vârstei lor” (art. 122-8 C. pen.).

Lipsa de răspundere penală relativă a minorilor care au împlinit 13 ani este consacrată în articolul 2 al Ordonanței nr. 45-174 din 2 februarie 1945, unde se mai prevede că „tribunalele pentru minori pot totuși, când circumstanțele și personalitatea delincventului o cer, să pronunțe o condamnare penală împotriva minorului care a împlinit 13 ani”. Această derogare expresă din ordonanța citată are în vedere numai competența tribunalelor pentru minori. Potrivit aceleiași ordonanțe, minorilor li se aplică un regim sancționator mixt, alcătuit din măsuri educative, mediere-reparație și pedepse. Astfel, față de minorul care nu a împlinit 13 ani, se poate pronunța una din următoarele măsuri educative (art. 15-1):

1. Confiscarea unui obiect deținut de minor sau aparținând acestuia, care a servit la săvârșirea infracțiunii sau care este produsul infracțiunii;

2. Interdicția de a se afla, pentru o durată de cel mult 1 an, în locul unde infracțiunea a fost comisă, cu excepția locului în care minorul își are reședința obișnuită;

3. Interdicția, pe o durată de cel mult 1 an, de a întâlni victimele infracțiunii sau de a intra în relații cu acestea;

4. Interdicția, pe o durată de cel mult 1 an, de a-i întâlni pe coautorii sau complicii la săvârșirea infracțiunii sau de a intra în relații cu aceștia;

5. Obligația de a acorda ajutor sau reparație victimei;

6. Obligația de a urma, pe o durată de cel mult 1 an un stagiul de formare civică, pentru a-i aminti minorului obligația de a respecta legea;

Medierea-reparație. În cadrul acestei măsuri, minorul participă la repararea prejudiciului, printr-o activitate de ajutor sau reparare, oferită victimei sau în folosul comunității. Această măsură nu poate fi dispusă decât cu acordul victimei și poate fi însoțită de scuze adresate victimei. Minorii între 16 și 18 ani pot desfășura o activitate de interes general, cu caracter formator sau de natură să favorizeze reinsertia socială.

Tribunalul pentru minori poate dispune față de minorul care a împlinit 13 ani, una din următoarele măsuri educative (art. 15):

1. Încredințarea minorului părinților, tutorelui sau unei persoane de încredere;
2. Plasarea într-o instituție publică sau privată, de educare sau de formare profesională;
3. Plasarea într-un institut medical sau medical-educativ;
4. Încredințarea serviciului de asistență pentru minori;
5. Plasarea într-un centru pentru minori delincvenți de vârstă școlară.

Tribunalul pentru minori poate dispune una față de minorul care nu a împlinit 13 ani, din următoarele sancțiuni educative (art. 15-1):

1. Confiscarea unui obiect deținut de minor sau aparținând acestuia, care a servit la săvârșirea infracțiunii sau care este produsul infracțiunii;
2. Interdicția de a frecventa, pentru o durată de cel mult 1 an, locul unde infracțiunea a fost comisă, cu excepția locului în care minorul își are reședința obișnuită;
3. Interdicția, pe o durată de cel mult 1 an, de a întâlni victimele infracțiunii sau de a intra în relații cu acestea;
4. Interdicția, pe o durată de cel mult 1 an, de a-i întâlni pe coautorii sau complicii la săvârșirea infracțiunii sau de a intra în relații cu aceștia;
5. Obligația de a acorda ajutor sau reparație victimei;
6. Obligația de a urma, pe o durată de cel mult 1 an un stagiu de formare civică, pentru a-i aminti minorului obligația de a respecta legea;

Pedepsele privative de libertate. Tribunalul pentru minori și Curtea cu juri pentru minori nu pot pronunța împotriva minorilor care au împlinit 13 ani o pedeapsă privativă de libertate mai mare decât jumătatea pedepsei prevăzute de lege pentru acea infracțiune. Dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață, nu se poate pronunța o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 20 de ani (articolul 20-2 din Ordonanța nr. 45-174 din 2 februarie 1945 privind minorii delincvenți).

Dacă minorul a împlinit 16 ani, tribunalul pentru minori și Curtea cu juri pentru minori pot, cu titlu excepțional, ținând seama de circumstanțe și de personalitatea minorului, să nu aplice dispozițiile alineatului precedent. În acest caz, pedeapsa aplicabilă unui minor cu vârsta între 16 și 18 ani poate fi aceeași cu a unui major. Pedeapsa închisorii se execută de către minori într-o secție specializată sau într-un penitenciar specializat pentru minori.

Pedeapsa amenzii. Tribunalul pentru minori și Curtea cu juri pentru minori pot pronunța împotriva minorului care a împlinit 13 ani, pedeapsa amenzii, care nu poate depăși suma de 7 500 de euro (articolul 20-3). Împotriva minorului nu pot fi pronunțate următoarele pedepse: interdicția de a se afla pe teritoriul francez, zile-amendă, interzicerea drepturilor civice, civile și de familie, interzicerea de a exercita o funcție publică sau o activitate profesională (articolul 20-4).

Munca în folosul comunității. Dispozițiile Codului penal referitoare la *munca în folosul comunității* sunt aplicabile minorului cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani.

Munca în folosul comunității trebuie adaptată la particularitățile minorului și trebuie să prezinte un caracter formator sau de natură să favorizeze reinserția socială a acestuia (articolul 20-5). Nici o interdicție, decădere sau incapacitate nu pot fi pronunțate împotriva unui minor (articolul 20-6). Ordonanța privind minorii delincvenți permite aplicarea dispozițiilor Codului penal relative la renunțarea la pedeapsă și amânarea pedepsei minorului cu vârsta cuprinsă între 13 și 18 ani.

Amânarea pronunțării pedepsei sau a măsurii educative poate fi dispusă când tribunalul pentru minori consideră această măsură adecvată, în funcție de personalitatea minorului. Amânarea poate fi dispusă pe o durată de cel mult 6 luni.

II. Codul penal al vechiului imperiu german împarte răspunderea minorilor în trei categorii, din punct de vedere al responsabilității: a) până la vârsta de 12 ani se prezumă în mod absolut lipsa de responsabilitate (este vârsta copilăriei *Kindheit*, art. 65 Cod imperial german). În acest caz, în baza legii speciale din anul 1876, sau a art. 34 din Codul penal, minorul va fi plasat într-o familie, chiar dacă nu va fi judecat. Un element de noutate prezintă paragraful 316 al Codului penal imperial potrivit căruia persoanele însărcinate cu supravegherea acestor minori pot fi făcute responsabile, dacă nu și-au îndeplinit îndatorirea de supraveghere, dar nu pot fi considerați complici, deoarece, în acest caz, nu există infracțiune; b) a doua perioadă, *Jugendliches Alter* sau adolescența, începe de la vârsta de 12 ani și durează până la 18 ani. În această etapă a minorității se examinează responsabilitatea în general, iar apoi se examinează, în particular, dacă infractorul a avut „conștiința actului comis”; c) perioada de după 18 ani, când există o responsabilitate penală deplină.

În actuala legislație **germană**, minorilor li se aplică dispozițiile Codului penal, și ale Legii privind tribunalul pentru minori din 1953, cu modificările și completările ulterioare^[19]. *Vârsta răspunderii penale* coincide cu vârsta majorității penale, adică 18 ani, dar poate fi coborâtă până la 14 ani în anumite cazuri.

Codul penal prevede *lipsa absolută a răspunderii penale pentru minorii care nu au împlinit 14 ani*: „Persoana care în momentul săvârșirii faptei nu a împlinit încă vârsta de 14 ani este incapabilă de a comite o faptă cu vinovăție” (art. 19).

Dispozițiile Codului penal se aplică și în cazul faptelor săvârșite de adolescenți și tineri, dacă legea specială pentru minori nu dispune altfel (art. 10).

Răspunderea penală a minorilor care au împlinit 14 ani este relativă. Potrivit legii privind tribunalul pentru minori (art. 3): „un tânăr este responsabil penal dacă în momentul săvârșirii faptei este suficient de matur pentru a discerne gravitatea faptei și pentru a acționa în consecință”. Articolul 1 din Legea menționată definește tinerii ca fiind persoanele care au vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani, în momentul săvârșirii faptei. Presumția lipsei de răspundere penală a minorilor între 14 și 18 ani, este relativă și poate fi răsturnată, dacă maturitatea acestora o justifică. În cazul în care acești tineri răspund penal, nu li se aplică Codul penal, ci dreptul penal al minorilor, dispoziții prevăzute în legea privind tribunalul pentru minori.

Menționăm că legislația germană prevede și *posibilitatea de a mări vârsta majorității penale până la 21 de ani*. Astfel, tinerii între 18 și 21 de ani răspund penal și sunt judecați ca adulți de către jurisdicțiile penale de drept comun[20]. Totuși, lor li se pot aplica dispozițiile privitoare la minori, dacă în urma unei aprecieri globale a personalității autorului, ținând seama și de condițiile de viață, rezultă că, datorită dezvoltării morale și intelectuale, în momentul săvârșirii faptei, acesta era asemănător unui tânăr. Legea privind tribunalul pentru minori clasifică măsurile aplicabile minorilor în 3 categorii: măsuri educative, măsuri disciplinare și închisoarea, aceasta din urmă constituind singura pedeapsă.

Măsurile educative. Presupun obligația de a se supune anumitor reguli de conduită, privitoare la reședință, la formare profesională, la interdicția de a frecventa anumite persoane și locuri.

Măsurile disciplinare. Aceste măsuri se iau dacă măsurile educative sunt considerate insuficiente. Măsurile disciplinare sunt:

- avertismentul;
- impunerea de obligații (scuze personale adresate victimei, repararea prejudiciilor cauzate, vărsarea unei sume de bani în contul unei organizații de interes general);
- închisoarea specială pentru delincvenții minori (*Jugendarrest*), pedeapsă care nu este considerată sancțiune penală și nu este înscrisă în cazierul judiciar. Această măsură se execută într-o instituție specializată și îmbracă mai multe forme: detenția de week-end (maxim 2 week-end-uri), pe termen scurt (de la 2 la 4 zile) și pe termen lung (1-4 săptămâni).

Pedeapsa închisorii. Pedeapsa închisorii (*Jugendstrafe*) este dispusă când măsurile educative și disciplinare sunt considerate insuficiente, ținând seama de gravitatea infracțiunii săvârșite și de comportamentul făptuitorului. Durata pedepsei, cuprinsă în principiu între 6 luni și 5 ani, poate ajunge la 10 ani dacă legea prevede închisoarea mai mare de 10 pentru infracțiunea săvârșită. Pedeapsa se efectuează în închisorile pentru minori, mai precis în locuri de deținere special amenajate în închisorile pentru adulți.

În practică, această pedeapsă nu este aplicată tinerilor sub 16 ani. Judecătorii pronunță din ce în ce mai des „*dispensa de pedeapsă*”, când durata închisorii nu depășește 2 ani. Această măsură este dispusă în 2 treimi din cazuri și chiar mai des, când pedeapsa închisorii este mai mare de un an[21]. Sancțiunile aplicabile delincvenților minori[22] între 14 și 18 ani și tinerilor între 18 și 21 de ani au ca scop principal educarea făptuitorului. Pentru minori sunt prioritare măsurile educative și disciplinare, și numai în subsidiar închisoarea (în cazul tinerilor), cu posibilitatea suspendării condiționate a executării pedepsei.

Luarea unor măsuri de siguranță în raport cu consecințele care decurg din sancțiune sunt limitate. Regimul special prevăzut pentru minori este aplicabil și tinerilor delincvenți, dacă la data comiterii faptei dezvoltarea personalității acestora era similară unui minor. O dată cu aplicarea măsurilor educative, jude-

cătorul poate impune minorului obligația de a urma anumite forme de asistență educativă, care nu au caracter sancționator, ci preponderent educativ. Spre deosebire de măsurile educative, măsurile disciplinare au o funcție sancționatorie și se aplică atunci când minorul a fost conștient de semnificația și urmările faptei sale.

Măsurile disciplinare includ cauțiunea sau impunerea anumitor condiții (repararea prejudiciului, scuzele adresate victimei, plata unei amenzi, munca în folosul comunității) și detenția, care poate dura de la una la patru săptămâni. Măsurile educative și disciplinare pot fi dispuse simultan.

Închisoarea pentru tineri este singura pedeapsă prevăzută de *Legea privind tribunalul pentru minori*. Închisoarea pentru tineri poate fi dispusă pe o durată cuprinsă între 6 luni și 10 ani. Pedeapsa închisorii se dispune când măsurile educative și disciplinare sunt insuficiente, ținând seama de gravitatea faptei și de necesitățile de reeducare ale delincventului.

Procesul poate înceta la cererea procurorului, cu aprobarea instanței, în conformitate cu prevederile articolului 45, alineat 3 din *Legea privind tribunalul pentru minori*. De asemenea, încetarea procesului poate fi dispusă din oficiu de către instanță, conform articolului 47 din aceeași lege. În plus, procurorul poate decide încetarea procesului fără a mai înainta cauza instanței. Această decizie de încetare a procesului, atunci când este luată sau aprobată de către instanță, poate fi însoțită de anumite condiții sau instrucțiuni adresate făptuitorului. În cazurile de fapte de o gravitate redusă sunt suficiente măsurile educative ori eforturile depuse de infractor pentru acoperirea prejudiciului sau repararea consecințelor infracțiunii. **Sistemul justiției pentru minori în Germania are o trăsătură specială. Conform secțiunii 27 din *Legea privind tribunalul pentru minori*, judecătorul poate constata vinovăția în cursul procesului și dispune un termen de încercare, la sfârșitul căruia va pronunța soluția finală. Dacă la sfârșitul termenului de încercare, rezultă clar din conduita minorului că este necesară aplicarea unei pedepse, judecătorul va pronunța o sentință în acest sens. În caz contrar, verdictul de vinovăție își încetează efectele.**

La baza sistemului justiției pentru minori se află principiul subsidiarității sau al minimei intervenții (*Subsidiaritätsgrundsatz*)^[23]. Aceasta înseamnă că sancțiunile penale vor fi dispuse doar dacă se dovedesc indispensabile. În plus, aceste sancțiuni sunt limitate de principiul proporționalității. Principiul subsidiarității pedepsei este consacrat și din punct de vedere legislativ, prin modificările aduse în anul 1990 Legii privind tribunalul pentru minori.

Sancțiunile care sunt dispuse cu prioritate de către tribunalele pentru minori sunt măsurile educative și disciplinare.

III. În Codul penal belgian^[24] din 1867 minoritatea este tratată în art. 72, iar majoratul este stabilit la 16 ani. Secțiunea 77 prevedea interdicția ca pedeapsa cu moartea să fie aplicată minorului sub 18 ani, aceasta fiind înlocuită cu munca silnică pe viață. Așadar, judecătorul îl putea achita pe minor dacă constata că

acesta a lucrat fără discernământ. Dacă se constata discernământul, minorul care a împlinit 16 ani putea fi pedepsit, dar mult mai blând decât majorul. În cazul în care minorul era achitat de judecător pe baza lipsei discernământului, dar se aprecia că acesta prezintă totuși un pericol pentru societate, acesta putea fi internat într-o instituție specializată, dar numai până la împlinirea vârstei de 21 de ani. Potrivit lui Nypels[25], prin discernământ, legiuitorul belgian a înțeles că „prevenitul a înțeles gravitatea (*la portée*) răului cauzat, ilegalitatea actului îndeplinit și că faptul era pedepsit”. Observăm că discernământul era piatra de temelie a sistemului penal belgian, fapt care a condus la multiple controverse în doctrina timpului. S-a pus întrebarea dacă minorul acționa doar sub imperiul liberului arbitru sau dacă nu, care erau condițiile pentru imputabilitatea morală în dreptul penal. Curtea de Casație din Belgia, mai târziu, printr-o decizie[26], a decis că în plus față de voința liberă există și o inteligență în actul criminal („la pleine intelligence de la criminalité d’el acte”). Potrivit opiniei exprimate de Curtea de Casație, se vor aplica două filtre, cel al imputabilității și cel al discernământului. După adoptarea Codului penal, în anul 1891 și în anul 1892 au fost adoptate două legi speciale, aplicabile minorilor. Prima privea vagabondajul și cerșetoria iar a doua situația juridică a minorului. Cea de-a doua lege stabilea o serie de principii aplicabile minorilor infractori, astfel: închisoarea era excepția (*per a contrario*, se acorda o importanță deosebită achitării minorului cu punerea acestuia la dispoziția Guvernului, pentru a fi internat într-o unitate specială, până la vârsta de 21 de ani); asistența morală a minorului din partea autorităților, prin stabilirea sancțiunilor care îi puteau fi aplicate (în caz excepțional închisoarea, admonestarea și trimiterea în cadrul familiei sau plasarea într-o instituție specială, aparținând Guvernului).

Cadrul normativ actual aplicabil minorilor în **legislația belgiană actuală** însoțită de obligația de a frecventa o instituție de învățământ și cursurile unui centru de orientare educativă, **legea din 8 aprilie 1965**.

În dreptul penal belgian, majoratul penal este actualmente fixat la 18 ani, sub această vârstă minorii neputând să fie, ca regulă generală, condamnați la o pedeapsă. Principiul iresponsabilității penale și prezumția de absență a discernământului nu sunt prevăzute într-un text de lege, art. 36 alin. (4) din Legea din 8 aprilie 1965 cu privire la protecția tineretului precizând doar că „Tribunalul tineretului este competent cu cererile Ministerului Public referitoare la persoanele urmărite pentru o faptă calificată ca infracțiune, comisă înainte de 18 ani împliniți”, iar art. 37&1 dispune că „tribunalul tinerilor poate ordona față de persoanele care îi sunt deferite, măsuri de pază, de preservare și de educație” [27].

Una dintre caracteristicile modelului belgian cu privire la minorul delincvent este pragmatismul acestuia, întemeiat pe teoria apărării sociale, antrenarea răspunderii penale pentru minori fiind posibilă doar în situații de excepție [28].

Expresia „*faptă calificată ca infracțiune*” prevăzută în art. 36 alin. (4) din Legea din 8 aprilie 1965 este interpretată în doctrină ca o prezumție de absență a discernământului, temelia întregului model protecționist belgian în materia

minorității. Drept urmare, orice faptă comisă de un minor va fi considerată ca nefiind imputabilă acestuia din punct de vedere moral și drept urmare o astfel de faptă nu constituie o infracțiune pentru care minorul să fie pedepsit; din acest motiv, legiuitorul folosește expresia generică de „*faptă calificată infracțiune*” fără a face distincție între crime, delikte și contravenții, fiindcă clasificarea tripartită a infracțiunilor se bazează pe clasificarea tripartită a pedepselor, în funcție de această clasificare urmând să se determine și judecătorul competent, pe când în cazul minorilor, competența revine întotdeauna jurisdicției speciale, respectiv tribunalului tineretului.

Principiul potrivit căruia minorul nu poate comite o infracțiune a fost întotdeauna admis în dreptul belgian, în funcție de speța concretă, Legea din 8 aprilie 1965 prevăzând că este întotdeauna posibil ca ministerul public să trimită pe minor tribunalului tineretului mai degrabă, în funcție de starea de pericol în care se află acesta decât în funcție de fapta calificată infracțiune pe care el a comis-o. Din acest motiv, legea belgiană nu prevede un prag minim de vârstă de la care minorul să răspundă pentru „fapta calificată ca infracțiune”, existând situații în care minori în vârstă de 8 și 9 ani au fost urmăriți și deferiți tribunalului tineretului pentru că au săvârșit o faptă care avut drept consecință moartea unui om.

Legea din 8 aprilie 1965 prevede posibilitatea aplicării pentru minori a următoarelor măsuri, aceste măsuri încetând de drept la data împlinirii vârstei de 18 ani.

- plasarea într-o familie de primire, sub supravegherea comitetului de protecție a tinerilor;

- plasarea într-un centru specializat.

De asemenea, același act normativ prevede că instanța poate aplica minorilor, în mod cumulativ, următoarele *măsuri*:

1. mustrarea, cu excepția celor care au împlinit 18 ani, și să îi lase în continuare în familiile de primire, atrăgându-le atenția ca pe viitor să îi supravegheze mai bine;

2. să dispună supravegherea lor de către serviciul social competent;

3. să dispună înscrierea într-un program educativ;

4. să le impună efectuarea unei prestații educative sau de interes general, în raport cu vârsta și capacitățile lor, de cel mult 150 de ore, organizat de un serviciu specializat sau de o persoană fizică specializată;

5. să îi oblige să urmeze un tratament medical, pe lângă un serviciu psihologic sau psihiatric sau pe lângă un serviciu specializat în domeniul alcoolismului sau toxicomaniei;

6. să îi încredințeze unei persoane juridice, în scopul formării sau participării la o activitate organizată;

7. să îi plaseze într-o instituție, în scopul tratării, educării, instruirii sau formării profesionale;

8. să îi încredințeze unei instituții comunitare publice pentru protecția tinerilor, în regim închis;

Judecătorul sau serviciul social competent vizitează persoana, dacă plasamentul depășește 15 zile.

9. să îi plaseze într-o unitate spitalicească;

10. să îi plaseze într-un centru specializat în alcoolism, toxicomanie sau alte adicții, dacă un raport medical atestă că integritatea fizică sau psihică a minorului nu poate fi protejată altfel ;

11. să îi plaseze într-un centru specializat de psihiatrie dacă există un raport medical care atestă că suferă de tulburări mintale ce îi afectează în mod grav capacitatea de-și controla actele.

Legea din 13 iunie 2006 de modificare a legislației privind protecția tinerilor și tratamentul minorilor care au săvârșit o infracțiune prevede că instanța le poate impune minorilor care au împlinit 12 ani, respectarea uneia sau mai multor *obligații*:

1. să frecventeze o unitate de învățământ;

2. să îndeplinească o prestație educativă și de interes general, de cel mult 150 de ore, sub supravegherea unui serviciu specializat sau a unei persoane fizice;

3. să efectueze o muncă remunerată, de cel mult 150 de ore, în scopul indemnizării victimei, dacă a împlinit 16 ani;

4. să urmeze directivele unui centru de orientare educativă sau de sănătate psihică;

5. să participe la module de formare sau de conștientizare a consecințelor faptelor săvârșite asupra victimelor;

6. să participe la una sau mai multe activități sportive, sociale sau culturale;

7. să nu frecventeze anumite persoane sau locuri, ce au un anumit raport cu infracțiunea comisă;

8. să nu desfășoare una sau mai multe activități determinate;

9. interdicția de a ieși;

10. să respecte alte condiții sau interdicții determinate.

Instanța poate încredința controlul asupra respectării acestor măsuri unui serviciu de poliție.

Pedeapsa închisorii

Dacă minorul a împlinit 16 ani și tribunalul pentru minori consideră insuficientă luarea unei măsuri educative sau dacă minorul are un comportament ce prezintă pericol social, împotriva lui se poate pronunța o pedeapsă cu închisoarea, care se execută într-un regim special.

IV. Codul penal spaniol din anul 1926 fixa majoratul la 15 ani, între 15 și 18 ani instituindu-se o circumstanță atenuantă specială. Ulterior, a fost adoptat un act normativ din anul 1948 prin care erau avuți în vedere minorii până la 16 ani (și care a fost declarat neconstituțional de către Curtea Constituțională). În conformitate cu abordarea pozitivistă-corecțională[29], vechiul sistem juridic spaniel (sistemul “de tutelă”) avea ca premiză faptul că infracționalitatea în rândul

minorilor presupunea în mod necesar intervenția publică în vederea reabilitării sociale a acestor persoane.

Sancțiunile penale nu trebuiau să fie deosebit de represive, ci corecționale și reeducative, având și un pronunțat caracter preventive, extins și asupra posibililor infractori minori (cei neglijăți sau în pericol). Teoretic, acest sistem doar intenționa a proteja, a îmbunătăți realitatea socială și a oferi ajutor. În acest fel, chiar dacă sancțiunile care implicau privarea de libertate au fost frecvent dispuse, instanțele nu se constituiau cu judecători specializați pentru infracțiuni comise de minori iar garanțiile judiciare nu puteau fi asigurate corespunzător. Astfel, prin Legea din 1948 era arătat în mod clar faptul că minorii, deși erau judecați de instanțele tutelare, nu beneficiau de proceduri speciale pe parcursul procesului penal. La individualizarea pedepsei erau luate în considerare doar natura faptelor penale și circumstanțele personale în care se aflau minorii. Audierile nu erau publice iar avocatul, deși prezent, nu putea interveni.

În anul 1996 s-a realizat o delimitare între cele două componente ale sistemului juridic aplicabil minorilor (o componentă socială, protecționistă, prin care se viza reintegrarea socială a minorilor și o a doua componentă prin care se realiza coerciția statală). Astfel, conform Legii privind protecția minorilor, a fost instituită responsabilitatea serviciilor sociale (în particular, a Comunităților Autonome[30]) și a judecătorilor.

Prin Legea nr. 4/1992, a fost stabilită vârsta minimă (12 ani) care să permită intervenția autorităților judiciare pentru infracțiuni comise de minori sub 16 ani. De asemenea, a fost introdus „provizoriu” un sistem „hibrid” prin care au fost reglementate forme diverse de reacție social-penală având drept scop ocrotirea dar și reeducarea minorilor, având la bază principiul acțiunii în „cel mai bun interes al minorului”[31], urmărindu-se integrarea în societate a acestuia și nu pedepsirea prin aplicarea represiunii penale. Noile proceduri instituite erau conforme cu prevederile constituționale. În cazul săvârșirii de infracțiuni cu un grad mic de pericol social, minorii erau dați, direct sau în urma unui avertisment, serviciilor sociale. Prin Legea nr. 4/1992 s-a reglementat instituirea unei comisii tehnice consultative, formată dintr-un psiholog, un asistent social și un educator, aflată la dispoziția procurorilor și judecătorilor[32], având „rolul esențial”[33] de a facilita organelor judiciare luarea unei decizii cu privire la educarea minorului și la reintegrarea sa socială, prin redactarea unui raport asupra situației psihologice și pedagogice a minorului și a mediului familial. Noile măsuri erau reglementate pentru o aplicare provizorie pentru maxim doi ani. Cu toate acestea, sistemul judiciar nu era scutit de critici[34] și nu era eficient în angajarea răspunderii penale a minorului pentru fapta prevăzută de legea penală săvârșită[35].

În anul 1995 un nou Cod penal a fost adoptat în Spania. Prin prevederile acestui nou Cod penal limita de vârstă pentru angajarea răspunderii penale a fost ridicată de la 16 la 18 ani, fiind reglementată expres, în articolul 19, răspunderea penală a minorilor ca regulă derogatorie de la dreptul comun. Sistemul introdus în

1992 a rămas provizoriu în vigoare până la aprobarea unei noi legi speciale care reglementa răspunderea penală a minorilor.

În concordanță cu prevederile art. 19 al noului Cod penal, prin Legea nr. 5/2000 (Monitorul Oficial al Statului, 13 ianuarie 2000) a fost introdus noul sistem spaniol al răspunderii penale a minorilor, în care este prioritar scopul educării și resocializării minorilor și nu cel al apărării sociale caracteristic dreptului penal, subliniindu-se astfel caracterul derogator al acestor norme[36]. Legea a intrat în vigoare un an mai târziu (ianuarie 2001) după multiple modificări, cea mai criticată[37] privind sancțiunile penale aplicate minorilor care săvârșesc infracțiuni cu grad sporit de pericol social, în special acte de terorism (Legea nr. 7/2000).

Legea organică privind răspunderea penală a minorilor din 12 ianuarie 2000 prevede *lipsa absolută a răspunderii penale* pentru minorii care nu au împlinit 14 ani și *lipsa relativă a răspunderii penale* pentru minorii cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani.

Dintre minori, se diferențiază, două categorii, de la 14 la 16 ani și de la 16 la 18 ani. Pentru minorii care au împlinit 16 ani, legea prevede o agravare în cazul săvârșirii de infracțiuni cu violență, intimidare sau punerea în pericol a persoanei.

Legea organică privind răspunderea penală a minorilor se aplică și *persoanelor majore cu vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani*, care au săvârșit infracțiuni, când judecătorul de instrucție constată îndeplinirea următoarelor *condiții*:

- s-a comis un delict sau o infracțiune mai puțin gravă, fără folosirea violenței sau a intimidării asupra unei persoane, fără punerea în pericol grav a vieții sau integrității fizice a persoanelor.

- nu există o condamnare pentru infracțiuni săvârșite după împlinirea vârstei de 18 ani; nu se va ține seama de condamnările anterioare pentru infracțiunile săvârșite din culpă.

- circumstanțele personale ale delincventului și gradul său de maturitate să recomande aplicarea acestei legi.

Atingerea vârstei majoratului nu pune capăt executării măsurii impuse.

Executarea măsurii se consideră încheiată când scopurile acesteia sunt atinse; dar internarea în regim închis dispusă până la împlinirea vârstei de 21 de ani va fi executată în penitenciar, în principal; aceeași regulă va fi aplicată dacă persoana va împlini 18 ani în regim închis și comportamentul său nu este conform obiectivelor propuse prin sentință ori dacă, înainte de începerea executării, cel condamnat a executat în totul sau în parte o altă sentință de condamnare cu executare sau măsura internării într-un penitenciar (art. 14). Pe de altă parte, dacă, în timpul executării măsurii, o persoană de 18 ani este pedepsită conform codului penal și simultan executarea pedepsei și a măsurii nu sunt posibile, se va acorda prioritate pedepsei; executarea pedepsei va absorbi măsurile dispuse, cu excepția măsurilor de internare și încarcerare; în acest caz, dacă judecătorul pentru minori dispune executarea măsurii, aceasta va fi executată în penitenciar și va fi însoțită de sentința executării încarcerării.

Minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani i se vor aplica prevederile privind protecția minorului din Codul penal și din Legea organică privind răspunderea penală a minorului. În consecință, art. 3 din Legea nr. 5/2000 prevede ca procurorul să trimită materialul de urmărire penală autorității competente în materia protecției minorilor, pentru ca aceasta să poată promova adoptarea acelor măsuri de protecție subsumate beneficiului minorului[38]. Fiecare autoritate publică competentă în materia protecției copiilor este obligată legal să intervină direct, imediat și efectiv în orice situație de risc sau pericol asupra condiției minorului, adoptând toate măsurile necesare și potrivite scopului educativ și interdisciplinar (art. 14 din Legea nr. 1/1996). În cazurile serioase de risc asupra dezvoltării personale și sociale a minorului, separarea de familie poate fi cerută pentru a elimina influențele care provin din mediul familial. Dacă părinții eșuează în îndeplinirea propriilor sarcini de protejare, privându-l pe minor de asistența morală și materială necesară, autoritatea competentă trebuie să își asume direct și automat responsabilitatea tutelei asupra minorului, și să adopte toate măsurile necesare pentru a-i garanta protecția (art. 172.1 Cod civil). În orice caz, intervenția trebuie să fie întotdeauna comunicată reprezentantului legal al minorului și dusă la îndeplinire conform tuturor competențelor autorităților și sub controlul procurorului și al judecătorului civil. Procurorul trebuie să fie informat cu privire la orice decizie administrativă și trebuie să verifice la fiecare 6 luni situația minorului și să propună judecătorului adoptarea oricărei măsuri necesare protecției minorului. Judecătorii civili și de familie sunt autoritățile desemnate să adopte orice fel de măsuri preventive (art. 158 Cod civil) și să atace cu apel orice decizie administrativă.

Prin Legea nr. 8/2006 (Monitorul Oficial al Statului din 5 decembrie 2006) a fost introdusă o nouă reglementare:

- asigurarea proporționalității între sancțiunile penale aplicate și gradul de pericol social al faptei săvârșite prin dispunerea executării măsurii educative a internării într-un centru de reeducare în regim închis, similar pedepselor privative de libertate, în cazul infracțiunilor grave precum și transferul minorilor într-un penitenciar la împlinirea vârstei de 18 ani.

- introducerea unor măsuri suplimentare, cum ar fi interzicerea de a intra în contact cu victima, rudele victimei, ori alte persoane, și

- recunoașterea și garantarea drepturilor victimei.

Aceasta reformă a intrat în vigoare în februarie 2007.

Majoritatea modificărilor introduse în 1992 au fost implementate prin Legea nr. 5/2000, o lege cuprinzătoare reglementând ambele aspecte: penale și de procedură penală, prin măsuri concrete de angajare și tragere la răspundere penală (și civilă) a minorilor care săvârșesc una dintre faptele prevăzute de legea penală pentru adulți.

Legea nr. 5/2000 reglementează prin urmare aspecte de drept penal, procedural penal și execuțional penal aplicate minorilor infractori, sub forma unui sistem distinct, integrat în justiția penală. Principalele reglementări ale noului sistem sunt următoarele[39]:

a) răspunderea penală a minorului: corelat cu art. 19 al Codului penal, noul model are scopul să reducă influența noțiunilor de protecție și paternalism și admite clar „răspunderea penală” a minorilor. Astfel, Legea nr. 5/2000 reglementează răspunderea penală obiectivă *sui generis*[40], distingând între condițiile angajării răspunderii penale și consecințele corelative. Condițiile angajării răspunderii penale, într-un sens formal, sunt guvernate de reguli similare celor ale răspunderii penale ale adulților; în fapt, condițiile răspunderii penale a minorilor nu sunt diferite de cele ale adulților: săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală și absența oricăror posibile cauze de înlăturare a răspunderii penale prevăzute de Codul penal (art. 5.1).

b) un model mixt: răspunderea penală și reeducarea: în lumina reglementărilor din 1992, noul model nu are caracter exclusiv represiv, ci unul mixt, în concordanță cu prevederile Convenției privind drepturile copilului. Angajarea răspunderii penale constituie numai prima etapă a reacției sociale având drept scop reeducarea și resocializarea minorilor. Principalele diferențieri față de sistemul răspunderii penale a adulților se referă la consecințele angajării răspunderii, care în cazul minorilor reprezintă sancțiuni penale în majoritatea lor, fără caracterul represiv al pedepselor, măsuri educative, pragmatic aservite scopului sistemului mixt. Astfel, deși aceleași, principiile generale de drept penal și procesual penal se vor aplica diferit minorilor dobândind o interpretare teleologică[41]. Faptele prevăzute de legea penală săvârșite de minori nu sunt urmate de pedepse, ci de măsuri subordonate altor criterii de aplicare și executare. Scopul educativ special al reacției sociale determină diferențe de procedură judiciară, participarea comisiei tehnice consultative, precum și specializarea organelor judiciare ce participă la procesul penal (a 4-a dispoziție finală).

c) scopul derogărilor de la dreptul comun este de a acționa în beneficiul minorului.

În concordanță cu prevederile Convenției asupra drepturilor copilului, în Legea nr. 5/2000 se fac trimiteri frecvente la „interesul superior al minorului” sau la „cel mai bun interes al minorului” ca principii coordonatoare ale oricărei acțiuni statale asupra minorului; în fapt, fiecare participant la procesul penal trebuie să aibă în vedere interesul minorului la adoptarea oricărei decizii și în particular, la dispunerea măsurilor procesuale în cazul concret (art. 7.3). Pentru a înlesni acțiunea în interesul minorului Legea nr. 5/2000 a dat posibilitatea procurorului de a nu dispune începerea urmăririi penale, în anumite cazuri (art. 18 și 19) spre deosebire de cazul persoanelor adulte când procurorul este obligat să înceapă urmărirea penală în cazul săvârșirii de infracțiuni.

Procedurile penale introduse de Legea nr. 5/2000 sunt în concordanță cu reglementările din 1992 dar sunt mult mai amănunțite (art. 16-42) și completate cu prevederi generale care au rolul de a spori caracterul operativ al tragerii la răspundere penală (T.III, B.IV din Codul de procedură penală).

Procesul se desfășoară sub autoritatea unui magistrat specializat competent teritorial, judecătorul pentru minori de la locul săvârșirii faptelor (art. 2.3); dacă faptele au fost comise în mai multe locuri, se va lua în considerare locul domiciliului minorului (art. 20.3). În principal, noua procedură consacră prezumția de nevinovăție, dreptul la apărare, dreptul la căile de atac precum și toate celelalte garanții procesuale fundamentale asigurate adulților. Particularitățile procesului penal al minorilor sunt următoarele:

a) specializarea tuturor organelor judiciare și consultative care participă la procesul penal (judecător, procuror, apărător și comisia tehnică);

b) preeminența și complexitatea rolului procurorului (vezi mai jos);

c) flexibilitatea deciziilor (pot fi revizuite, suspendate etc., în orice fază a procesului penal) și diverse oportunități pentru minorii infractori;

d) implementarea principiului acuzatorial într-o mai mare măsură decât în cazul adulților; conform art. 8 judecătorul nu poate impune o altă măsură restrictivă asupra drepturilor minorului, sau pentru mai mult timp, decât cea cerută de către procuror; dacă judecătorul consideră totuși că măsurile cerute nu sunt suficiente, va proceda conform art. 37¹;

e) participarea victimelor; Regimul participării victimelor în procesele penale desfășurate cu privire la infractori minori a fost recent modificat cu scopul de a extinde prevederile anterioare. Conform fostului art. 25 din Legea nr. 5/2000, victimelor nu le este permis să participe ca părți civile în procesul penal. Bineînțeles că persoanele vătămate puteau face plângere, dar se declanșa numai latura penală a procesului penal, acțiunea civilă nefiind accesorie acțiunii penale. În timpul procesului, numai în anumite condiții despăgubirea victimelor era posibilă într-o manieră limitată; acestea puteau exercita acțiunea civilă separată privitor la răspunderea civilă, prezentând pretențiile civile judecătorului, conform art. 61-64.

Art. 25 a fost modificat prin Legea nr. 15/2003. Aceasta, în urma criticilor datorate excluderii victimelor din procesul penal împotriva minorilor, ca părți civile – chiar calificate ca neconstituționale – permite, în prezent, constituirea victimelor ca părți civile în procesul penal. Pe de altă parte, art. 3, așa cum a fost modificat prin Legea nr. 8/2006, garantează recunoașterea celor mai importante drepturi ale victimelor: asistența juridică, dreptul de a ridica pretenții privind repararea prejudiciului prin constituirea ca parte civilă în procesul penal, participarea și informarea cu privire la principalele decizii adoptate, chiar dacă acestea nu iau parte la proceduri. Procesul penal este de asemenea caracterizat de celeritate și de diferențierea între soluționarea aspectelor specifice laturii penale, respectiv rezolvarea acțiunii civile^[42].

Prin Legea nr. 7/2000, adoptată înainte ca Legea nr. 5/2000 să intre în vigoare, au fost introduse totuși câteva restricții principiilor generale ce guvernează sistemul justiției pentru minori în cazul infracțiunii de terorism. Aceste restricții au fost confirmate prin Legea nr. 8/2006. Lăsând deoparte creșterile relevante ale măsurilor privative de libertate în cazul terorismului, în concordanță cu noul art. 10, judecarea actelor de terorism este de competența judecătorului pentru minori, în Audiența Națională, Madrid (art. 2.4). Îmbinarea procedurilor nu este permisă, iar măsurile dispuse trebuie executate cu prioritate față de oricare alte măsuri.

Art. 19 al noului Cod penal din 1995 a stabilit ca limită pentru aplicarea deplină a prevederilor Codului Penal vârsta de 18 ani. Simultan, s-a început elaborarea unei noi legi penale privind răspunderea penală a minorilor în Spania, suspendându-se aplicarea noului prag până la intrarea în vigoare a acestui nou sistem. Conform vechiului Cod penal, 16 ani era pragul absolut de vârstă al răspunderii penale. Persoanele sub 16 ani care comiteau fapte penale nu erau responsabile penal; în fapt, ei beneficiau de o cauză a înlăturării răspunderii penale (vechiul art. 8.2 din Codul penal). Ei erau, totuși, trimiși instanțelor pentru minori (la Tribunalele Tutelare, până în 1991) iar măsurile dispuse erau calificate ca sancțiuni nepenale. Totuși, ulterior adoptării Legii nr. 4/1992, minorii sub 12 ani nu erau trimiși instanțelor pentru minori; ei erau puși direct sub supravegherea serviciilor sociale. În prezent, cadrul legal este modificat. Mai întâi, pragul de vârstă a fost ridicat, iar după ultima reformă, jurisdicția pentru minori examinează doar faptele comise de persoanele cu vârste între 14 și 18 ani. Mai mult, vârsta de 18 ani nu mai poate fi considerată ca fiind pragul absolut de vârstă pentru răspunderea penală; atâta timp cât noul sistem este un sistem de „răspundere penală”.

Astfel, persoanele sub 18 ani pot fi de asemenea trase la răspundere, dacă săvârșesc fapte prevăzute de legea penală. Conform noului sistem, minorii sub 14 ani sunt singurii care nu pot răspunde penal (art. 4); minoritatea vârstei (18) doar previne aplicarea Codului penal pentru adulți. Minorii sub 18 ani (dar care au împlinit 14 ani) pot fi trași la răspundere, având capacitate penală; într-adevăr, pentru a fi declarați responsabili, minorii trebuie să fi comis fapta cu vinovăție și nici o cauză de neimputabilitate sau fapt scuzabil nu trebuie să intervină. Prin urmare, prin Legea nr. 5/2000 a fost redusă până la 14 ani limita de vârstă pentru răspunderea penală, între 14 și 18 procedura penală și sistemul de executare având reglementări speciale privind răspunderea. Jurisdicția minorilor își extinde competența asupra minorilor între 14 și 18 ani, reglementarea fiind distinctă de cea pentru adulți : minorii cu vârste între 16 și 18 ani pot fi supuși unei represiuni penale mult mai severe decât minorii cu vârste cuprinse între 14 și 16 ani, mai ales în cazul săvârșirii de fapte penale cu grad ridicat de pericol social (art. 10). Câteodată, determinarea vârstei unei persoane poate fi dificilă. Din acest motiv, dacă există îndoieli cu privire la vârsta minorului și organul de poliție nu are suficiente elemente pentru a o determina, decizia asupra acestei probleme va fi

adoptată de un judecător ordinar conform regulilor generale stabilite de Codul de procedură penală (art. 2.9 din Decretul regal nr. 1774/2004). Atingerea vârstei majoratului nu pune capăt executării măsurii impuse. Executarea măsurii se consideră încheiată când scopurile acesteia sunt atinse; dar internarea în regim închis dispusă până la împlinirea vârstei de 21 de ani va fi executată în penitenciar, în principal; aceeași regulă va fi aplicată dacă persoana va împlini 18 ani în regim închis și comportamentul său nu este conform obiectivelor propuse prin sentință ori dacă, înainte de începerea executării, cel condamnat a executat în totul sau în parte o altă sentință de condamnare cu executare sau măsura internării într-un penitenciar (art. 14).

Pe de altă parte, dacă, în timpul executării măsurii, o persoană de 18 ani este pedepsită conform codului penal și simultan executarea pedepsei și a măsurii nu sunt posibile, se va acorda prioritate pedepsei; executarea pedepsei va absorbi măsurile dispuse, cu excepția măsurilor de internare și încarcerare; în acest caz, dacă judecătorul pentru minori dispune executarea măsurii, aceasta va fi executată în penitenciar și va fi însoțită de sentința executării încarcerării (art. 47.7).

Două tipuri de proceduri penale sunt reglementate prin Legea nr. 5/2000: procedurile declarative și procedurile executive. Procedura declarativă este divizată în două faze: urmărirea penală (instrumentarea) și faza judecății (audierea). Urmărirea penală și punerea în executare a hotărârii sunt astfel, separate și ambele au o fază intermediară: prezentarea în fața judecătorului. În scopul de a garanta principiul independenței judiciare, urmărirea penală este efectuată de procuror. Acesta este abilitat să înceapă urmărirea penală (art. 16) și să dispună trimiterea în judecată (art. 30.1). Mai mult, procurorul efectuează urmărirea penală, supraveghează acțiunile poliției judiciare și dispune asupra oportunității unor măsuri procesuale solicitate de apărătorul minorului ori de partea vătămată. Procurorul trebuie să asigure apărătorului minorului (și celorlalți participanți la proces) acces liber la materialul de urmărire penală, la solicitarea acestuia (art. 23.2), cu excepția cazului în care judecătorul declară secretă urmărirea penală; în acest caz apărătorul minorului va consulta dosarul la final pentru a-și pregăti apărarea. Părțile vătămate au de asemenea dreptul să aibă acces la dosar (art. 25). Oricum, în această fază procesuală, ca și în oricare alta, numai judecătorul, are dreptul să dispună, motivat (art. 23.3 și art. 26.3), restrângerea drepturilor fundamentale ale minorului. De îndată ce faza urmăririi penale este încheiată, dosarul este trimis judecătorului pentru minori. După ascultarea apărătorului minorului (și a persoanei responsabile civilmente), și dacă nu există nici un impediment pentru părți (art. 32), judecătorul decide deschiderea fazei de judecată sau nu (art. 33).

Conform legii privind răspunderea penală a minorilor, măsurile care pot fi aplicate **oricărui minor** care a comis o faptă penală sunt:

– *Internarea în regim închis* – persoanele supuse acestei măsuri vor fi internate într-un centru unde vor desfășura activități educative, de formare profesională, de petrecere a timpului liber, lucrative.

– *Internarea în regim semideschis* – minorii supuși acestei măsuri vor internate într-un centru dar vor desfășura activități educative, lucrative și de petrecere a timpului liber în afara acestuia.

– *Internarea în regim deschis* – persoanele supuse acestei măsuri vor finaliza toate activitățile cuprinse în proiectul educațional și vor beneficia de toate serviciile cuprinse în mediul centrului, fiind internați obișnuiți ai acestuia, în concordanță cu programa și regulamentul intern al centrului.

– *Internare terapeutică* – în centrele de acest tip se va acorda o educație specială și individualizată minorilor delincvenți care suferă de anomalii sau schimbări psihice ori prezintă un stadiu de dependență de băuturi alcoolice, droguri sau substanțe psihotrope ori modificări la nivelul percepției realităților. Această măsură se poate aplica singură sau în completarea altei măsuri prevăzute în articolul legii. În situația în care minorul refuză o astfel de măsură, judecătorul de minori îi va aplica acestuia o altă măsură adecvată circumstanțelor sale.

– *Tratament ambulatoriu* – persoanele contra cărora s-a dispus această măsură vor trebui să meargă în centrul desemnat la intervalele de timp stabilite pentru a primi tratamentul adecvat anomaliei sau alterației psihice de care suferă, tratament adecvat pentru dependența de băuturi alcoolice sau substanțe psihotrope.

Această măsură se poate aplica singură sau în completare cu altă măsură prevăzută în articolul legii. Dacă cel care a primit o astfel de măsură o respinge, judecătorul de minori va trebui să aplice o altă măsură adecvată circumstanțelor minorului.

– *Asistență într-un centru de zi* – minorii supuși unei astfel de măsuri vor locui la domiciliul lor și vor merge într-un centru complet integrat în comunitate, unde vor desfășura activități de sprijin, activități educative, lucrative și de petrecere a timpului liber.

– *Prezență la sfârșit de săptămână* – minorii împotriva cărora s-a dispus o astfel de măsură vor rămâne în centru de vineri seara până duminică noaptea pe perioada unui număr de maxim 36 de ore, cu excepția orelor, desemnate de judecător, pe care trebuie să le dedice temelor.

– *Libertatea supravegheată* – prin această măsură se urmărește activitatea minorului delincvent precum și asistența acestuia la școală, la centrul de formare profesională sau la locul de muncă, potrivit situației, oferindu-se ajutor pentru eliminarea factorilor care au dus la comiterea infracțiunii. Această măsură obligă, de asemenea, minorul să urmeze modelele socio-educative stabilite de entitatea publică responsabilă sau de profesionistul desemnat cu supravegherea minorului infractor, în acord cu cele aprobate de judecătorul pentru minori. Persoana supusă acestei măsuri va fi, de asemenea, obligată să se prezinte la întâlnirile și interviurile stabilite de profesioniști precum și să respecte regulile de conduită impuse de judecător, care pot fi una sau mai multe din următoarele:

a. Obligația de a asista cu regularitate în centrul de învățământ corespunzător, dacă cel obligat se află în perioada de școlarizare obligatorie și de a explica în fața

judecătorului eventualele absențe, aducând o motivație și spunând de câte ori s-a recurs la acestea.

b. Obligația de a se supune unor programe de formare culturală, educativă, profesională, lucrativă, de educație sexuală, de educație vitală sau altele.

c. Interdicția de a frecventa anumite locuri, unități sau spectacole.

d. Interdicția de a lipsi de la domiciliu fără o autorizație judiciară.

e. Obligația de a locui într-un loc determinat.

f. Obligația de a se prezenta personal în fața judecătorului de minori sau a profesionistului desemnat de acesta, pentru a aduce informații despre activitățile desfășurate și pentru a le justifica.

g. Orice alte obligații pe care judecătorul cazului sau instanța Ministerului Fiscal o va considera necesară pentru reinserția socială a celui acuzat, atât timp cât aceste obligații nu vor atenta la demnitatea acestuia ca persoană.

– *Conviețuirea cu altă persoană, cu familia sau un grup educativ* – minorul care a primit această măsură trebuie să conviețuiască, pe durata de timp stabilită de judecător, cu altă persoană, cu o altă familie diferită de a sa sau cu un grup educativ, atent selecționat pentru a orienta minorul în procesul său de socializare.

– *Prestații în beneficiul comunității* – minorul care a fost supus unei astfel de măsuri nu o va îndeplini dacă nu-și va da acordul pentru a desfășura activități neremunerate cerute în interesul societății sau al persoanelor sărace. Se vor realiza doar prestațiile care vor trebui să acopere prejudiciul adus prin comiterea infracțiunii.

– *Realizarea de teme socio-educative* – persoana supusă acestei măsuri va trebui să realizeze, fără internare sau libertate supravegheată, activități specifice cu conținut educativ, destinate facilitării dezvoltării competențelor sale sociale.

– *Admonestarea* – această măsură va consta în represiunea minorului realizată de către judecător cu scopul de a-l face să înțeleagă gravitatea faptelor comise și a consecințelor acestora sau a celor pe care le-ar fi putut avea, îndemnând minorul ca pe viitor să nu mai comită astfel de fapte.

– *Deposdarea de permisul de conducere al ciclomotoarelor sau a vehiculelor sau de dreptul de a-l obține ori de licențele administrative pentru vânătoare sau pentru folosirea oricărei arme* – această măsură se va impune când delictul a fost comis folosind un ciclomotor, un vehicul, o armă.

– *Descalificare absolută* – în conformitate cu dispozițiile adiționale ale legii, măsura descalificării absolute produce privarea definitivă de toate onorurile, slujbele și sarcinile publice la care a recurs, deși erau electiv; precum și incapacitatea pentru a obține pe viitor astfel de onoruri, sarcini sau slujbe publice sau de a fi ales pentru o sarcină publică pe timpul măsurii. Măsurile de internare se vor desfășura în două etape: într-o primă fază vor fi executate în centrul corespondent, iar în a doua etapă se vor desfășura în regim de libertate supravegheată în funcție de perioada și modalitatea aleasă de judecător. Durata fiecărei etape va fi menționată de către judecător în sentință.

Minorii în regim deschis sau semi-deschis pot beneficia în mod obișnuit de permisiu începând de la 30 de zile (regim deschis) până la 20 de zile (regim semi-deschis) în fiecare semestru (fiecare permisie neputând depăși 15 zile). Chiar și minorii din regimul închis vor putea beneficia de aceste permisiu după ce au ispășit o treime din durata internării, conform evoluției personale și procesului social de reintegrare; în acest caz, fiecare permisie nu va depăși 4 zile, durata totală pe an fiind fixată la 12 zile, iar judecătorul pentru minori competent trebuie să își dea acordul (art. 25 din Decretul regal nr. 1774/2004). Pe de altă parte, minorii în regim deschis pot părăsi stabilimentul în mod obișnuit în fiecare week-end de vineri de la ora 4 p.m. până duminică la ora 8 p.m. (cu adăugarea a 24 de ore, dacă vineri și luni sunt zile de sărbătoare). Minorii în regim semi-deschis beneficiază de un weekend de permisie în fiecare lună, și după ce au ispășit o treime din durata internării, 2 permisiu pe lună; în aceleași condiții minorii în regim închis pot fi autorizați cu o permisie de un week-end pe lună (art. 46). În mod extraordinar (până la 4 zile) și permisiile planificate sunt posibile, pentru maxim 48 de ore (art. 47-48, la fel ca și convorbirile telefonice și scrisorile; ca și vizitele conjugale (cel puțin una pe lună, minim o oră este rezervată acelor care nu pot beneficia de permisiu pe durata unei perioade mai mare de o lună; și primirea de pachete („parcels”) este aprobată de asemenea (art. 40-44).

Cu privire la executarea măsurii internării^[43], prevederile speciale incluse în art. 54-60 din Legea nr. 5/2000 sunt dezvoltate prin art. 23 și art. 85 din Decretul regal nr. 1774/2004. Instituția „plasamentului” este reglementată pentru regimul sancționator aplicabil minorilor, fiind de o mai mare aplicare comparativ cu regimul procesual aplicabil infractorilor majori^[44].

Astfel, minorii trebuie ținuti în instituții apropiate domiciliului lor, dar judecătorul poate decide altfel dacă este în interesul minorului; minorii care s-au asociat pentru săvârșirea de infracțiuni, sau care aparțin unor organizații infracționale nu pot executa măsura în același loc (art. 46.3).

Executarea internării este compusă din două perioade: *internarea efectivă și libertatea supravegheată* (art. 7.2). Internarea efectivă trebuie să se realizeze în centre specifice, organizate de Comunitatea autonomă, direct sau prin angajamente cu alte instituții publice sau private non-profit. Aceste centre sunt diferite față de acelea prevăzute de legislația penitenciară de executare a pedepselor și a măsurilor provizorii de restrângere a libertății impuse persoanelor care au împlinit deja 18 ani.

Măsurile dispuse în cazul infracțiunilor de terorism trebuie, totuși, să fie executate sub controlul specializat al personalului și în centre ale Audienței Naționale (National Audience/Audiencia Nacional), stabilite prin Hotărâre de Guvern, direct sau prin contracte cu Comunitățile Autonome (art. 54.1).

Conform art. 55, resocializarea este un principiu fundamental. De aceea, conform art. 56 sunt garantate toate acele drepturi ale deținuților care nu au fost

interzise prin hotărârea de condamnare, iar art. 55.2 cere ca viața din interiorul centrului trebuie să fie organizată într-un mod similar celui din exterior, încercând să reducă efectele negative pe care internarea le poate produce asupra minorului sau asupra familiei sale, prin promovarea unor contacte sociale și familiale, colaborarea și participarea instituțiilor publice și private (în special, cele mai apropiate geografic și cultural) în procesul integrării sociale a minorului. Minorii au întotdeauna dreptul să fie informați prin aducerea la cunoștință într-o scriere și limba pe care să o înțeleagă asupra drepturilor lor, sarcinilor și asupra oricăror alte aspecte ale regulilor din centre; ei au de asemenea dreptul la petiționare, dreptul de a adresa plângeri, de a ataca hotărârea (de a o apela).

În ceea ce privește procedura de judecată, Două tipuri de proceduri sunt reglementate prin Legea nr. 5/2000: procedurile declarative și procedurile executive.

Procedura declarativă este divizată în două faze: urmărirea penală (instrumentarea) și faza judecătii (audierea). Urmărirea penală și punerea în executare a hotărârii sunt astfel, separate și ambele au o fază intermediară: prezentarea în fața judecătorului.

În scopul de a garanta principiul independenței judiciare, urmărirea penală este efectuată de procuror. Acesta este abilitat să înceapă urmărirea penală (art. 16) și să dispună trimiterea în judecată (art. 30.1). Mai mult, procurorul efectuează urmărirea penală, supraveghează acțiunile poliției judiciare și dispune asupra oportunității unor măsuri procesuale solicitate de apărătorul minorului ori de partea vătămată. Procurorul trebuie să asigure apărătorului minorului (și celorlalți participanți la proces) acces liber la materialul de urmărire penală, la solicitarea acestuia (art. 23.2), cu excepția cazului în care judecătorul declară secretă urmărirea penală; în acest caz apărătorul minorului va consulta dosarul la final pentru a-și pregăti apărarea. Părțile vătămate au de asemenea dreptul să aibă acces la dosar (art. 25). Oricum, în această fază procesuală, ca și în oricare alta, numai judecătorul, are dreptul să dispună, motivat (art. 23.3 și art. 26.3), restrângerea drepturilor fundamentale ale minorului. De îndată ce faza urmăririi penale este încheiată, dosarul este trimis judecătorului pentru minori. După ascultarea apărătorului minorului (și a persoanei responsabile civilmente), și dacă nu există nici un impediment pentru părți (art. 32), judecătorul decide deschiderea fazei de judecată sau nu (art. 33).

Evaluarea individuală a minorului se face prin intermediul unei echipe tehnice, una dintre cele mai importante noutăți ale sistemului introdus prin Legea nr. 4/1992, compusă dintr-un psiholog, un pedagog și un lucrător social, cu obligația fundamentală de a informa procurorul și judecătorul asupra situației psihologice, pedagogice și familiale a minorului și despre mediul acestuia, evaluând elementele decisive cu scopul de a defini interesul superior al minorului și să adopte orice decizie cu privire la reabilitarea și resocializarea minorului. În Legea nr. 5/2000 rolul echipei tehnice rămâne esențial^[45]: nu doar investighează și raportează situația minorului, dar explorează și oportunitatea împăcării și

tranzacției (eventuala mediere între minor și victimă) și propune neurmărirea penală a cazului, în interesul minorului, dacă „interesul social” a fost suficient luat în considerare ori urmărirea este considerată inadecvată corespunzător timpului scurs de la săvârșirea faptei (art. 27). Raportul echipei tehnice este necesar pentru a adopta decizii fundamentale, mai ales acelea referitoare la măsurile provizorii și finale, ordinea lor de aplicare, înlocuire, revocare sau suspendare. Decretul Regal nr. 1774/2004 dezvoltă reglementarea intervenției echipei tehnice. Art. 4.1 stabilește că echipa tehnică va fi compusă din psihologi, educatori și lucrători sociali (eventual alți profesioniști se pot alătura echipei tehnice temporar sau permanent) recrutați pentru a-l asista pe procuror și judecător, conform specializării lor. Ei sunt calificați să dea asistență profesională minorului reținut, și să medieze între minor și victimă.

Independența echipei este garantată (art. 4.2) și intervine sub supravegherea procurorului și a judecătorului pentru minori. Dar rapoartele sunt întocmite aplicând criterii strict profesionale, și trebuie să fie semnate de membrii echipei. Ele pot fi de asemenea întocmite sau completate de acele entități publice ori private care, fiind active în sfera educării minorului cunosc de la început situația presupusului făptuitor (art. 27.6 din Legea nr. 5/2000). Compunerea echipei tehnice este hotărâtă de administrația competentă, conform nevoilor reale. Fie Ministerul Justiției, fie Comunitatea Autonomă trebuie să garanteze că fiecare procuror va dispune de personal suficient și adecvat pentru a întocmi rapoartele legale cerute în timp (art. 4.4 din Decretul regal nr. 1774/2004).

* Acknowledgement: Lucrarea a beneficiat de suport financiar prin proiectul cu titlul „Studii doctorale și postdoctorale Orizont 2020: promovarea interesului național prin excelență, competitivitate și responsabilitate în cercetarea științifică fundamentală și aplicată românească”, număr de identificare contract POSDRU/159/1.5/S/140106. Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Investește în Oameni!

[1] O. Brezeanu, *Justiția pentru minori și integrarea europeană*, în S.D.R. nr. 1-2, 2004, p. 223-233.

[2] Luigi Moocia *Du marche a la citoyenneté : a la Recherche d'un droit privé européen durable et de sa base juridique*, în *Revue internationale de droit comparé*, no.2/2004, p. 293-329. Pentru informații suplimentare în această privință a se vedea și: Mircea Dan Bocșan, *Le Code Napoléon en Roumanie au siecle dernier* – Raportul român pentru bicentenarul Codului civil francez, Paris, 11-12.03.2004, în RIDC 2004; Ortansa Brezeanu, *Minorul și legea penală*, Ed. All Beck, București 1998, capitolul „Regimul de reeducare a minorului infractor în legislația penală comparată”, p. 83-112.

[3] Vezi, Ortansa Brezeanu, *op. cit.*; *Ibidem*.

[4] O. Brezeanu, *ibidem*.

[5] De exemplu, unele fapte săvârșite de minori în țara noastră – fie au fost ignorate (cerșetoria, vagabondajul, prostituția deoarece deși incriminate nu au fost pedepsite) și ca atare, banalizate, fie au fost subapreciate (și din indiferență) fenomenele dezvoltându-se

astfel nestingherite, și prin asociere cu alte infracțiuni – furtul de pildă – și-au amplificat și diversificat consecințele.

[6] Pe larg, Denis Szabo, *Unele reflecții asupra criminologiei contemporane*, SCJ nr. 4/1985, p. 342-349.

[7] Volkmar Gessner, *L'interazione juridice globale e la culture giuridice*, în „Sociologia del diritto”, 1993, nr. 1 – citat de Sofia Popescu în Sofia Popescu și Ramona Ioniță, *Continuitate și discontinuitate în domeniul juridic, cu specială privire asupra istoriei dreptului românesc*, comunicare la cel de-al 28-lea Congres Anual al Academiei Americano-Române de Arte și Științe Târgu-Jiu, iunie, 2003; Sofia Popescu, *Cercetarea socio-juridică comparativă, integrarea europeană și reforma juridică în România*, op. cit., p. 69.

[8] De aceea, științele juridice sunt avertizate de specialiști în domeniu (J.L. Lampart, 1980), asupra necesității de a lua în considerare și realitățile juridice ale sistemelor de drept pe care le examinează (Sofia Popescu, op. cit. p. 71-80).

[9] Din combinația diverselor mijloace de intervenție, după câmpul lor de acțiune, R. Gassin desprinde 3 domenii principale prin care se acționează împotriva delincvenței și anume: dreptul penal cu sistemul său sancționator și modalități de aplicare concretă; tratamentul delincvenților în strânsă legătură cu primul domeniu și prevenirea cu diversele sale mijloace de acțiune, reunite mai întâi în conceptul de reacție socială contra crimei (R. Gassin, *Criminologie*, Deuxieme edition, Ed. Dalloz, 1990, p. 69).

[10] Sofia Popescu, op. cit., p. 71.

[11] J. Pradel, *Droit penal compare*, Dalloz, Paris, 2008, p. 659.

[12] Paul I. Pastion, M. I. Papadopolu, *Codul penal adnotat*, Ed. Librăriei Socec & Company, Societate Anonimă, București, 1922, p. 140.

[13] F. Helie, *Traite de l'instruction criminelle*, 2-eme ed., Paris, 1866, vol. I, p. 334.

[14] A. Blanche, *Etudes pratiques sur le code penal*, 2-eme edition, Vol. I, Paris, 1888, p. 322-323.

[15] R. Garraud, *Traite theoretique et pratique du droit penal francais*, Vol. I, Ed. a II-a, Paris, 1898, p. 242.

[16] <http://www.legifrance.gouv.fr/WAspad/ListeCodes>.

[17] http://ledroitcriminel.free.fr/la_legislation_criminelle/lois_speciales/ordonnance_enfance_delinquante.htm.

[18] Bouloc Bernard, *Droit penal general*, Dalloz, 2011, ed. 22-a, Paris, p. 390 și urm.

[19] <http://kinder-jugendhilfe.org>.

[20] La responsabilité pénale des mineurs <http://www.senat.fr/lc/lc52/lc52.html>.

[21] La responsabilité pénale des mineurs <http://www.senat.fr/lc/lc52/lc52.html>.

[22] Jörg-Martin Jehle, *Criminal Justice in Germany*, p. 35, published by the Federal Ministry of Justice, Fourth Edition 2005, <http://www.bmj.bund.de/media/archive/961.pdf>.

[23] Prof. Dr. Frieder Dünkler, *Juvenile Justice in Germany: Between Welfare and Justice*, www.esc-eurocrim.org/files/juvjusticegermany_betw_welfar_justice.doc.

[24] Thierry Morreau, *La responsabilité pénale du mineur en droit pénal belge*, Revue International du Droit Pénal nr. 1-2/2004 (vol. 75), studiu care poate fi vizualizat la adresa de web: <http://www.microsofttranslator.com/bv.aspx?ref=IE8Activity&from=&to=ro&a=http%3a%2f%2fwww.cairn.info%2frevue-internationale-de-droit-penal-2004-1-page-151.html>.

- [25] J. S. G. Nypels, *Code pénal interprété*, vol. I, édition deuxième, Bruxelles, 1896-1900, Servois, p. 159.
- [26] Cassation, 13 martie 1913.
- [27] C. Necula, D. Mânzală, *Răspunderea penală a minorilor și regimul sancționator în legislația altor țări*, Institutul Național de Criminologie, www.mpublic.ro/minori_2008/minori_5_8_ro.pdf.
- [28] T. Dascăl, *Minoritatea în dreptul penal român*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 87.
- [29] De La Cuesta José Luis, Isidoro Blanco Cordero, *Sistemul justiției pentru minori în Spania*, Lex et Scientia nr. 1/2009, p. 32 și urm.
- [30] Spania este integrată în 17 regiuni („Comunități autonome”) care beneficiază de o politică autonomă.
- [31] Altava Lavall, in Gonzáles Cussac, Tamarit Sumalla, Gómez Colomer (coords.), *Justicia penal de menores y juvenes. Analisis sustantivo y procesal de la nueva regulation*, Valencia, 2002, p. 247; Higuera Guimera, *Derecho penal juvenil*, Barcelona, 2003, p. 253; Palacio Sanchez Izquierdo, *El principio del superior interes del menor*, Surgam, 2000.
- [32] Beristain, Prologo, in Urrea Portillio, *Menores, la transformation de la realidad*, Ley Organica 4/1992, Madrid, 1995, XIV.
- [33] Urrea Portillo, *Menores, la transformación de la realidad*, Ley Orgánica 4/1992, Madrid, 1995, p. 8.
- [34] Rios Martin, *El menor infractor ante la ley penal*, Granada, 1993, p. 234.
- [35] Funes, *Adolescentes y conflicto social. Algunas reflexiones sobre le respuesta social*, Harlax, 25, 1998.
- [36] Cantarero Bandres, *Delincuencia juvenil: Asistencia terapbutica versus Justicia penal?*, Logrono, 2002, p. 29.
- [37] Etxebarria Zarrabeitia, *Algunos aspectos de Derecho sustantivo de la Ley Orgánica 5/2000, reguladora de la Responsabilidad Penal de los Menores y de su Reforma en materia de terrorismo*, Icade, 2001a, p. 53.
- [38] Lorca Martinez, *Las medidas de protection de menores y la intervencion de la entidad publica en la LORPM 5/2000 de Responsabilidad Penal de los Menores*, Estudios Jutidicos. Ministerio Fiscal, I, 2001.
- [39] De La Cuesta José Luis, Isidoro Blanco Cordero, *Sistemul justiției pentru minori în Spania*, Lex et Scientia nr. 1/2009, p. 32.
- [40] Bueno Arus, *Aspectos sustantivos de la Ley Organica reguladora de la responsabilidad penal de los menores*, Icade, 53, 2001, p. 72.
- [41] Cuello Contreras, *El nuevo derecho penal espafiol de menores a la luz de las modernas tendencias del derecho penal y de la criminologia*, in *Modernas tendencias en la ciencia del derecho penal y en la criminologia*, Madrid, 2001, p. 207.
- [42] Cuello Contreras, 2000, p. 88.
- [43] Lopez Cabello, *Ejecución de las medidas privativas de libertad*, in *Consejo Vasco de la Abogacia*, La Ley Organica 5/2000 de Responsabilidad Penal de los Menores, Bilbao, 2001, p. 155.
- [44] Lopez Cabello, *Idem*, 2001, p. 155.
- [45] Mena Alvarez, *Reglas para la determinacion de las medidas aplicables: modificación y sustitucion de medidas*, Estudios Juridicos. Ministerio Fiscal, 2001, p. 221.

EFECTELE OBLIGAȚIEI DE GARANȚIE ÎN CAZUL EVICȚIUNII CONSUMATE ÎN REGLEMENTAREA NOULUI COD CIVIL

Romeo POPESCU

1. Preliminarii. Evicțiunea presupune pierderea, în tot sau în parte, a dreptului de proprietate ori a altui drept dobândit prin vânzare sau tulburarea cumpărătorului în exercitarea prerogativelor conferite de dreptul transmis.

Se pune problema de a ști ce anume se va întâmpla în ipoteza în care evicțiunea s-a produs. Codul civil reglementează în mod distinct trei situații: i) evicțiunea este totală; ii) evicțiunea este parțială; iii) evicțiunea a fost înlăturată de către cumpărător, cu prețul unor sacrificii de natură patrimonială (art. 1.704 C. civ.). Le vom analiza pe rând, iar în cazul evicțiunii totale vom înfățișa, pe scurt, și reglementarea specială din Legea nr. 10/2001.

2. Evicțiunea totală. 2.1. Dreptul comun. Potrivit art. 1.700 C. civ., cumpărătorul poate cere rezoluțiunea vânzării dacă a fost evins de întregul bun, iar odată cu rezoluțiunea poate cere restituirea prețului și repararea prejudiciului suferit.

a) *Rezoluțiunea contractului este, de regulă, judiciară, concluzie care rezultă din utilizarea sintagmei „poate cere”.* Cumpărătorul poate declara unilateral rezoluțiunea sau aceasta poate interveni în virtutea unui pact comisoriu, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege (art. 1.552, respectiv, art. 1.553 C. civ.)^[1].

b) În al doilea rând, vânzătorul este ținut să înapoieze *prețul* în întregime chiar dacă, la data evicțiunii, valoarea bunului vândut a scăzut sau dacă bunul a suferit deteriorări însemnate, fie din neglijența cumpărătorului, fie prin forță majoră [art. 1.701 alin. (1) C. civ.]. Soluția restituirii integrale a prețului se impune deoarece, ca urmare a producerii evicțiunii totale, vânzătorul îl deține fără cauză. Nu are importanță faptul că bunul a suferit deteriorări însemnate din neglijența cumpărătorului (de exemplu, acesta nu a reparat la timp un corp de clădire, care s-a prăbușit) pentru că, după cum s-a spus^[2], cumpărătorul are dreptul să fie neglijent cu privire la bunul pe care îl consideră ca fiind al său. Tot astfel, restituirea prețului va fi integrală și atunci când, din cauza cutremurului, inundațiilor, alunecărilor de teren etc. bunul vândut a fost deteriorat.

În cazul în care cumpărătorul a obținut un beneficiu în urma deteriorărilor cauzate bunului, vânzătorul are dreptul să scadă din preț o sumă corespunzătoare acestui beneficiu [art. 1.701 alin. (2) C. civ.] Textul de lege are în vedere acele situații în care, bunăoară, după încheierea contractului de vânzare, cumpărătorul a

demolat un corp de clădire și a valorificat materialele de construcție recuperate (fie prin vânzare, fie prin folosirea la edificarea unei alte clădiri) sau a tăiat și a înstrăinat (ori a folosit pentru nevoile proprii) copaci din pădurea care a format obiectul (derivat) al contractului de vânzare[3]. În cazul în care cumpărătorul nu a obținut niciun beneficiu în urma deteriorărilor cauzate bunului, vânzătorul nu este îndrituit să scadă din preț vreo sumă (de pildă, cumpărătorul a demolat un corp vechi de clădire, dar nu a putut valorifica materiale de construcție).

Aceste reguli se aplică și atunci când vânzătorul este obligat să înapoieze prețul primit unui subdobânditor care exercită acțiunea în garanție *direct* împotriva sa, fără a deosebi după cum subdobânditorul a plătit celui de la care a cumpărat un preț mai mic sau mai mare ori a dobândit bunul cu titlu gratuit (subdobânditorul fiind un donatar). Soluția se impune în temeiul art. 1.706 C. civ. potrivit cu care vânzătorul este obligat să garanteze contra evicțiunii față de orice dobânditor subsecvent al bunului, fără a deosebi după cum dobândirea este cu titlu oneros ori cu titlu gratuit[4].

Dacă subdobânditorul a plătit un preț mai mare, el va putea să solicite diferența de preț achitată vânzătorului cu care a contractat direct chiar de la acesta, neputând solicita vânzătorului inițial întregul preț plătit.

c) În al treilea rând, vânzătorul datorează *daune-interese*, indiferent dacă a fost de bună-credință (nu a cunoscut cauza evicțiunii)[5] sau de rea-credință, potrivit unor reguli speciale, care în parte sunt derogatorii de la dreptul comun[6]. Astfel:

i) Cumpărătorul are dreptul la *valoarea fructelor* pe care a fost obligat să le restituie terțului evingător [art.1.702 alin. (1) lit. a C. civ.]. Art. 948 alin. (1) C. civ. prevede că posesorul de bună-credință dobândește dreptul de proprietate asupra fructelor bunului posedat, iar alin. (4) dispune că „posesorul este de bună-credință atunci când are convingerea că este proprietarul bunului în temeiul unui act translativ de proprietate ale cărui cauze de ineficacitate nu le cunoaște și nici nu ar trebui, după împrejurări, să le cunoască. Buna-credință încetează din momentul în care cauzele de ineficacitate îi sunt cunoscute”. În fine, în temeiul art. 948 alin. (5) C. civ., posesorul de rea-credință trebuie să restituie fructele percepute, precum și contravaloarea acelor pe care a omis să le perceapă.

Din momentul încheierii contractului, cumpărătorul are dreptul să dobândească fructele, în calitate de posesor de bună-credință. La cererea terțului evingător, el poate fi obligat la restituirea fructelor percepute, precum și la contravaloarea acelor pe care a omis să le perceapă după ce a devenit de rea-credință (adică a luat cunoștință de drepturile terțului asupra bunului vândut, cel târziu de la primirii cererii de chemare în judecată formulată de către terț, când cauzele de ineficacitate ale titlului său i-au fost cunoscute). Deși este tulburat de către terț, „față de vânzător el rămâne un cumpărător de bună-credință, ceea ce justifică dreptul lui la valoarea fructelor restituite”[7].

Cazul cel mai des întâlnit în practică este acela în care terțul intențează o *acțiune în revendicare* împotriva cumpărătorului și solicită obligarea cumpărătorului

la restituirea bunului, precum și la restituirea fructelor produse de bun până la înapoierea acestuia către reclamantul – proprietar [art. 566 alin. (1) și (2) C. civ.].

ii) Cumpărătorul are dreptul să ceară restituirea *cheltuielilor de judecată* pe care le-a efectuat în procesul cu cel ce l-a evins, precum și, dacă este cazul, în procesul de chemare în garanție a vânzătorului [art. 1.702 alin. (1) lit. b) C. civ.]. Astfel, în cadrul procesului cu terțul, cumpărătorul a efectuat anumite cheltuieli (onorarii de avocat, taxe judiciare de timbru, onorarii de expert etc.), pe care nu și le-a recuperat pentru că, prin ipoteză, a pierdut procesul. În plus, pierzând procesul, a trebuit să suporte cheltuielile de judecată efectuate de către terțul evingător (prin hotărârea de admitere a acțiunii terțului reclamant, instanța l-a obligat pe pârâtul cumpărător la plata cheltuielilor de judecată efectuate de către reclamant). De asemenea, dacă ulterior cumpărătorul a formulat o acțiune în garanție împotriva vânzătorului, acesta din urmă va fi obligat să suporte toate cheltuielile de judecată efectuate de către cumpărător în acest nou proces.

iii) Cumpărătorul are dreptul să ceară *cheltuielile încheierii și executării contractului de vânzare*, cheltuieli pe care el le-a suportat (art.1.702 alin. 1 lit. c C. civ.)^[8]. De exemplu, cumpărătorul a plătit taxele aferente autentificării contractului de vânzare, cheltuielile de intabulare a dreptului de proprietate, cheltuielile de preluare și transport a bunului, comisioanele bancare aferente plății prețului etc.

iv) Vânzătorul este ținut să ramburseze cumpărătorului sau să facă să i se ramburseze de către acela care evinge *toate cheltuielile pentru lucrările efectuate în legătură cu bunul vândut, fie că lucrările sunt autonome, fie că sunt adăugate, dar, în acest din urmă caz, numai dacă sunt necesare sau utile*. Dacă vânzătorul a cunoscut cauza evicțiunii la data încheierii contractului (adică a fost de rea-credință), el este dator să ramburseze cumpărătorului și cheltuielile făcute pentru efectuarea și, după caz, ridicarea *lucrărilor voluptuare* [art. 1.702 alin. (2) și (3) C. civ.].

Art. 578 C. civ. prevede că lucrările pot fi autonome sau adăugate, cu caracter durabil sau provizoriu. Lucrările autonome sunt construcțiile, plantațiile și orice alte lucrări cu caracter de sine stătător realizate asupra unui imobil (de exemplu, cumpărătorul a edificat un nou corp de clădire pe terenul cumpărat). Lucrările adăugate nu au caracter de sine stătător. Ele pot fi: a) *necesare*, atunci când în lipsa acestora imobilul ar pieri sau s-ar deteriora (de exemplu, cumpărătorul a reparat acoperișul casei, care se putea prăbuși); b) *utile*, atunci când sporesc valoarea economică a imobilului (cumpărătorul a montat geamuri termopan, gresie, faianță, parchet etc.); c) *voluptuare*, atunci când sunt făcute pentru simpla plăcere a celui care le-a realizat, fără a spori valoarea economică a imobilului (cumpărătorul a pus tapet pe pereți, a vopsit casa în anumite culori agreeate de el, a amplasat tablouri, oglinzi etc.).

Trebuie menționat că de aceste cheltuieli profită terțul evingător și de aceea el va fi în primul rând obligat să-l despăgubească pe cumpărător, în condițiile legii, iar vânzătorul va fi garant numai în subsidiar^[9]. De exemplu, dacă terțul

intentează o acțiune în revendicare împotriva cumpărătorului, se va proceda astfel: **1.** Proprietarul (terțul evingător) poate fi obligat, la cerere, să restituie posesorului (cumpărătorului evins) cheltuielile necesare pe care acesta le-a făcut – art. 566 alin. (3) C. civ.; **2.** Cheltuielile utile se restituie, la cerere, *în limita sporului de valoare*, dacă prin lege nu se prevede altfel – art. 566 alin. (4) C. civ. Bunăoară, dacă pentru montarea parchetului cheltuielile (materiale și manoperă) au fost de 10.000 de lei, dar sporul de valoare înregistrat de casă este de doar 5.000 de lei, cumpărătorul evins va avea dreptul să i se restituie de către terț doar 5.000 de lei, iar restul de 5.000 de lei i se va restitui de către vânzător. **3.** Proprietarul (terțul evingător) nu este dator să acopere cheltuielile voluptuare, dar cumpărătorul are dreptul de a-și însuși lucrările efectuate cu aceste cheltuieli numai dacă prin aceasta bunul nu se deteriorează – art. 566 alin. (8) C. civ. Dacă însă vânzătorul a fost de rea-credință (a cunoscut cauza evicțiunii la data încheierii contractului), el este dator să ramburseze cumpărătorului și cheltuielile făcute pentru efectuarea și, după caz, ridicarea lucrărilor voluptuare^[10].

v) *Pierderile suferite și câștigurile nerealizate de către cumpărător din cauza evicțiunii* [art. 1.702 alin. (1) lit. d) C. civ.]. Textul are în vedere alte pierderi suferite de către cumpărător, cum ar fi contravaloarea chiriei pe care a plătit-o până când și-a găsit o altă locuință, despăgubirile pe care le-a plătit locatarului cu care încheiasse un contract de locațiune și care a încetat din cauza evicțiunii etc. Prevederea legală are un caracter de „text de rezervă” ce poate fi folosit ori de câte ori se pune problema reparării integrale a prejudiciului suferit de către cumpărător din cauza evicțiunii.

vi) Dacă lucrul vândut are, la data evicțiunii, o valoare mai mare, din orice cauză, vânzătorul este dator să plătească cumpărătorului, pe lângă prețul vânzării, *sporul de valoare* acumulat până la data evicțiunii [art. 1.701 alin. (3) C. civ.]. Uneori, bunul vândut înregistrează un spor de valoare ca urmare a lucrărilor autonome sau adăugate efectuate de către cumpărător și, în acest caz, dacă se restituie cheltuielile pentru lucrările autonome sau adăugate efectuate în legătură cu bunul vândut, nu se va mai plăti și un eventual spor de valoare. Alteori, sporul de valoare este mai mare decât cheltuielile pentru lucrările autonome sau adăugate efectuate în legătură cu bunul vândut (de exemplu, la un apartament în valoare de 100.000 de lei se efectuează lucrări adăugate în valoare de 30.000 de lei, iar valoarea de piață a apartamentului datorită acelor lucrări este de 150.000 de lei); în acest caz, cumpărătorul are dreptul și la cheltuielile pentru lucrările adăugate de 30.000 de lei și la sporul de valoare de 20.000 de lei. În fine, sunt situații în care bunul vândut înregistrează un spor de valoare, chiar dacă nu au fost efectuate cheltuieli pentru lucrări autonome sau adăugate (de exemplu, un apartament cumpărat cu 100.000 de lei valorează peste doi ani 120.000 de lei ca urmare a creșterii prețurilor apartamentelor pe piața imobiliară).

Ceea ce legiuitorul a urmărit a fost ca, fără să obțină o dublă reparație, cumpărătorul să își acopere inclusiv pierderea generată de faptul că valoarea bunului pe care l-a cumpărat a crescut între timp. În acest caz, dacă, de exemplu,

cumpărătorul a plătit 100.000 de lei pe un apartament și până la data producerii evicțiunii apartamentul a înregistrat un spor de 20.000 de lei (datorită creșterii prețurilor apartamentelor în acea zonă), el va avea dreptul să primească 120.000 de lei pentru a-și putea procura un apartament similar. Precizăm că vânzătorul va fi obligat să plătească sporul de valoare indiferent dacă sporul a fost sau nu previzibil ori vânzătorul a fost de bună sau de rea-credință[11].

2.2. Reguli speciale (răspunderea pentru evicțiune în temeiul Legii nr. 10/2001).

Potrivit art. 50¹ din Legea nr. 10/2001, introdus prin Legea nr. 1/2009, „(1) Proprietarii ale căror contracte de vânzare-cumpărare, încheiate cu respectarea prevederilor Legii nr. 112/1995, cu modificările ulterioare, au fost desființate prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile au dreptul la restituirea prețului de piață al imobilelor, stabilit conform standardelor internaționale de evaluare. (2) Valoarea despăgubirilor prevăzute la alin. (1) se stabilește prin expertiză”.

Textul art. 50¹ din Legea nr. 10/2001 se referă la contracte de vânzare „încheiate cu respectarea prevederilor Legii nr. 112/1995”, fiind vorba, așadar, de acele contracte în privința cărora nu s-a constatat a fi lovite de vreun motiv de nulitate, dar care au fost „desființate”, în sensul că au devenit ineficace în urma promovării acțiunii în revendicare de către adevăratul proprietar, instanța constatând că titlul acestuia din urmă este preferabil față de cel reprezentat de contractul de vânzare, cumpărătorul fiind astfel evins de proprietatea asupra bunului.

După cum s-a reținut în practica instanței supreme, printr-o astfel de reglementare explicită, legiuitorul român a adaptat legislația specifică domeniului caselor naționalizate la exigențele Convenției europene și la jurisprudența C.E.D.O. – în principal, *Cauza Raicu contra României* – care, deși nu este grefată pe aceeași situație de speță, consacră principiul unui just echilibru între cerințele de interes general ale comunității și imperativele de salvagardare a drepturilor fundamentale ale persoanei, Curtea reafirmând, totodată, că acest echilibru este, ca regulă generală, atins atunci când compensația plătită persoanei private de proprietate este în mod rezonabil corelată cu valoarea pecuniară a bunului. În cadrul aceleiași decizii s-a analizat de către Curte dacă privarea chirieșului-cumpărător de bunul său a răspuns criteriului de proporționalitate, reținându-se că nu este suficientă posibilitatea legală a acestuia de a formula o acțiune în restituirea prețului actualizat, ci legislația ar trebui să acorde dreptul persoanelor care și-au dobândit bunurile *cu bună-credință* la o compensație reprezentând diferența dintre prețul actualizat și valoarea bunului[12].

În schimb, în temeiul art. 50 alin. 2 din Legea nr. 10/2001, în ipoteza în care contractele de vânzare-cumpărare, *încheiate cu eludarea prevederilor Legii nr. 112/1995*, au fost desființate prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, chirieșii-cumpărători au dreptul doar la *restituirea prețului pe care l-au plătit, actualizat cu rata inflației*. Această soluție se impune ori de câte ori se reține că au

fost eludate prevederile Legii nr. 112/1995. De exemplu, dacă s-a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare pentru cauză ilicită și imorală deoarece s-a reținut că ambele părți au fost de rea-credință. Tot astfel, dacă s-a admis acțiunea în revendicare a adevăratului proprietar ca urmare a comparării titlurilor de proprietate, iar în considerentele hotărârii judecătorești s-a reținut fie că nu au fost respectate dispozițiilor Legii nr. 112/1995 la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, fie reaua-credință a cumpărătorului[13].

3. Evicțiunea parțială. Dacă evicțiunea este numai parțială – are ca obiect fie o fracțiune din bun sau o cotă ideală din dreptul de proprietate, fie valorificarea sau negarea unui alt drept cu privire la bun, – cumpărătorul are alegerea între a cere rezoluțiunea vânzării sau menținerea contractului cu obligarea vânzătorului la plata de daune-interese.

a) În cazul în care cumpărătorul a fost evins de o parte a bunului îndeajuns de însemnată încât, dacă ar fi cunoscut evicțiunea, el nu ar mai fi încheiat contractul, poate cere rezoluțiunea vânzării. În acest caz, cumpărătorul restituie bunul astfel cum a rămas după evicțiune, putând să ceară restituirea prețului și daune-interese la fel ca în cazul evicțiunii totale (art. 1.700 C.civ.).

De regulă, rezoluțiunea este judiciară, instanța urmând să aprecieze dacă sunt îndeplinite condițiile pentru ca vânzătorul să răspundă pentru evicțiune și – în funcție de circumstanțele cauzei – dacă în situația în care ar fi cunoscut evicțiunea cumpărătorul ar mai fi încheiat contractul. Pentru soluționarea acțiunii în rezoluțiune, instanța va trebui să țină seama de scopul pentru care a fost cumpărat bunul și de consecințele pierderii unei părți din bun.

Prin excepție, ca și în cazul evicțiunii totale, cumpărătorul poate declara unilateral rezoluțiunea sau aceasta poate interveni în virtutea unui pact comisoriu, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

b) În ipoteza în care cumpărătorul nu cere sau nu obține rezoluțiunea contractului, vânzătorul trebuie să restituie cumpărătorului *o parte din preț proporțională cu valoarea părții de care a fost evins* și, dacă este cazul, să plătească daune-interese. Pentru stabilirea întinderii daunelor-interese, se aplică în mod corespunzător prevederile 1.702 C. civ. din materia evicțiunii totale (art. 1.703 C. civ.).

În privința prețului, urmează să se aibă în vedere prețul menționat în contractul de vânzare și, în funcție de ponderea valorii părții de care a fost evins, cumpărătorul are dreptul la restituirea părții corespunzătoare din preț. De exemplu, dacă pentru un teren de 1.000 mp cumpărătorul a plătit 100.000 de lei și a pierdut 100 mp, el va avea dreptul de a i se restitui 10.000 de lei. În privința restituirii prețului nu are importanță dacă între momentul vânzării și momentul producerii evicțiunii valoarea bunului a crescut sau a scăzut. Soluția este diferită față de Codul civil de la 1864 unde se prevedea că în cazul evicțiunii parțiale

cumpărătorul avea dreptul la *valoarea părții pierdute* prin efectul evicțiunii, valoare socotită în momentul evicțiunii. Potrivit vechiului Cod civil, vânzătorul nu se putea libera oferind o parte din preț și nici cumpărătorul nu putea cere o parte din preț, proporțională cu partea evinsă, indiferent de scăderea sau urcarea valorii bunului de la vânzare și până la evicțiune^[14].

În ceea ce privește daunele-interese, textul art. 1.702 C. civ. este suficient de acoperitor și permite cumpărătorului să-și recupereze întreg prejudiciul. Astfel, în ipoteza în care a crescut valoarea bunului de la data vânzării și până la producerea evicțiunii, în temeiul art. 1.702 alin. (1) lit. d) cumpărătorul poate obține daune-interese („pierderile suferite de către cumpărător din cauza evicțiunii”).

Daunele-interese se acordă nu numai în cazul în care cumpărătorul a pierdut o parte din bun (în sensul de fracțiune materială a acestuia sau de cotă-parte din dreptul de proprietate), ci și atunci când terțul invocă un drept de creanță (de pildă, terțul are dreptul de folosință asupra bunului în temeiul unui contract de locațiune, drept care este opozabil cumpărătorului) ori un drept de uz, uzufruct, abitație, servitute etc. Desigur, în aceste cazuri poate interveni și rezoluțiunea, în condițiile arătate mai sus (bunăoară, cumpărătorul intenționa să se mute cu familia în casa cumpărată, dar acest lucru nu este posibil pentru că un terț folosește casa în baza unui contract de locațiune valabil și opozabil cumpărătorului pentru o durată de 4 ani; în acest caz, cumpărătorul are toate motivele să ceară rezoluțiunea contractului cu daune-interese).

4. Ipoteza înlăturării evicțiunii de către cumpărător. Potrivit art. 1.704 C.civ., atunci când cumpărătorul a păstrat bunul cumpărat plătind terțului evingător o sumă de bani sau dându-i un alt bun, vânzătorul este liberat de urmările garanției, în primul caz prin rambursarea către cumpărător a sumei plătite cu dobânda legală calculată de la data plății, iar în al doilea caz prin plata valorii bunului dat, precum și, în ambele cazuri, a tuturor cheltuielilor aferente.

Sunt ipoteze în practică în care cumpărătorul tratează cu terțul evingător și reușește să împiedice pierderea bunului pe care l-a cumpărat de la vânzător cu prețul unor sacrificii de natură patrimonială. Astfel se întâmplă atunci când cumpărătorul încheie o tranzacție cu terțul și îi plătește acestuia o sumă de bani în schimbul renunțării de către terț la dreptul asupra bunului; tot astfel, cumpărătorul îi poate transmite terțului proprietatea asupra unui bun al său, păstrând în schimb bunul cumpărat (de exemplu, cumpărătorul îi oferă un teren situat în extravilan pentru ca terțul să nu mai revendice bunul ce se află în intravilan și necesar cumpărătorului pentru a-și edifica o casă). În ambele situații sunt îndeplinite condițiile pentru ca vânzătorul să răspundă pentru evicțiune, deși cumpărătorul nu a pierdut bunul ce formează obiectul vânzării.

Este important de menționat faptul că vânzătorul nu este obligat să recurgă la soluția prevăzută de art. 1.704 C.civ. Vânzătorul are o facultate, o posibilitate, un

drept, iar *nu o obligație*. El poate să aleagă calea răspunderii pentru evicțiune în condițiile dreptului comun. Este evident că vânzătorul va alege calea pe care o va considera mai avantajoasă pentru el. Dacă, de exemplu, prețul plătit de către cumpărător terțului este inferior prețului primit de el de la cumpărător, vânzătorul va opta pentru soluția rambursării către cumpărător a sumei plătite cu dobânda legală (remuneratorie) calculată de la data plății. În schimb, dacă prețul plătit de către cumpărător terțului este mai mare decât suma (prețul plus daune-interese) pe care el ar trebui să o plătească cumpărătorului[15], vânzătorul poate aprecia că este în interesul său să răspundă față de cumpărător potrivit dreptului comun.

Se impune încă o *mențiune*: atunci când cumpărătorul este dispus să păstreze bunul cumpărat plătiind terțului evingător o sumă de bani sau dându-i un alt bun, este recomandabil ca vânzătorul să fie informat cu privire la condițiile intervenirii înțelegerii între cumpărător și terț. Altfel, există riscul ca ulterior vânzătorul să se prevaleze de prevederile art. 1.705 alin. (2) C. civ. – „Cumpărătorul care, fără a exista o hotărâre judecătorească, a recunoscut dreptul terțului pierde dreptul de garanție, afară de cazul în care dovedește că nu existau motive suficiente pentru a împiedica evicțiunea”. Plătindu-i terțului o sumă de bani sau dându-i un alt bun, cumpărătorul recunoaște practic dreptul acestuia asupra bunului.

Din punct de vedere practic, chestiunile litigioase se pot rezolva și prin încheierea unei tranzacții, cu participarea celor trei părți implicate – vânzător, cumpărător și terțul evingător – pentru că astfel de contracte de tranzacție (prin care părțile previn și/sau sting litigii) pot avantajoase pentru toate părțile.

5. Prescripția. Obligația de garanție contra evicțiunii nu este, de regulă, limitată în timp. Ea subzistă pe toată durata existenței în patrimoniul cumpărătorului a dreptului transmis și garantat[16].

Dreptul la acțiunea în garanție contra evicțiunii se prescrie în termenul general de prescripție de 3 ani. Termenul de prescripție începe să curgă de la *data producerii evicțiunii*. Până în acest moment obligația vânzătorului este condițională[17] și cumpărătorul nu poate să acționeze, iar *contra non valentem agere non currit praescriptio* (prescripția nu curge împotriva celui care este împiedicat să acționeze).

Ce se înțelege prin „data producerii evicțiunii”? Uneori aceasta este data rămânării definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a recunoscut dreptul terțului. Alteori, s-a statuat că prin evicțiune consumată se înțelege momentul când bunul a fost efectiv restituit adevăratului proprietar[18]. În fine, în acele ipoteze în care evicțiunea nu este rezultatul unei acțiuni în justiție promovată de terțul evingător (de pildă, dacă dreptul terțului asupra lucrului este atât de evident, încât cumpărătorul renunță la bun fără judecată; cumpărătorul plătește creanța ipotecară pentru a degreva imobilul și pentru a-l păstra; cumpărătorul nu poate obține predarea bunului, acesta fiind deținut de un terț, care dovedește că el este adevăratul proprietar[19] etc.), trebuie stabilit, în raport de circumstanțele concrete,

momentul la care începe să curgă termenul de prescripție. Ca o chestiune de principiu, instanțele trebuie să ia în considerare momentul de la care i se poate reproșa cumpărătorului starea de pasivitate în ceea ce privește protecția drepturilor sale.

[1] Pentru rezoluțiunea unilaterală și cea convențională întemeiată pe pactele comisorii, a se vedea L. Pop, I.F. Popa, S.I. Vidu, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul juridic, București, 2012, pp. 294-297.

[2] D. Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, tomul VIII, partea I, Ed. Socec, București, 1925, p. 297.

[3] *Idem*, p. 298.

[4] A se vedea și C.Toader, *Evicțiunea în contractele civile*, Ed. ALL, București, 1997, p. 88; J. Goicovici, *Garanțiile ascendente în reglementarea noului Cod civil*, Curierul Judiciar nr. 3/2015, pp. 135-136.

[5] Despăgubirile sunt datorate și în situația în care vânzătorul a fost de bună-credință pentru că fundamentul răspunderii acestuia nu este ideea de culpă, ci aceea de garanție. Diferența dintre vânzătorul de bună-credință și cel de rea-credință se realizează doar sub aspectul întinderii daunelor-interese.

[6] Potrivit art. 1.533 C. civ. „Debitorul răspunde numai pentru prejudiciile pe care le-a prevăzut sau pe care putea să le prevadă ca urmare a neexecutării la momentul încheierii contractului, afară de cazul în care neexecutarea este intenționată ori se datorează culpei grave a acestuia. Chiar și în acest din urmă caz, daunele-interese nu cuprind decât ceea ce este consecința directă și necesară a neexecutării obligației”. În materia garanției contra evicțiunii, vânzătorul este ținut să repare și prejudiciul care nu a fost previzibil la data încheierii contractului (a se vedea, în acest sens, C. Toader, *op. cit.*, p. 90; R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 133).

[7] A se vedea Fr. Deak, „*Tratat de drept civil. Contracte speciale, Vol. I (Vânzarea-cumpărarea și Schimbul)*”, ediția a IV-a (actualizată de L. Mihai și R. Popescu), Ed. Universul Juridic, București, 2006, p. 109.

[8] Art. 1.666 C.civ. intitulat „*Cheltuielile vânzării*” prevede că: „(1) În lipsă de stipulație contrară, cheltuielile pentru încheierea contractului de vânzare sunt în sarcina cumpărătorului. (2) Măsurarea, cântărirea și cheltuielile de predare a bunului sunt în sarcina vânzătorului, iar cele de preluare și transport de la locul executării sunt în sarcina cumpărătorului, dacă nu s-a convenit altfel. (3) În absența unei clauze contrare, cheltuielile aferente operațiunilor de plată a prețului sunt în sarcina cumpărătorului”.

[9] C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. II, București, 1929, p. 920.

[10] Pentru efectele admitterii acțiunii în revendicare a se vedea și C. Bîrsan, *Drept civil. Drepturile reale principale*, Ed. Hamangiu, București, 2013, pp. 319-323; V.Stoica, *Drept civil. Drepturile reale principale*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, pp. 497-501.

[11] Datorită existenței art. 1.701 alin. (3) C. civ. cumpărătorul nu suportă riscul devalorizării monetare. A se vedea și CSJ, s. com., dec. nr. 591/1994, în *Buletinul jurisprudenței*, 1994, pp. 243-245.

[12] A se vedea, de exemplu, ÎCCJ – S. I. Civ., dec. nr. 3038/2014, publicată în *Indaco Lege 4*.

[13] A se vedea, de exemplu, Î.C.C.J. – S. civ. și de propr. int., dec. nr. 6233/2011, publicată pe *www.scj.ro*. Pentru detalii referitoare la reglementarea Legii nr. 10/2001 în privința efectelor evicțiunii, a se vedea și M.-L. Belu Magdo, *Contractul de vânzare în noul Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2014, pp. 261-263.

[14] Pentru vechea reglementare a se vedea, de exemplu, Fr. Deak, *op. cit.*, p. 111.

[15] Pot fi situații în practică în care cumpărătorul își dorește foarte mult să păstreze bunul și atunci este dispus să accepte solicitările, chiar exagerate, ale terțului.

[16] A se vedea și R. Dincă, *op. cit.*, p. 137.

[17] A se vedea D. Alexandresco, *op. cit.*, p. 330; Fr. Deak, *op. cit.*, p. 111, M. Nicolae, *Tratat de prescripție extincțivă*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 521.

[18] A se vedea, de exemplu, Î.C.C.J.-S.com., dec. nr. 3890/2005, în *Buletinul Jurisprudenței pe anul 2005*, pp. 652-653.

[19] I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Drept civil român*, Ed. Soccec, București, 1943, p. 295.

LUAREA DE MITĂ ÎN NOUL COD PENAL

Doinel DINUICĂ și Mioara Ketty GUIU

Introducere.

În noul Cod penal, infracțiunea de luare de mită este prevăzută în art. 289 C. pen., în două variante tip.

În prima variantă tip [art. 289 alin. (1) C. pen.], infracțiunea de luare de mită constă în fapta funcționarului public care, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin, ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri^[1].

În a doua variantă tip [art. 289 alin. (2) C. pen.], infracțiunea de luare de mită constă în fapta prevăzută în alin. (1), săvârșită de una dintre persoanele prevăzute în art. 175 alin. (2), respectiv de un funcționar public asimilat. În această variantă, fapta constituie infracțiune numai dacă este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri.

Pe lângă cele două variante tip, infracțiunea de luare de mită mai prezintă o variantă atenuată și o variantă agravată, care sunt prevăzute separat.

Varianta atenuată este prevăzută în art. 308 alin. (1) C. pen. și se poate reține, dacă fapta este săvârșită de o persoană care exercită, permanent sau temporar, cu sau fără remunerație, o însărcinare în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute în art. 175 alin. (2) sau în cadrul oricărei persoane juridice. În acest caz, potrivit art. 308 alin. (2), limitele speciale ale pedepsei se reduc cu o treime.

Varianta agravată este prevăzută în art. 7 din Legea nr. 78/2000^[2] și se poate reține, dacă fapta este săvârșită de o persoană care: a) exercită o funcție de demnitate publică; b) este judecător sau procuror; c) este organ de cercetare penală sau are atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor; d) este una dintre persoanele arătate în art. 293 C. pen., respectiv un membru al unei instanțe de arbitraj. În acest caz, potrivit art. 7 din Legea nr. 78/2000, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

În Codul penal anterior, infracțiunile de corupție (luarea și darea de mită, traficul de influență și primirea de foloase necuvenite) nu formau un grup distinct, ci erau incluse în grupul infracțiunilor de serviciu sau în legătură cu serviciul.

În ce privește infracțiunea de luare de mită, aceasta era prevăzută în art. 254, într-o variantă tip [alin. (1)] și o variantă agravată [alin. (2)]. Printre modificările aduse de noul Cod penal, se remarcă următoarele: introducerea celei de-a doua variante tip și mutarea variantei agravate în legea specială (art. 7 din Legea nr. 78/2000), unde a fost completată cu noi elemente circumstanțiale; introducerea, în art. 308 C. pen., a unei variante atenuate comune tuturor infracțiunilor de corupție și de serviciu; renunțarea la una dintre modalitățile alternative de comitere a faptei, aceea constând în nerespingerea promisiunii de bani sau alte foloase, precum și introducerea sintagmei *pentru sine sau pentru altul*, prin care s-a extins sfera beneficiarilor mitei (unii autori vorbesc despre apariția unui „beneficiar terț al mitei” [3]).

În ce ne privește, credem că, dintre toate acestea, singura modificare justificată o constituie renunțarea la modalitatea constând în nerespingerea promisiunii de mită (în opinia noastră, era o exagerare să se pretindă funcționarului să ia atitudine împotriva simplei promisiuni de mită). Celelalte modificări ni se par discutabile – de exemplu, fiindcă este greu să se explice necesitatea prevederii separate, în legea specială, a variantei agravate a infracțiunii de luare de mită sau necesitatea creerii unei variante atenuate comune tuturor infracțiunilor de corupție și de serviciu.

Condiții preexistente.

Obiectul juridic. În opinia doctrinei majoritare, obiectul juridic generic al infracțiunilor de corupție, inclusiv al luării de mită, constă în relațiile sociale care asigură îndeplinirea de către funcționari a atribuțiilor de serviciu conform legii, cu onestitate, imparțialitate și obiectivitate.

După părerea noastră, infracțiunile de corupție aduc atingere unor drepturi economice fundamentale, în special dreptului la un salariu echitabil și la o remunerație egală pentru o muncă de valoare egală (art. 7 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale). Însuși faptul că, în mod tradițional, mita a fost definită ca o „retribuție necuvenită” arată, credem, suficient de limpede, că faptele de luare de mită contravin dreptului la egalitate în remunerarea muncii, ca și obligației statului de a promova bunăstarea generală într-o societate democratică.

Obiectul material. Este controversat faptul dacă infracțiunea de luare de mită are sau nu obiect material.

Potrivit unei opinii, care actualmente este dominantă, infracțiunea de luare de mită și infracțiunile de corupție, în general, nu au obiect material [4]. În această opinie, se consideră că banii sau bunurile primite de funcționar constituie bunuri dobândite prin săvârșirea faptei, iar nu obiectul ei material.

Într-o altă opinie, pe care o împărtășim, se consideră că obiectul material al infracțiunii de luare de mită îl constituie „mita”, adică banii sau alte foloase pretinse ori primite de funcționar [5]. După părerea noastră, această opinie este în concordanță cu definiția mitei ca „retribuție necuvenită”.

Pornind de la această premisă, trebuie să adăugăm unele precizări.

Astfel, trebuie să precizăm că, prin „bani” se înțelege, în mod exclusiv, monedele cu putere circulatorie, indiferent dacă e vorba de monedă națională sau străină. Banii ieșiți din uz nu constituie „bani”, în sensul art. 289 C. pen.; ei pot constitui, cel mult, un alt folos (de exemplu, o colecție numismatică).

Prin „alte foloase” se înțelege orice avantaj sau beneficiu, altul decât acela constând în bani. În legătură cu formula „alte foloase” există o controversă mai veche: o parte a doctrinei consideră că este obligatoriu ca folosul fie material, evaluabil în bani, în timp ce o altă parte a doctrinei consideră că folosul poate fi atât material (patrimonial), cât și moral (nepatrimonial)^[6] – de exemplu, acordarea unui titlu universitar, a unui grad militar etc. În ce ne privește, considerăm că această din urmă opinie este cea corectă. Acordarea unui titlu universitar, a unui grad militar etc. presupune nu numai existența anumitor aptitudini personale, ci și, mai ales, prestarea unei munci considerabile, de ani de zile; de aceea, în caz că asemenea avantaje au fost acordate nelegal, ele pot fi definite, de asemenea, ca o „retribuție necuvenită”.

În practica judiciară, s-a decis că există luare de mită, dacă funcționarul a solicitat o sumă de bani, cu titlu de împrumut, deoarece împrumutul constituie, și el, „un folos”^[7].

Subiecții.

În ambele variante tip, subiectul activ nemijlocit este calificat.

În prima variantă tip, acesta trebuie să aibă calitatea de *funcționar public*, în sensul art. 175 alin. (1) C. pen. Conform acestui text, funcționar public este, în primul rând, persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație, „exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești” (de exemplu, judecător, procuror, organ de cercetare penală, organ cu atribuții de constatare și sancționare a contravențiilor). Conform aceluiași text, funcționar public este, de asemenea, persoana care exercită „o funcție de demnitate publică” (de exemplu, ministru, secretar de stat) sau „o funcție publică de orice natură” (de exemplu, președinte de partid, sindicat, organizație patronală etc.), precum și persoana care „exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat ori al unei persoane juridice declarată de utilitate publică, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate” (în același sens, este și art. 3 din Legea nr. 78/2000). Conform art. 293 C. pen., subiect activ nemijlocit al infracțiunii de luare de mită poate fi și un membru al unei instanțe de arbitraj, respectiv o persoană care, pe baza unei acord de arbitraj, este chemată să pronunțe o hotărâre arbitrală, în baza legii române ori în baza altei legi.

Însă, trebuie sesizat că, în cazul infracțiunii de luare de mită, o mare parte dintre persoanele anterior menționate nu răspund în condițiile primei variante tip,

ci în condițiile variantei agravate, prevăzută în art. 7 din Legea nr. 78/2000. Reamintim că există varianta agravată, dacă fapta a fost săvârșită de o persoană care exercită o funcție de demnitate publică, care este judecător, procuror, organ de cercetare penală sau o persoană cu atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor, ori dacă este una dintre persoanele arătate în art. 293 C. pen., respectiv un membru al unei instanțe de arbitraj.

În a doua variantă tip, subiectul activ nemijlocit trebuie să aibă calitatea de *funcționar public asimilat*, în sensul art. 175 alin. (2) C. pen. Conform acestui text, este considerată funcționar public și persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public. Această definiție, fiind extrem de largă, se poate aplica unui mare număr de categorii profesionale: notari, executori judecătorești, avocați, medici din cabinetele particulare etc.

În varianta atenuată, prevăzută în art. 308 alin. (1) C. pen., subiect activ nemijlocit este persoana care exercită, permanent sau temporar, cu sau fără remunerație, o însărcinare în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute în art. 175 alin. (2) sau în cadrul oricărei persoane juridice.

Din păcate, textul art. 308 C.pen. este atât de larg, încât acoperă toate categoriile de funcționari, cu excepția funcționarilor publici asimilați, la care se referă art. 175 alin. (2) C. pen. Acest text se poate aplica inclusiv funcționarilor publici (căci și aceștia exercită o însărcinare *în cadrul unei persoane juridice*) – ceea ce înseamnă, în definitiv, că fapta prevăzută prima variantă tip se confundă cu fapta prevăzută în varianta atenuată.

Infrațiunea de luare de mită se poate comite și în participație. Totuși, coautoratul este posibil, numai dacă făptuitorii au atribuții comune, în legătură cu actul solicitat de mituitor.

Mituitorul nu este participant la infrațiunea de luare de mită, ci autor al unei infrațiuni distincte, aceea de dare de mită (art. 290 C. pen.).

Subiect pasiv este persoana juridică în cadrul căreia își desfășoară activitatea funcționarul corupt.

Conținutul constitutiv.

În ambele variante tip, *elementul material* se realizează în trei modalități alternative, și anume: pretinderea, primirea sau acceptarea promisiunii (de bani sau alte foloase).

A pretinde înseamnă a formula o cerere (de bani sau alte foloase). În această modalitate, inițiativa aparține funcționarului. Infrațiunea subzistă, chiar dacă pretenția funcționarului nu este satisfăcută ori dacă folosul a fost pretins cu titlu de împrumut.

A *primi* înseamnă a lua în posesie, în stăpânire (bani sau alte foloase). În această modalitate, inițiativa aparține mituitorului (acesta dă mita, iar funcționarul o primește).

A *accepta promisiunea* înseamnă exprimarea acordului cu privire la promisiunea făcută de mituitor. Este suficient ca funcționarul să accepte promisiunea făcută de acesta, indiferent dacă, ulterior, mituitorul nu-și respectă promisiunea[8].

Pentru existența infracțiunii, este necesar (cerință esențială) ca fapta să se refere la bani sau alte foloase care nu se cuvin funcționarului.

Totuși, nu orice folos necuvenit, ilicit, pretins sau primit de un funcționar reprezintă o „retribuție necuvenită”, respectiv „mită”. Folosul necuvenit poate fi caracterizat astfel, numai dacă sunt îndeplinite trei cerințe.

În primul rând, este necesar ca acel folos să reprezinte o plată (un preț), pentru un act precis determinat, care intră în competența funcționarului (chestiunea dacă actul intră sau nu în competența funcționarului se rezolvă, în raport cu fișa postului și actele normative care reglementează activitatea acestuia).

Dacă folosul nu reprezintă prețul unui act de serviciu, ci are o altă destinație (de exemplu, achiziționarea unor materiale necesare unității), fapta va constitui, cum s-a observat[9], abuz în serviciu, și nu luare de mită. Prin urmare, în mod corect, s-a decis că există abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, și nu luare de mită, dacă funcționarul a pretins și primit bani de la cei aflați în subordinea sa, cu motivarea că, datorită deplasărilor pe care a trebuit să le facă pentru procurarea materialelor, nu și-a putut îndeplini sarcinile proprii de producție[10]; sau, cu motivarea recuperării cheltuielilor făcute de el, prin folosirea autoturismului personal, pentru procurarea de comenzi sau materii prime[11]. Dimpotrivă, în mod greșit, s-a decis că există luare de mită, în modalitatea pretinderii, dacă administratorul unei societăți comerciale având ca obiect de activitate desfășurarea de jocuri de întrajutorare a pretins sume de bani, pentru a asigura premiarea anticipată a unor persoane[12].

Totuși, ținând seama că, potrivit noii definiții, fapta constituie infracțiune de luare de mită, indiferent dacă folosul a fost cerut *pentru sine sau pentru altul*, trebuie să adăugăm că, în forma sa actuală, textul este contradictoriu, căci mita este concepută, în continuare, ca *oretribuție necuvenită*, ca „un contra-echivalent al conduitei pe care făptuitorul se angajează să o aibă pentru îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu”[13]. Or, o retribuție, fie ea și necuvenită, nu poate fi destinată satisfacerii intereselor unității. A admite soluția contrară, înseamnă a anula orice distincție între infracțiunea de luare de mită și cea de abuz în serviciu.

Cerința ca actul să intre în competența funcționarului este îndeplinită, chiar dacă funcționarul are atribuții limitate în legătură cu îndeplinirea actului – de exemplu, făptuitorul are doar competența de a acorda un aviz[14], fără de care nu este posibilă obținerea unei autorizații; sau, are competența de a efectua un anumit act din dosarul de pensie[15].

Dacă funcționarul nu are competența îndeplinirii actului, dar l-a indus în eroare pe cel care i-a dat banii sau foloasele, va exista o altă infracțiune, aceea de înșelăciune. Sau, dacă funcționarul, prevalându-se de o influență reală sau imaginară pe lângă funcționarul competent să îndeplinească actul, primește bani sau alte foloase, pentru intervenția pe care o va face la acest funcționar, va exista infracțiunea de trafic de influență.

În al doilea rând, este necesar ca folosul necuvenit să fie acceptat, pretins sau primit de funcționar, mai înainte de îndeplinirea actului de serviciu.

Sub acest aspect, reamintim că, sub imperiul Codului penal anterior, fapta nu constituia infracțiunea luare de mită, ci infracțiunea de primire de foloase necuvenite (art. 256), dacă folosul necuvenit era primit de funcționar după îndeplinirea actului de serviciu, iar, anterior, el nu avusese nicio discuție cu persoana care solicitase actul. În ce privește fapta celui care oferea foloase necuvenite, aceasta nu era în niciun fel incriminată.

Însă, noul Cod penal a modificat definiția infracțiunii de luare de mită, în sensul că a înlocuit formula „în scopul de a îndeplini...” cu formula „în legătură cu îndeplinirea...”. Cu privire la o atare modificare, unii autori^[16] pretind că scopul ei a fost acela a înlătura distincția între infracțiunile de luare de mită și primire de foloase necuvenite, deoarece o atare distincție nu făcea decât să creeze dificultăți în plan probator, atunci când înțelegerea a avut loc înainte de îndeplinirea actului, dar foloasele s-au remis ulterior. Cu alte cuvinte, se susține că, actualmente, infracțiunea de luare de mită acoperă și faptele care, anterior, se pedepseau ca infracțiune de primire de foloase necuvenite.

Dar, după părerea noastră, faptele de primire de foloase necuvenite (art. 256 anterior) au fost dezincriminate. În orice caz, textul nu justifică concluzia menționată, căci, deși imprecisă, noua formulă, la fel ca și formula anterioară, indică necesitatea unei legături între folosul necuvenit și actul de serviciu. În plus, mai putem observa că, între luarea de mită și primirea de foloase necuvenite există o diferență esențială, care exclude posibilitatea ca aceste fapte să constituie o identică infracțiune și să fie prevăzute cu o identică pedeapsă. În cazul luării de mită, folosul necuvenit reprezintă o retribuție, un contra-serviciu, pe care particularul se poate simți chiar obligat (constrâns) să îl ofere funcționarului, pentru a obține actul (serviciul) dorit. În schimb, în cazul primirii de foloase necuvenite, folosul necuvenit reprezintă o simplă liberalitate, un act dezinteresat, prin care particularul își exprimă recunoștința față de funcționar. Or, diferența între *retribuție* și *liberalitate* este atât de mare, încât este logic imposibil să se pună semnul egalității între faptele de luare de mită și cele de primire de foloase necuvenite: o retribuție, chiar necuvenită, trebuie să aibă o valoare comparabilă cu importanța serviciului solicitat funcționarului, pe când o liberalitate poate avea o valoare pur simbolică.

În acest fel, ajungem la cea de a treia cerință, care constă în necesitatea existenței unei proporții între importanța actului îndeplinit de funcționar și

valoarea folosului necuvenit pretins ori primit de acesta. Așa cum s-a remarcat, „nu constituie corupție micile daruri ocazionale...a căror oferire are caracter de curtoazie...” [17]. Dacă există o vădită disproporție între valoarea actului de serviciu și valoarea folosului necuvenit, nu se mai poate considera că acesta din urmă reprezintă o retribuție, un preț al actului de serviciu. În acest caz, e vorba de un gest simbolic, de politețe, care nu necesită intervenția legii penale, ci, cel mult, poate să justifice sancționarea disciplinară a funcționarului.

O discuție aparte se impune, credem, cu privire la situațiile în care folosul este pretins ori primit, pentru a nu îndeplini un act de serviciu, pentru a întârzia îndeplinirea acestuia sau pentru a îndeplini un contrar îndatoririlor de serviciu. Într-o asemenea situație, ar trebui, după părerea noastră, ca funcționarul să răspundă pentru un concurs real, între infracțiunea de luare de mită și infracțiunea de abuz în serviciu. Practica actuală, care reține în asemenea cazuri o singură infracțiune, aceea de luare de mită, ni se pare extrem de discutabilă – fiindcă, pe de o parte, luarea de mită este o infracțiune simplă, iar nu complexă (deci nu absoarbe abuzul în serviciu), iar, pe de altă parte, este nefiresc să existe un identic tratament juridic, indiferent dacă funcționarul acționează legal sau ilegal. O atare chestiune se ridică, în special, în cazul celei de a doua variante tip [art. 289 alin. (2) C. pen.], în care infracțiunea subzistă, numai dacă folosul a fost cerut ori primit într-un scop ilicit (pentru neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act sau, pentru efectuarea unui act contrar îndatoririlor de serviciu ale funcționarului).

În fine, mai subliniem că, după primirea folosului, restituirea lui nu înlătură existența infracțiunii.

Urmarea imediată. Luarea de mită este o infracțiune formală, de simplă acțiune, în care urmarea constă într-o stare de pericol.

Raportul de cauzalitate se prezumă.

Elementul subiectiv îmbracă forma intenției, care poate fi directă sau indirectă.

Sub imperiul Codului penal anterior, se considera [18] că luarea de mită se comite numai cu intenție directă, calificată prin scop – ceea ce presupunea că, în toate situațiile, funcționarul urmărea anume obținerea unei retribuții necuvenite. În ce ne privește, credem însă că această opinie era greșită; în realitate, era suficient ca funcționarul să fi acceptat această posibilitate (drept dovadă, infracțiunea subzista și în caz că funcționarul nu respingea promisiunea de mită).

Forme. Sancțiuni.

Aparent, tentativa de luare de mită nu se pedepsește. În realitate, însă, infracțiunea de luare de mită este o *infracțiune cu consumare anticipată*, ceea ce înseamnă că tentativa este asimilată formei consumate (potrivit textului, există infracțiune consumată de luare de mită, chiar dacă funcționarul nu a primit nimic, ci s-a limitat să pretindă ori să accepte promisiunea de bani sau alte foloase).

Pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică sau de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a fost săvârșită fapta.

Potrivit art. 289 alin. (3) C. pen., banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent. Nu se poate dispune confiscarea specială, dacă fapta s-a săvârșit în modalitatea pretinderii sau acceptării promisiunii.

Bibliografie

Diaconescu, *Infrațiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Editura All Beck, București, 2004.

Dobrinioiu, *Corupția în dreptul penal român*, Editura Atlas Lex, București, 1995.

Grigorovici, *Infrațiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976.

Kahane, *Luarea de mită*, în „Explicații teoretice ale Codului penal român”, vol.IV, de V. Dongoroz ș.a., Editura Academiei Române, București, 1972.

Pastion, M. Papadopolu, *Codul penal adnotat*, București, 1922.

Pascu, V. Lazăr, *Dreptul penal. Partea specială*, Editura Lumina Lex, București.

O.A. Stoica, *Drept penal, Partea specială*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976.

Vasiu, *Drept penal român, Partea specială*, vol.II, Editura Albastră, Cluj-Napoca, 1997.

[1] Alin. (1) al art. 289 a fost modificat prin Legea nr. 187/2012. Textul modificat a fost publicat și pe site-ul: <http://www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=Wpo7d56II%2FQ%3D&tabid=2604>, însoțit de unele adnotări ale Ministerului Justiției.

[2] Articolul 7 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție a fost modificat prin Legea nr. 187/2012, art. 79.

[3] A se vedea V. Dabu, A.M. Gușanu, *Latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită în noul Cod penal*, în „Revista de Drept Penal”, nr. 1/2014, p.27.

[4] S. Kahane, *Luarea de mită*, în „Explicații teoretice ale Codului penal român”, vol.IV, de V. Dongoroz ș.a., Editura Academiei Române, București, 1972, p. 130; în același sens, A. Grigorovici, *Infrațiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p.89; V. Dobrinioiu, *Corupția în dreptul penal român*, Editura Atlas Lex, București, 1995, pp.69-71; H. Diaconescu, *Infrațiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Editura All Beck, București, 2004, p. 11; I. Pascu, V. Lazăr, *Dreptul penal. Partea specială*, Editura Lumina Lex, București, p.347 ș.a.

[5] Tribunalul Suprem, Dec. îndr. nr. 3/1973, publicată în „Revista română de drept” nr.6/1973, p.103; în același sens, a se vedea O.A. Stoica, *Drept penal, Partea specială*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976, p.247; L. Moldovan, *Luarea de mită în Codul penal al R.S.R.*, în *Analele Universității „Babeș Bolyai”*, Cluj-Napoca, 1970, p.88; I. Vasiu, *Drept penal român, Partea specială*, vol.II, Editura Albastră, Cluj-Napoca, 1997, p.347 ș.a.

[6] A se vedea P. Pastion, M. Papadopolu, *Codul penal adnotat*, București, 1922, p.273.

[7] Tribunalul Suprem, Dec. pen. nr. 2596/1971, publicată în „Revista română de drept”, nr. 6/1972, p.169.

[8] Tribunalul Suprem, Dec. pen. nr. 1032/1968, publicată în „Revista română de drept”, nr. 9/1968, p.188.

[9] D. Ciuncan, *Criterii distincte la unele infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul*, în „Revista română de drept”, nr. 1/1987, p. 43).

[10] Tribunalul Suprem, Dec. pen. nr. 1956/1973, publicată în Culegerea de decizii pe anul 1973, p.419.

[11] Trib. Suceava, dec. pen. nr. 19/1985, publicată în „Revista română de drept”, nr. 7/1985, p.73.

[12] Curtea Supremă de Justiție, Dec. pen. nr. 1117 /1998, publicată în „Dreptul”, nr. 10/1999, p.160.

[13] V. Dobrinioiu, *Infracțiuni de corupție și de serviciu*, în „Noul Cod penal comentat” de V. Dobrinioiu ș.a., vol. II, Partea specială, Editura Universul Juridic, București, 2012, p.535.

[14] Curtea Supremă de Justiție, Dec. pen. nr. 391 /1999, publicată în „Dreptul”, nr. 3/2000, p. 143-144.

[15] Curtea Supremă de Justiție, Dec. pen. nr. 1923 / 1995, publicată în „Dreptul”, nr. 5/1996, p. 128-129.

[16] V. Dobrinioiu, op.cit., p.527; în același sens M. Udrioiu, *Drept penal. Partea specială. Noul Cod penal*, Editura C.H. Beck, București, 2014, p.341.

[17] V. Manzini, *Tratato di diritto penale*, Vol. V, Torino, 1935, p.171 – citat după H. Diaconescu, op.cit., p.40.

[18] S. Kahane, op.cit., vol. IV, p.134.

REGULI DE DREPT PRIVAT. MOȘTENIREA ÎNTRE VECHIUL TESTAMENT ȘI NOUL COD CIVIL

Liviu-Bogdan CIUCĂ

În mod evident și unanim acceptat, legea sau norma juridică trebuie să corespundă unor cerințe, realități și nevoi sociale dintr-un anumit moment istoric al unei națiuni.

Practic, legea trebuie să fie „asortată” cu realitatea „upgradată” și modernizată pentru a putea fi eficientă, respectată și acceptată.

Lucrarea de față dorește să analizeze din perspectivă juridică „instituția moștenirii”, regulile, cutumele și normele juridice ce o guvernează într-o perioadă istorică jalonată de două documente extrem de importante din perspectiva demersului nostru: VECHIUL TESTAMENT și CODUL CIVIL AL ROMÂNIEI.

Pentru ca această abordare să fie cât mai relevantă pentru cei care o vor cerceta, vom prezenta în termeni generali, dar edificatori cele două repere care stabilesc perioada istorică a analizei noastre.

Biblia – Vechiul Testament reprezintă, în esență, scripturi sacre din iudaism și creștinism, ce conțin profeții, poezie, narațiuni, înțelepciune, experiențe, sfaturi, dar și multe reguli de viață.

Fiind revelată de Dumnezeu^[1], Biblia este considerată de comunitățile creștine ca fiind o autoritate supremă în ceea ce privește principiile și regulile în ceea ce privește doctrina și modul de conduită socială.

Ținând cont de faptul că Biblia a fost scrisă în ebraică, arameică și greacă veche, trebuie luată în calculul analizei noastre și traducerea acesteia, mai precis modul de traducere a acesteia pentru a putea identifica cu exactitate noțiuni și intenții de o subtilitate și precizie remarcabilă.

În prezent, Biblia este cea mai tradusă lucrare din lume. Se estimează că, integral sau parțial, este disponibilă în peste 2400 de limbi. Trebuie să precizăm că în unele limbi există chiar mai multe variante de traducere a acesteia.

Cu titlu de exemplu putem aminti că în limba latină traducători precum Théodore de Bèze (1519-1605), Sante Pagnini (c-1470-1541), Sfântul Ieronim (345-420); în limba gotică Episcopul Wulfila (sec. al IV-lea); în limba engleză Jhon Wycliff (1324-1384), William Tzndale (1484-1536); în limba franceză Jean Le Bon (Universitatea din Paris) care a început în 1226 o traducere terminată în sec. al IV-lea de Jean de Sy, Jehom Nicolas, Guillaume Vivien și Jehom de Cambly. În

1377 apare traducerea lui Raoul de Prestes, care dedică regelui așa numita „Biblie a lui Carol al V-lea”, apoi traducerea teologului elvețian din sec. al XVI-lea Pierre Robert Oliveton, în limba cehă amintim pe Jon Hus, în limba maghiară pe Heltai Gáspár (1490-1574), Károlyi Gáspár (1529-1593) și Káldi György (1573-1634)

Nu în cele din urmă, referindu-ne la traducerea Bibliei în limba română, amintim traducerile lui Coresi, Nicolae Milescu Spătarul, Radu Greceanu, Șerban Greceanu, Petru Pavel Aron, Samuil Micu, Dumitru Cornilescu, Gala Galaction, Vasile Radu, Nicodim Munteanu, Bartolomeu (Valeriu) Anania, Ion Alexandru, Cristian Bădilița, Emil Pascal, Alois Bulai, Eduard Petrașcu.

Am încercat să facem o enumerare a celor care au tradus parțial sau integral Biblia, tocmai pentru a aduce în analiza noastră posibilitatea existenței unei „amprente” personale ale traducătorilor asupra termenilor și asupra conceptelor folosite.

De altfel, există unanim acceptată ideea de „diversitate a principiilor de traducere”. Analistii au împărțit aceste principii în trei categorii, prima categorie fiind a traducerilor „interliniare”, traduceri ce impun o traducere cuvânt cu cuvânt din textul original în limba dorită.

A doua categorie o reprezintă traducerile ce încearcă a transmite cititorilor, cât mai facil, atât sensul, cât și culoarea expresiilor din limba originală.

A treia categorie este o extremă opusă celei din prima categorie și este dominată de parafrazări, reformulări libere ale mesajului Biblic, după înțelesul traducătorului și după cum consideră acesta că ar fi mai facil și plăcut cititorului[2].

Din punct de vedere istoric amintim că unele din primele traduceri ale Torei evreilor au apărut în perioada primului exil în Babilonia, moment care a impus din rațiuni practice, ca aramaica să fie limba vorbită de poporul evreu.

În România întâlnim pentru prima dată o traducere completă a Bibliei, după ce vreme de 7 ani, Nicolae Milescu, inspirându-se din „Septuaginta” apărută în 1957 la Frankfurt, a lucrat traducând integral un text care a inspirat ulterior și „Biblia de la București” scrisă de frații Greceanu sub patronajul lui Șerban Cantacuzino. După „Biblia de la Blaj”, din 1795 – ce aparține lui Samuil Micu, apare în 1914 Biblia sau Dumnezeiasca scriptură a Legii vechi și a celei nouă, ediție a Sfântului Sinod.

În 1936, apoi în 1938, apare o nouă ediție la care au lucrat Mitropolitul Nicodim al Moldovei, Gala Galaction și Vasile Radu. În prezent, ca de altfel și în analiza pe care propunem să o realizăm prin această lucrare, ne vom referi în principal la trei traduceri în limba română, pe care le considerăm principale.

- Biblia Snoidală sau Biblia Sfântului Sinod.

- Biblia tradusă de diaconul ortodox Dumitru Cornilescu – publicată în 1921 și revizuită în 1989

- Biblia tipărită de Biserica Romano-Catolică din România în anul 2013, traducători fiind Alois/Budai și Eduard Petrescu[3].

Precizările cu privire la parcursul istoric și lingvistic al Bibliei, ca prim jalon al lucrării, au rolul de a justifica versiunile diverse ale noțiunilor, termenelor și textelor ce le vom introduce în cercetarea noastră.

Cel de-al doilea jalon în timp și text pe care îl vom analiza, îl regăsim în Codul civil al României, cod adoptat prin Legea nr. 287/2009 și publicat în M. Of. nr. 403 din 10 iunie 2011.

Trebuie să precizăm că, având în vedere reforma profundă impusă prin noul Cod civil, a fost necesar ca adoptarea acestuia să fie acompaniată de o serie de măsuri legislative, administrative și manageriale, menite să realizeze o punte între vechea concepție și legislație din domeniul civil și noile reglementări.

Din acest motiv, noul Cod civil a intrat în vigoare la o dată ulterioară adoptării, respectiv la 1 octombrie 2011^[4].

Cu precizarea că nu ne propunem să facem o comparație între Biblie și Codul civil al României, valoarea, impactul și importanța fiind evident diferite, vom încerca să punctăm câteva elemente și momente esențiale dezvoltării legislației civile codificate în România.

Codul civil din 1864, inspirat de Codul civil francez din 1804 (așa numitul cod al lui Napoleon), a fost impus de o necesitate practică.

Momentul Marii Uniri de la 1918 a creat o Românie Mare, compusă din mai multe provincii, fiecare din acestea având propria legislație civilă. Nevoia unei legislații era evidentă. Din acest motiv, după un periplu interesant și o opinie destul de dură din partea contestatarilor, prima Codificare civilă din România se realizează în 1864 și rezistă surprinzător până la apariția noului Cod civil (2009/2011), supraviețuind unor tentative de reformare.

Depășit capitolul de prezentare generală a celor două izvoare a reglementărilor în materia dreptului privat, vom încerca să ne concentrăm pe cele ce privesc instituția moștenirii.

Conform DEX-ului prin „moștenire” se înțelege :

- faptul de a moșteni;
- transmitere a patrimoniului unei persoane decedate către una sau mai multe persoane în viață, în temeiul legii, al unui testament sau al unui act de donație de bunuri viitoare;
- patrimoniu de valori morale, idei, fenomene culturale, intelectuale, artistice, care se transmit de la o generație la alta;

- caracter fizic, însușiri care se transmit ereditar.

Conform aceluiași DEX prin „a moșteni” se înțelege:

- a primi un bun pe cale de succesiune;
- a dobândi prin testament;
- a deveni succesorul, moștenitorul cuiva.

Evident în analiza noastră, vom aborda în paralel instituția moștenirii ca și instituție civilă, atât în reglementările vechiului testament, cât și în reglementările Codului civil în vigoare.

Definiția juridică consacrată de reglementarea civilă actuală prezintă moștenirea ca o transmitere a patrimoniului unei persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în ființă[5].

Vechiul testament folosește termenul de moștenire atât din punct de vedere ideologic, religios, cât și din punct de vedere civil.

În primul caz, se vorbește de „moștenirea” unui crez, cum întâlnim în următoarele exemple:

- „O **moștenire** nepieritoare, neîntinată și care nu se vestește”, și anume privilegiul inestimabil de a domni împreună cu Cristos în cer (1 Pet. 1:3, 4).

- „Pentru a primi această **moștenire**, ei trebuie să se nască din nou” (Ioan 3:1-3).

În cel de-al doilea caz, ne găsim într-o situație clară de drept privat reglementată de o normă în materia moștenirii, cu aplicare de reguli și de proceduri consacrate așa cum regăsim instituția în următoarele cazuri:

- „Fetele lui Țelofhad au dreptate. Să le dai de **moștenire** o moșie între frații tatălui lor și să treci asupra lor moștenirea tatălui lor. (Numeri 27:7).

- Iar copiii lui Israel să le vorbești și să le spui: Când un om va muri fără să lase fii, să treceți **moștenirea** lui asupra fetei lui. (Numeri 27:8).

- Dacă n-are nicio fată, **moștenirea** lui s-o dați fraților lui. (Numeri 27:9).

- Dacă n-are nici frați, **moștenirea** lui s-o dați fraților tatălui său. (Numeri 27:10).

- Și, dacă nici tatăl lui n-are frați, **moștenirea** lui s-o dați rudei celei mai apropiate din familia lui și ea s-o stăpânească. Aceasta să fie o lege și un drept pentru copiii lui Israel, cum a poruncit lui Moise Domnul”. (Numeri 27:11).

Într-o căutare nerafinată, termenul simplu de „moștenire” se regăsește în Biblie de 217 ori iar termenul de „moștenirea” de 127.

Poate că cel mai relevant text din perspectiva demersului nostru se regăsește în Numeri capitolul 27 versetele 8-11.

„Când un om va muri fără să lase fii, să treceți moștenirea fetei lui”. (Numeri 27:9).

Practic, tradus într-o cheie modernă, instituția moștenirii în Vechiul Testament era dominată de aceeași regulă prevăzută de Codul Civil la art. 964 alin. (1)[6] lit. a) „Rudele defunctului vin la moștenire în următoarea ordine: a) clasa întâi: descendenții”.

Față de reglementarea modernă care stabilește care este clasa întâi de moștenitori, respectiv ca fiind compusă din descendenții lui *de cujus*, reglementarea biblică stabilea și în interiorul acestei clase o departajare între descendenții de parte bărbătească și cei de parte femeiască, cei dintâi având prioritate la culegerea moștenirii.

Același capitol la versetul 9 precizează regula de împărțire a moștenirii în cadrul următoarelor clase de moștenitori.

„Dacă n-are nici o fată, moștenirea lui să o dați fraților lui” (Numeri 27:9), acest text fiind corespondentul textului consacrat de Codul civil în vigoare la art. 964 alin. (1) lit. b): „clasa a doua: ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați”.

Pe lângă asemănările evidente există și o diferență generată de faptul că regula biblică impunea în această clasă de moștenitori doar colateralii privilegiați spre deosebire de norma modernă care prevede și moștenitorii din clasa a doua atât colateralii privilegiați, cât și ascendenții privilegiați”.

Urmărind firul rudeniei ca și principiul de chemare la moștenire găsim în același capitol și precizarea că dacă defunctul „n-are nici frați, moștenirea lui să o dați fraților tatălui său” (Numeri 27:10), iar dacă „nici tatăl nu are frați, moștenirea lui s-o dați rudei celei mai apropiate din familia lui și ea s-o stăpânească” (Numeri 27:11). Astfel regăsim în textul biblic pe lângă o enumerare a claselor chemate la culegerea moștenirii, dar identificăm și ordinea și principiul devoluțiunii succesoriale de la acea dată. Chiar dacă în abordarea biblică există unele diferențe cu privire la moștenitorii din clasele de moștenitori, principiul aplicat este același cu cel din art. 964 alin. (2)-(4) și art. 975-983 Cod civil.

În prezenta lucrare, nu am dorit decât să provocăm cu această paralelă între instituții de drept civil consacrată de texte ce aparțin unor epoci complet diferite, constatând similitudini de concepție, de abordare și chiar terminologică.

Alături de instituția moștenirii putem adăuga din aceeași perspectivă regulile ce guvernează instituții precum familia, căsătoria, divorțul și chiar logodna.

În privința moștenirii, trebuie remarcat că trecând peste o lungă perioadă de timp, rămâne fundamental legată de familie și legătura de sânge, fapt remarcat și în alte culturi și sisteme de drept din diferite momente istorice.

Astfel, putem aminti sistemul englez Gavelkind cu precizarea că doar copiii de parte bărbătească puteau moșteni, sistemul Islamic cu precizarea că fiii moșteneau de două ori mai mult decât fiicele, perioada Imperiului Roman în care moștenirea testamentară era prioritară față de cea legală și dreptul indian unde moștenirea era dominată de regula primului născut.

Vechiul drept evreiesc ocupă un loc special în enumerarea noastră deoarece în materia succesiunilor, întâlnim multe similitudini cu dreptul contemporan. Practic, pe lângă împărțirea moștenirii pe clase de moștenitori, clase chemate să culeagă moștenirea într-o ordine determinată de proximitatea față de defunct, tot în această perioadă întâlnim și reguli succesoriale care vizează soțul supraviețuitor, această preocupare fiind ulterior îmbrățișată de toate sisteme de drept modern și consacrate.

Dreptul succesoral evreiesc așa cum a fost el articulat în textele Vechiului Testament, rămâne diferit de dreptul canonic sau ecleziastic, acestea răspunzând unor alte obiective și văzând în principal alți subiecți.

De-a lungul timpului, norma civilă privind moștenirea a suferit abordări diferite, dar o preocupare constantă din partea societății, legiuitorului sau bisericii după caz.

Amintim ca și reper intermediar în cadrul demersului nostru, „Îndreptarea legii - 1652” [7] - care în glavele 57, 262, 264, 275, 279 și altele abordează în detaliu reguli succesoriale [8].

În concluzie, lucrarea de față dorește doar să provoace, prezentând câteva elemente fără a avea pretenția de a le acoperi pe toate care meritau analizate.

Luând în calcul diferențele culturale, sociale, religioase, precum și diferențele de ordin etimologic, sistemul de traduceri al textelor biblice, putem spune că instituția moștenirii este și va fi o instituție fundamentală în dezvoltarea atât spirituală, cât și socială a omenirii. Putem trage concluzii studiind doar evoluțiile normative privind moștenirea, care să vizeze dezvoltarea unei societăți între două momente istorice date, sau modul de raportare de-a lungul istoriei a unei societăți la concept, precum și familia, patrimoniul, filiația, succesiunea patrimonială.

Prezenta lucrare dorește să arate că merită un studiu detaliat acest periplu normativ al „moștenirii” cu scopul identificării valorilor comune fiecărui moment istoric analizat și identificării acelor concepte ce merită păstrate sau dezvoltate pentru a putea imagina proceduri de utilizare a acestora.

[1] 2 Timotei 3:161 Petru 1:252 Petru 1:21

[2] wol.gv.org/en/wol/d/r34/lp/m/2008327

[3] ro.wikipedia.org/wiri/lista_de_traducatori_ai_bibliei

Version of the Bible by A.J. Maas, The Catholic Encyclopedia, 1913.

A statistical summary of languages with the scriptures Dec. 2004 United Bible Societies, 9.01.2005.

Biblia Vulgata Blay 1760/1761 - Editura Academiei Române, 2005.

[4] Art. 230, alin. (1) Legea 71/2011 pentru punerea în aplicare a noului Cod civil.

[5] Art. 953 Cod civil

[6] Aprobat prin Legea 287/2009 privind noul Cod civil, republicat în Monitorul Oficial nr. 505/2011, aplicabil din 1 octombrie 2011

[7] Îndreptarea legii 1652, Ed. Academiei Republicii Populare Române, Adunarea izvoarelor vechiului drept românesc scris vii.

[8] Exemplificativ: Glava 57 - „Pentru cartea sau zăpăsul arhiereului; și după moarte unde să i se dea hainele sau unealtele”; Glava 264 - „Pentru muiarea carea va rămânea cădou și nu se va mărita; ce va lua de în bucatele bărbatului ei? Așjderea și bărbatul”; Glava 275 - „Pentru acela ce va muri și va avea frate de doao mumăni și nepoți ai frăține-său, carii vor fi fost cu tatăl lor de un tată și de o mumă; garii de înt-înșii-l vor moșteni?”; Glava 276 - „Pentru acela ce moare, de nu va avea frați sau nepoți, cui se va cădea să-l moștenească? Și pentru moștenirea bărbatului și a muerii”; Glava 279 - „Pentru părțile al feciorilor și al featelor carii au luat de la tatăl lor părțile sale, și murind el, iar vor să ia”.

REFLECȚII ASUPRA INFRAȚIUNII DE ABANDON DE FAMILIE, COMISĂ PRIN DOUĂ DINTRE MODALITĂȚILE NORMATIVE

Valentin MIRIȘAN

1. Considerații generale

O speță recentă, soluționată în primă instanță de Judecătoria Oradea și în apel de Curtea de Apel Oradea, a iscat controverse cu privire la aplicarea și interpretarea unor dispoziții referitoare la infracțiunea de abandon de familie, comisă prin două dintre modalitățile sale de reglementare. Este vorba de variantele prevăzute de art. 378 alin. 1 lit. b) și c) din Codul penal, săvârșite de către persoana care are obligația legală de întreținere, față de cel îndreptățit la întreținere, care constau în:

b) neîndeplinirea, cu rea credință, a obligației de întreținere prevăzute de lege;

c) neplata, cu rea credință, timp de trei luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească.

În esență, speța se prezintă astfel:

În dos. Nr. 7177/P/2013 al Parchetului de pe lângă judecătoria Oradea, inculpatul M.B. a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de abandon de familie, prevăzută și pedepsită de art. 305 alin. 1 lit. c) din vechiul Cod penal^[1].

După parcurgerea etapei de cameră preliminară, s-a dispus începerea judecății și s-a trecut la judecarea fondului cauzei. Instanța a dispus schimbarea încadrării juridice a faptei din infracțiunea prev. de art. 305 alin. 1 lit. c) din vechiul Cod penal în două infracțiuni de abandon de familie, prev. de art. 378 alin. 1 lit. c) din noul Cod penal, cu aplicarea art. 5 și art. 38 din Codul penal.

Prin sentința penală 127/2015, Judecătoria Oradea a dispus condamnarea inculpatului M. B. la o pedeapsă rezultantă de 8 luni închisoare pentru două infracțiuni de abandon de familie, comise în concurs formal (art. 38 alin. 2, C. pen.)^[2].

Împotriva acestei sentințe a declarat apel inculpatul, solicitând aplicarea unei pedepse într-un quantum mai redus.

În concluziile sale, procurorul de ședință a solicitat admiterea apelului, desființarea în parte a sentinței penale, iar în urma rejudecării cauzei, inculpatul să fie condamnat la o singură pedeapsă pentru o singură infracțiune de abandon de familie, chiar dacă există două persoane vătămate prin aceeași inacțiune (omisiune), constând în neplata pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească.

Curtea de Apel Oradea, prin Decizia penală nr. 378/A/2015, a respins ca nefondat apelul declarat de inculpatul M.B. și susținut de procuror pentru alte motive decât cele invocate de inculpat. menținând sentința instanței de fond ca legală și temeinică^[3].

Apreciem că opiniile diferite, exprimate în debateri și cu ocazia concluziilor în fond și în apel, au fost generate de concepția noului Cod penal cu privire la existența atâtor infracțiuni câte persoane vătămate au fost lezate prin fapta comisă.

De asemenea, schimbarea de optică a noului Cod penal în privința definiției infracțiunii continuate, în sensul că infracțiunea este continuată numai dacă acțiunile sau inacțiunile sunt îndreptate împotriva aceluiași subiect pasiv, a condus la conturarea unor puncte de vedere diferite în privința existenței unui concurs real sau formal de infracțiuni ori va exista o unitate de infracțiune.

Considerăm că în speță, în mod argumentat am ajuns la concluzia că există atâtea infracțiuni câte persoane vătămate sunt. Numai prin excepție, există situații expres reglementate de lege, când există o singură infracțiune indiferent de numărul persoanelor vătămate lezate.

Cele două modalități normative la care am făcut referire nu se regăsesc printre aceste excepții, motiv pentru care considerăm că dacă inacțiunea (omisiunea) se îndreaptă împotriva unor persoane vătămate diferite, generează un concurs formal (ideal) de infracțiuni.

Comentariile din lucrare se axează doar pe aspectele care generează controverse atât în doctrină, cât și în practica judiciară. Desigur, vom face aprecieri și cu privire la legalitatea soluțiilor pronunțate în primă instanță și în apel, dar motivate în mod greșit, făcându-se referiri la instituții inaplicabile în speță. Aceste comentarii se referă la următoarele instituții:

- Infracțiunea continuă omisivă;
- Concurs formal de infracțiuni în ipoteza în care există persoane vătămate diferite;
- Infracțiunea începe sub imperiul legii vechi dar se consumă și se epuizează după intrarea în vigoare a Noului Cod penal;
- Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate;
- Infracțiune de rezultat sau de pericol;
- Tentativa la infracțiunea omisivă.

2. Infracțiunea continuă omisivă.

Infracțiunea de abandon de familie comisă în modalitățile prevăzute de art. 378 lit. b) și c) C. pen., este o infracțiune continuă omisivă (neîndeplinirea obligației legale de întreținere sau neplata pensiei de întreținere o perioadă de 3 luni, după caz).

Infracțiunea parcurge două momente:

a. începerea omisiunii, care înseamnă și consumarea infracțiunii, respectiv neîndeplinirea obligației legale de întreținere ori neplata pensiei de întreținere stabilită pe cale judecătorească, după caz;

b. epuizarea infracțiunii, respectiv întreruperea omisiunii prin îndeplinirea obligației legale de întreținere ori plata efectivă a pensiei de întreținere (de bună voie sau prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești de condamnare).

De precizat că infracțiunea continuă omisivă, de regulă, parcurge două momente: cel al începerii executării infracțiunii, care coincide cu consumarea infracțiunii și epuizarea acesteia, respectiv întreruperea sau terminarea omisiunii.

În doctrină^[4] se face distincție între infracțiunea continuă omisivă permanentă și infracțiunea continuă omisivă succesivă. În modalitățile normative analizate, suntem în prezența ambelor forme menționate, după caz.

Astfel, în situația prevăzută de art. 378 alin.1 lit. b), constând în neîndeplinirea obligației legale de întreținere, există o infracțiune continuă omisivă permanentă, care se consumă odată cu începerea executării și se epuizează în momentul întreruperii omisiunii prin îndeplinirea obligației legale de întreținere. Această distincție se face și în privința infracțiunilor continue comise.

În ipoteza reglementată de art. 378 alin.1 lit. c), constând în neplata pensiei de întreținere stabilită pe cale judecătorească, există infracțiunea continuă omisivă succesivă, care se consumă la împlinirea celor trei luni de neplată a pensiei de întreținere și se epuizează odată cu întreruperea omisiunii de neplată a pensiei de întreținere.

Distincția prezintă importanță, deoarece orice întrerupere în cazul infracțiunilor continue permanente are valoarea unei epuizări a infracțiunii, iar reluarea acțiunii sau inacțiunii înseamnă comiterea unei noi infracțiuni continue.

În doctrină^[5] se susține că epuizarea nu constituie o fază distinctă a infracțiunii, ci doar momentul final al etapei consumării, în timp ce alți autori^[6] consideră infracțiunea fapt epuizat o formă atipică a infracțiunii, caracterizată prin producerea unor urmări noi, fie prin amplificarea rezultatului, fie prin continuarea activității infracționale.

Considerăm că, dacă uneori, momentul consumării infracțiunii coincide cu cel al epuizării acesteia, nu înseamnă că epuizarea activității infracționale nu ar fi o fază distinctă a laturii obiective a infracțiunii.

3. Concurs formal de infracțiuni în ipoteza în care există persoane vătămate diferite.

Pentru a putea formula o concluzie în această privință, se impune să efectuăm o analiză succintă comparativă cu instituția infracțiunii continuate în concepția noului Cod penal.

Potrivit art. 35 alin. 1, infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleași rezoluții și împotriva

aceluiași subiect pasiv, acțiuni sau inacțiuni care prezintă fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

Observăm că infracțiunea este continuată numai dacă acțiunile sau inacțiunile sunt îndreptate împotriva aceluiași subiect pasiv, ceea ce înseamnă că dacă acțiunile sau inacțiunile sunt îndreptate împotriva unor subiecți pasivi diferiți, vom fi în prezența unui concurs real sau formal de infracțiuni, după caz, astfel cum rezultă din prevederile art. 38 C. pen.

În mod corect s-a subliniat în doctrină^[7] că legiuitorul român a consacrat incompatibilitatea dintre infracțiunea continuată și pluralitatea de subiecți pasivi, fapt care va contribui la diminuarea aplicării dispozițiilor referitoare la infracțiunea continuată și la amplificarea aplicării dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni.

Prin excepție de la regulă, există situații expres reglementate de lege, când există o singură infracțiune indiferent de numărul persoanelor vătămate lezate. În aceste ipoteze, prin voința legiuitorului, dacă fapta este îndreptată împotriva a două sau mai multe persoane vătămate ori contra unei colectivități sau a unui grup de persoane vom fi în prezența unei singure infracțiuni și nu a unui concurs real sau formal de infracțiuni, după caz.

În materia infracțiunilor contra persoanei, doctrina majoritară^[8] și practica judiciară s-a pronunțat constant că atunci când există o pluralitate de subiecți pasivi, vom fi în prezența unui concurs de infracțiuni și a nu a unei infracțiuni unice.

Acest fapt rezultă din modul de definire a unor infracțiuni, unde legiuitorul a dorit să transforme pluralitatea de infracțiuni într-o singură infracțiune complexă. Este cazul infracțiunilor de omor calificat asupra a două sau mai multor persoane (art. 189 lit. f C.pen.), ucidere din culpă (art. 192 alin. 3 C.pen.), distrugerea calificată (art. 254 C.pen.), distrugerea din culpă (art. 255 alin. 2 C. pen.), nerespectarea regimului materialelor nucleare sau altor materii radioactive (art. 345 alin.4 C.pen.), nerespectarea regimului materiilor explozive (art. 346 alin.4 C. pen.). Cu titlu de exemplu, Codul penal mai cuprinde și alte infracțiuni cu caracter complex, deși, aparent am fi în prezența unui concurs de infracțiuni, cum ar fi: acțiuni împotriva ordinii constituționale (art. 397 C. pen.), atentatul contra unei colectivități (art. 402 C. pen.), genocidul (art. 438 C. pen.), infracțiuni contra umanității (art. 439 C. pen.), infracțiuni de război contra persoanelor (art. 440 C. pen.), infracțiuni de război contra operațiunilor umanitare (art. 442 C. pen.), utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă (art.443 C. pen.) etc.

Evident că acolo unde legea a limitat expres incidența incriminării la un singur subiect pasiv, în sensul că acțiunea sau inacțiunea se îndreaptă contra unui singur subiect pasiv, cum ar fi, de exemplu: "uciderea unei persoane", "lipsirea de libertate a unei persoane", "constrângerea unei persoane" etc., nu se pun probleme sub aspectul încadrării juridice a faptei în infracțiune unică.

În cazul infracțiunii de abandon de familie o astfel de derogare nu este prevăzută de lege. Ca atare, este aplicabilă regula că există atâtea infracțiuni câte persoane vătămate au fost prejudiciate.

În speță, există o singură inacțiune (omisiune) constând în neplata pensiei de întreținere, stabilită pe cale judecătorească, care datorită urmărilor pe care le-a produs, realizează conținutul mai multor infracțiuni.

În acest caz, există persoane vătămate diferite (minorii – beneficiari ai pensiei de întreținere), care sunt subiecții pasivi calificați ai infracțiunii de abandon de familie. Este lipsit de relevanță că persoanele vătămate diferite sunt stabilite prin aceeași hotărâre judecătorească sau prin hotărâri judecătorești diferite, deoarece legea nu face și nici nu putea să facă această distincție. Ca atare, acolo unde legea nu distinge, nu poate distinge nici interpretatorul.

În doctrina anterioară intrării în vigoare a noului Cod penal au existat opinii diferite cu privire la existența unei pluralități de infracțiuni de abandon de familie sau a unei unități de infracțiune. Într-o opinie^[9], s-a susținut că neplata pensiei de întreținere față de persoane vătămate diferite constituie o pluralitate de infracțiuni. În concepția altor autori^[10], ar exista o unitate de infracțiune, chiar dacă există mai multe hotărâri de obligare la pensie de întreținere în favoarea mai multor persoane.

Considerăm că odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal, care a consacrat regula concursului de infracțiuni în cazul pluralității de persoane vătămate, aceste controverse nu vor mai exista în privința infracțiunilor omisive continue, analizate în lucrare.

4. Infracțiunea începe sub imperiul legii vechi dar se consumă și se epuizează după intrarea în vigoare a noului Cod penal.

În speță, infracțiunea continuă omisivă de abandon de familie începe sub legea veche, dar se consumă și se epuizează sub legea nouă.

Ca atare, nu se pune problema aplicării legii penale mai favorabile, fiind incident principiul activității legii penale, respectiv legea în vigoare din momentul epuizării inacțiunii (omisiunii).

Este de observat că atât instanța de fond, cât și cea de apel au ajuns la concluzia că în mod global noul Cod penal reprezintă legea penală mai favorabilă, motiv pentru care s-a dispus schimbarea încadrării juridice, acceptată și de Curtea de Apel Oradea. Rațiunea celor două instanțe a constat în faptul că s-a comparat legea veche cu noul Cod penal, invocându-se și Decizia Curții Constituționale nr. 265/2014, care privește aplicarea legii penale mai favorabile, în ansamblul ei.^[11]

Or, schimbarea încadrării juridice a infracțiunii de abandon de familie, prev. de art. 305 lit. c) C. pen. în infracțiunea de abandon de familie prev. de art. 378 alin. 1 lit. c) din noul C. pen. are la bază principiul activității legii penale, a legii în vigoare din momentul epuizării infracțiunii și nu aplicarea legii penale mai favorabile.

De altfel, doctrina penală^[12] și practica judiciară în materie sunt unanime în a aprecia că este aplicabilă legea penală activă din momentul producerii ultimului rezultat, respectiv al epuizării infracțiunii.

În materia infracțiunilor continue și a celor continuate s-a pronunțat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, dar numai cu privire la ipoteza comiterii faptei sub imperiul legii vechi, care nu o incrimina, și se prelungește sub legea nouă, care o incriminează.

În aceste condiții, fapta se va sancționa numai dacă prelungirea acțiunii necesară existenței infracțiunii a avut loc sub legea nouă, ținându-se seama numai de actele comise după incriminare, nu și de cele anterioare^[13].

5. Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Infracțiunea de abandon de familie se urmărește la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, așa cum rezultă din prevederile art. 378 alin. 3 C. pen.

Acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu, în cazul persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă.

Împăcarea părților nu este posibilă, nefiind reglementată la această infracțiune. În schimb, dacă lipsește plângerea prealabilă sau aceasta este retrasă, există o cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale sau de continuare a acesteia prev. de art. 16 lit. e) și g) din C.pr.pen., după caz.

6. Infracțiune de rezultat sau de pericol

Infracțiunea de abandon de familie, în variantele analizate, este infracțiune de rezultat și nu de pericol, deoarece persoanele vătămate au fost prejudiciate prin neîndeplinirea obligației legale de întreținere sau prin neplata pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească.

În prima modalitate normativă, infracțiunea se consumă în momentul neîndeplinirii obligației legale de întreținere și se epuizează în momentul îndeplinirii acestei obligații sau odată cu pronunțarea unei hotărâri judecătorești de condamnare, chiar nedefinitivă.

A doua modalitate se consumă în momentul în care nu s-a respectat termenul de plată, respectiv la împlinirea celor trei luni de neplată a pensiei de întreținere și se epuizează în momentul plății efective a pensiei de întreținere prin voința autorului, intervenția autorității ori a altei persoane sau prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești de condamnare, chiar nedefinitivă.

Considerăm că aceste explicații se impun, deoarece mai există și opinii potrivit cărora această infracțiune nu are ca obiect juridic vătămarea unor persoane ci afectarea relațiilor de familie. Ca atare, în mod eronat se susține că în cauză nu ar exista prejudiciu.^[14]

Confuzia dintre obiectul juridic al infracțiunii și urmarea socialmente periculoasă – ca parte componentă a laturii obiective, este evidentă, motiv pentru care comentariile sunt de prisos. Desigur, sunt afectate valorile sociale referitoare la raporturile ce presupun obligația de întreținere între membrii familiei, care au drept consecință prejudicierea creditorului întreținerii prin neplata pensiei de întreținere stabilită pe cale judecătorească.

Or, astfel cum a fost definită în literatura juridică^[15], urmarea socialmente periculoasă constă în schimbarea produsă în realitatea înconjurătoare sau în pericolul producerii unei asemenea schimbări datorită acțiunii sau inacțiunii prevăzute de legea penală.

Această urmare se concretizează fie într-un rezultat material, fie într-o stare de pericol. În speță, nu suntem în prezența unei infracțiuni de pericol, ci a unei infracțiuni de rezultat, constând în producerea unui prejudiciu persoanelor vătămate – minorii îndrituiți la întreținere. În acest sens s-a pronunțat constant doctrina și practica judiciară.

7. Tentativa la infracțiunea omisivă

Infracțiunea de abandon de familie, săvârșită în aceste modalități alternative, nu este susceptibilă de tentativă. Acesta este motivul pentru care tentativa nu este incriminată și nici pedepsită de lege.

În aceste două ipoteze, fiind în prezența unor infracțiuni omisive proprii, nu este posibilă tentativa, deoarece acestea se consumă în momentul neefectuării conduitei impuse de lege sau de hotărârea judecătorească, după caz.

Totuși, în cazul infracțiunii continue comisive tentativa întreruptă este posibilă, în condițiile în care se stabilește intenția de prelungire a acțiunii în timp. Numai că la infracțiunea de abandon de familie prevăzută de art. 378 alin. 1 lit. a) C. pen., care este o faptă continuă prin comisiune, tentativa, deși posibilă, nu este incriminată, iar pe cale de consecință nu este pedepsită de lege.

În literatura juridică^[16] s-a susținut și contrariul, în sensul că infracțiunea continuă nu are tentativă pentru că se consumă în momentul comiterii acțiunii, iar prelungirea acesteia în timp până la epuizare nu prezintă importanță, deoarece se realizează după consumarea infracțiunii.

8. Principalele concluzii desprinse din lucrare

a. Infracțiunea de abandon de familie comisă în modalitățile prevăzute de art. 378 alin.1 lit. b și c C.pen., este o infracțiune continuă omisivă (neîndeplinirea obligației legale de întreținere sau neplata pensiei de întreținere o perioadă de 3 luni, după caz);

b. În modalitățile normative analizate în lucrare, există concurs formal de infracțiuni în ipoteza în care există persoane vătămate diferite;

c. Dacă infracțiunea începe sub legea veche, dar se consumă și se epuizează după intrarea în vigoare a noului Cod penal, nu se pune problema aplicării legii penale mai favorabile, fiind incident principiul activității legii penale, respectiv legea în vigoare din momentul epuizării inacțiunii (omisiunii);

d. Infracțiunea de abandon de familie, în variantele analizate, este infracțiune de rezultat și nu de pericol, deoarece persoanele vătămate au fost prejudiciate prin neîndeplinirea obligației legale de întreținere sau prin neplata pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească;

e. Infracțiunea de abandon de familie, săvârșită în aceste modalități normative, nu este susceptibilă de tentativă. Acesta este motivul pentru care tentativa nu este incriminată și nici pedepsită de lege.

f. Infracțiunea de abandon de familie se urmărește la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, așa cum rezultă din prevederile art. 378 alin. 3 C.pen. Împăcarea părților nu este posibilă, nefiind reglementată la această infracțiune.

[1] Dos. Nr. 7177/P/2013 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Oradea, rechizitoriul din 29 ianuarie 2014.

[2] Sentința penală nr. 127 din 2 februarie 2015 a Judecătoriei Oradea.

[3] Dec. pen, nr. 378/A/2015, din 26 mai 2015, pronunțată în Dos. nr. 2708/271/2014 a Curții de Apel Oradea.

[4] G. Antoniu, C. Bulai, C. Duvac, I. Griga, Gh. Ivan, C. Mitrache, I. Molnar, I. Pascu, V. Pașca, O. Predescu, Explicații preliminare ale noului Cod penal, Vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2010, p. 324; V. Pașca, Drept penal, partea generală, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 272.

[5] M. Zolineak, Drept penal vol. II, Editura Chemarea Iași, 1992, p.437; Fl. Streteanu, Tratat de drept penal, partea generală, Editura C.H. Beck, București, 2008, p.670.

[6] C. Bulai, B. Bulai, Manual de drept penal, partea generală, Editura Universul Juridic, București 2007, p.439.

[7] I. Pascu, T. Dima, C. Păun, M. Gorunescu, V. Dobrinoiu, M. A. Hotca, I. Chiș, M. Dobrinoiu, Noul Cod penal comentat, partea generală, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 261.

[8] G. Antoniu, C. Bulai, C. Duvac, I. Griga, Gh. Ivan, C. Mitrache, I. Molnar, I. Pascu, V. Pașca, O. Predescu, op. cit. Vol. I, p.316, lucrare care face trimiteri la doctrină și la practică judiciară.

[9] Gh. Vizitiu, Considerații privind încadrarea juridică în materia abandonului de familie, prevăzut de art. 305 lit. c) C. pen., în R.R.D. NR.2/1979. P. 24.

[10] G. Antoniu și colab., Practică judiciară penală, vol. II, Ed. Academiei, 1991, p. 213-214.

[11] Publicată în Monitorul Oficial, nr. 372 din 20 mai 2014, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 din Codul penal.

[12] V. Mirișan, Drept penal, partea generală, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 138; C.A. Domocoș, Fapta omisivă și incriminarea ei în legea penală română, Editura

Universul Juridic, București, 2010, p. 320, lucrare care face trimiteri la doctrina majoritară și la practica judiciară în materie.

[13] CEDO, hot. din 10 februarie, 2004, în G. Antoniu (coordonator), *Revista de drept penal. Studii și practică judiciară (1994-2006)*, Ed. Hamangiu, București, 2006, p. 871.

[14] A se vedea concluziile scrise depuse în apel la dosarul cauzei(dos. nr. 2708/271/2014 a Curții de Apel Oradea).

[15] M. Basarab, *Drept penal, partea generală*, Vol. I, Editura Lumina Lex, București, 2001, p. 161; L.R. Popoviciu, *Drept penal, partea generală*, Editura Pro Universitaria, București, 2011, p.103.

[16] C. Mitrache, Cr. Mitrache, *Drept penal român, partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2010, p.245.

III. ACTUALITATE LEGISLATIVĂ

LEGEA NR. 189/2003 PRIVIND ASISTENȚA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE CIVILĂ ȘI COMERCIALĂ - REPUBLICARE (M. OF. NR. 392 DIN 4 IUNIE 2015)

Redacția ProLege

Actul normativ	Sumar
Legea nr. 189/2003 (rep. M. Of. nr. 392 din 4 iunie 2015)	Cap. I („Dispoziții generale”) Cap. II („Comunicarea de acte judiciare și extrajudiciare în și din străinătate”) Cap. III („Comisii rogatorii internaționale”) Cap. IV („Informații asupra dreptului străin”) Cap. V („Dispoziții privind asistența judiciară dintre România și statele membre ale Uniunii Europene”) Cap. VI („Dispoziții finale”)

În M. Of. nr. 392 din 4 iunie 2015, s-a republicat Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială.

Respectiva lege a fost republicată în temeiul **art. II din Legea nr. 61/2015** pentru modificarea și completarea Legii nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială (M. Of. nr. 229 din 3 aprilie 2015), dându-se textelor o nouă numerotare.

Menționăm faptul că Legea nr. 189/2003 a mai fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 543 din 5 august 2009.

Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială

Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială este structurată astfel:

Cap. I („Dispoziții generale”): art. 1 și 2

Cap. II („Comunicarea de acte judiciare și extrajudiciare în și din străinătate”): art. 3-15

Cap. III („Comisii rogatorii internaționale”): art. 16-28

Cap. IV („Informații asupra dreptului străin”): art. 29-31

Cap. V („Dispoziții privind asistența judiciară dintre România și statele membre ale Uniunii Europene”): art. 32-35

Cap. VI („Dispoziții finale”): art. 36 și 37.

CODUL FISCAL – MODIFICĂRI (LEGEA NR. 124/2015)

Redacția ProLege

Actul modificat	Actul modificador	Sumar
Codul fiscal	Legea nr. 124/2015 (M. Of. nr. 407 din 9 iunie 2015)	- <i>modifică</i> : art. 75 alin. (2), art. 77 alin. (2)-(4), art. 77 alin. (7)-(9) - <i>introduce</i> : art. 77 alin. (10) și (11), art. 83 alin. (1 ²)

În M. Of. nr. 407 din 9 iunie 2015, s-a publicat Legea nr. 124/2015 privind aprobarea O.U.G. nr. 92/2014 pentru reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare și modificarea unor acte normative.

O.U.G. nr. 92/2014 modifică următoarele acte normative:

- O.U.G. nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc (M. Of. nr. 439 din 26 iunie 2009; cu modif. ult.);

- Codul fiscal;

- Codul de procedură fiscală;

- O.U.G. nr. 69/2014 privind stabilirea unor măsuri financiare în domeniul sănătății și pentru modificarea unor acte normative (publicată în M. Of. nr. 807 din 5 noiembrie. 2014);

- O.U.G. nr. 28/2013 pentru aprobarea Programului național de dezvoltare locală (publicată în M. Of. nr. 230 din 22 aprilie. 2013);

Legea nr. 124/2015 aprobă O.U.G. nr. 92/2014, modificând prevederile referitoare la O.U.G. nr. 77/2009, precum și la Codul fiscal.

Vom prezenta, în continuare, modificările aduse **Codului fiscal** prin Legea nr. 124/2015:

Art. 75 alin. (2) Cod fiscal (modificat prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 75 alin. (2)** prevedea faptul că veniturile din jocuri de noroc cuprindeau toate sumele încasate ca urmare a participării la jocuri de noroc, inclusiv cele de tip jack-pot, definite conform normelor metodologice.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 75 alin. (2)** prevăd: „Veniturile din jocuri de noroc cuprind toate sumele încasate, bunurile și serviciile primite, ca urmare a participării la

jocuri de noroc, indiferent de denumirea venitului sau de forma în care se acordă, inclusiv cele de tip jack-pot, definite conform normelor metodologice”.

Art. 77 alin. (2), (3) și (4) Cod fiscal (modificat prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 77 alin. (2)** dispunea faptul că veniturile din jocuri de noroc se impuneau, prin reținerea la sursă, cu o cotă de 1% aplicată asupra tuturor sumelor încasate de un participant de la un organizator de jocuri de noroc. Veniturile din jocuri de noroc care depășeau echivalentul a 15.000 euro se impozitau cu 16%, iar veniturile care depășeau echivalentul a 100.000 euro se impozitau cu 25%.

De asemenea, la **art. 77 alin. (3)** dispunea faptul că obligația calculării, reținerii și virării impozitului revenea plătitorilor de venituri.

În sfârșit, **art. 77 alin. (4)** stabilea faptul că nu erau impozabile veniturile obținute din premii, în bani și/sau în natură, sub valoarea sumei neimpozabile stabilite în sumă de 600 lei, realizate de contribuabil pentru fiecare premiu.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 77 alin. (2)** prevede: *Veniturile din jocuri de noroc se impun prin reținere la sursă. Impozitul datorat se determină la fiecare plată, prin aplicarea următorului barem de impunere asupra fiecărui venit brut primit de un participant de la un organizator sau plătitor de venituri din jocuri de noroc:*

Tranșe de venit brut - lei -	Impozit - lei -
până la 66.750, inclusiv	1%
peste 66.750-445.000, inclusiv	667,5 + 16% pentru ceea ce depășește suma de 66.750 lei
peste 445.000	61.187,5 + 25% pentru ceea ce depășește suma de 445.000 lei

De asemenea, la **art. 77 alin. (3)** dispune: „Obligația calculării, reținerii și plății impozitului revine organizatorilor/plătitorilor de venituri”.

În sfârșit, **art. 77 alin. (4)** stabilește: „Nu sunt impozabile următoarele venituri obținute în bani și/sau în natură:

a) premii sub valoarea sumei neimpozabile stabilite în sumă de 600 lei, inclusiv, realizate de contribuabil pentru fiecare premiu;

b) veniturile obținute ca urmare a participării la jocurile de noroc caracteristice cazinourilor, cluburilor de poker, slot-machines și lozuri, sub valoarea sumei neimpozabile de 66.750 lei, inclusiv, realizate de contribuabil pentru fiecare venit brut primit.

Verificarea încadrării în plafonul neimpozabil se efectuează la fiecare plată, indiferent de tipul de joc din care a fost obținut venitul respectiv.

În cazul în care venitul brut primit la fiecare plată depășește plafonul neimpozabil de 66.750 lei, inclusiv, impozitarea se efectuează distinct față de veniturile obținute din participarea la alte tipuri de jocuri de noroc”.

Art. 77 alin. (7)-(9) Cod fiscal (modificat prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 77 alin. (7)** prevedea faptul că nu erau impozabile la sursă veniturile realizate de către persoanele fizice ca urmare a participării la jocuri de noroc la distanță (on-line), slot-machine, lozuri și festivaluri de poker.

De asemenea, **art. 77 alin. (8)** stabilea faptul că persoanele fizice care obțineau venituri din jocurile de noroc prevăzute la alineatul (7) aveau obligația de a depune declarația privind venitul realizat la organul fiscal competent, pentru fiecare an fiscal, până la data de 25 mai inclusiv a anului următor celui de realizare a venitului. Organul fiscal competent avea obligația de a stabili impozitul datorat, aferent venitului încasat din jocurile de noroc, pe baza declarației privind venitul realizat din jocuri de noroc, prin emiterea deciziei de impunere.

În sfârșit, **art. 77 alin. (9)** stabilea: Cota de impunere pentru veniturile din jocuri de noroc prevăzute la alineatul (7) era de 1% pentru sumele de până la echivalentul a 14.999 euro, 16% pentru sumele cuprinse între 15.000-99.999 euro și 25% pentru sumele care depășesc echivalentul a 100.000 euro. Organizatorul de jocuri de noroc prevăzute la alin. (7) avea obligativitatea de a păstra o evidență nominală a persoanelor fizice care obținuseră venituri din jocuri de noroc mai mari de 15.000 euro și a le declara organului fiscal competent, până la 25 mai inclusiv a anului următor, celui de realizare a venitului.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 77 alin. (7)** prevede: *„Prin excepție de la prevederile alin. (2), pentru veniturile realizate de către persoanele fizice ca urmare a participării la jocuri de noroc la distanță și festivaluri de poker, impozitul anual datorat se determină de către organul fiscal competent”.*

De asemenea, **art. 77 alin. (8)** dispune: *„Contribuabilii care obțin venituri din jocurile de noroc prevăzute la alin. (7) au obligația de a depune declarația privind venitul realizat, potrivit prevederilor art. 83 alin. (1²). Organul fiscal competent stabilește impozitul anual datorat pentru veniturile din jocurile de noroc prevăzute la alin. (7), pe baza declarației privind venitul realizat, și emite decizia de impunere, la termenul și în forma stabilite prin ordin al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală. Impozitul de achitat pentru veniturile din jocurile de noroc prevăzute la alin. (7), conform deciziei de impunere anuale, se plătește în termen de cel mult 60 de zile de la data comunicării deciziei de impunere, perioadă pentru care nu se calculează și nu se datorează sumele stabilite potrivit reglementărilor în materie privind colectarea creanțelor bugetare”.*

În sfârșit, **art. 77 alin. (9)** stabilește: *Impozitul anual datorat pentru veniturile din jocuri de noroc prevăzute la alin. (7) se determină prin aplicarea următorului barem de impunere asupra fiecărui venit brut primit de un participant de la un organizator sau plătitor de venituri din jocuri de noroc:*

Tranșe de venit brut - lei -	Impozit - lei -
până la 66.750, inclusiv	1 %
peste 66.750-445.000, inclusiv	667,5 + 16% pentru ceea ce depășește suma de 66.750 lei
peste 445.000	61.187,5 + 25% pentru ceea ce depășește suma de 445,000 lei

Art. 77 alin. (10) și (11) Cod fiscal (modificat prin Legea nr. 124/2015)

Noua reglementare

La art. 77, după alin. (9) **se introduc** două noi alineate, alin. (10) și (11).

Potrivit noii reglementări, **art. 77 alin. (10)** prevede: „Pentru veniturile din jocuri de noroc prevăzute la alin. (7), fiecare organizator/plătitor de venituri are următoarele obligații:

a) transmiterea către fiecare contribuabil a informațiilor referitoare la fiecare venit brut, primit în cursul anului fiscal, până în ultima zi a lunii februarie a anului curent pentru anul precedent, în formă scrisă;

b) să depună anual, până în ultima zi a lunii februarie a anului curent, pentru anul anterior, la organul fiscal competent o declarație informativă referitoare la fiecare venit brut, pentru fiecare contribuabil”.

De asemenea, **art. 77 alin. (11)** stabilește: „Procedura de aplicare a prevederilor alin. (10) se stabilește prin ordin al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală”.

Art. 83 alin. (1²) Cod fiscal (modificat prin Legea nr. 124/2015)

Noua reglementare

La art. 83, după alin. (1¹) **se introduce** un nou alineat, alin. (1²).

Potrivit noii reglementări, **art. 83 alin. (1²)** prevede: „Declarația privind venitul realizat se completează și pentru contribuabilii prevăzuți la art. 77 alin. (8), la organul fiscal competent, pentru fiecare an fiscal, până la data de 25 mai inclusiv a anului următor celui de realizare a venitului”.

**LEGEA NR. 139/2015 PRIVIND ÎNFIINȚAREA,
ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA ACADEMIEI DE ȘTIINȚE
JURIDICE DIN ROMÂNIA (M. OF. NR. 412/11.06.2015)**

Redacția ProLege

Actul normativ	Sumar
Legea nr. 139/2015 privind înființarea, organizarea și funcționarea Academiei de Științe Juridice din România (M. Of. nr. 412 din 11 iunie 2015)	Cap. I („Dispoziții generale”) Cap. II („Organizarea și funcționarea AȘJR”) Cap. III („Conducerea activității AȘJR”) Cap. IV („Aparatul de lucru al AȘJR și al unităților din subordine”) Cap. V („Finanțarea și patrimoniul AȘJR”) Cap. VI („Dispoziții finale”)

În M. Of. nr. 412 din 11 iunie 2015, s-a publicat Legea nr. 139/2015 privind înființarea, organizarea și funcționarea Academiei de Științe Juridice din România.

Vă prezentăm, în continuare, prevederile Legii nr. 139/2015 privind înființarea, organizarea și funcționarea Academiei de Științe Juridice din România.

Cap. I („Dispoziții generale”)

Art. 1 prevede următoarele:

„(1) Se înființează Academia de Științe Juridice din România, denumită în continuare AȘJR, ca for național, de consacrare științifică, care reunește personalități reprezentative ale științelor juridice.

(2) AȘJR este instituție de interes public, cu personalitate juridică de drept public, autonomă.

(3) AȘJR este continuatoarea în drepturi și preia tradițiile științifice ale Academiei de Științe Morale și Politice, înființată în anul 1939”.

Potrivit **art. 2**, AȘJR are următoarele atribuții principale:

a) promovarea, dezvoltarea, sprijinirea și protejarea științelor juridice și a învățământului superior juridic sub toate formele, acțiunile și metodele directe și indirecte;

- b) propune inițierea, elaborarea și îmbunătățirea unor proiecte de acte normative, evaluări, puncte de vedere și opinii juridice;
- c) evaluarea asupra fenomenelor juridice și realizarea unor studii de impact privind aplicarea actelor normative;
- d) alte atribuții stabilite prin statutul propriu sau prin hotărârea adunării generale.

Art. 3 prevede faptul că în realizarea atribuțiilor sale, AȘJR recunoaște Academia Română ca fiind cel mai înalt for național de consacrare științifică și colaborează cu Parlamentul României, Guvernul României, Ministerul Educației și Cercetării Științifice, Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Înalta Curte de Casație și Justiție, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Consiliul Legislativ, Curtea Constituțională, cu instituțiile și organizațiile științifice academice, de cercetare și învățământ juridic, din țară și din străinătate, și cu organizațiile profesionale ale juriștilor.

Cap. II („Organizarea și funcționarea AȘJR”)

Art. 4 are următorul conținut:

„(1) AȘJR se organizează și funcționează potrivit prevederilor prezentei legi și statutului propriu, adoptat de adunarea generală a membrilor.

(2) AȘJR reunește personalități științifice reprezentative din domeniul științelor juridice, cu o înaltă ținută morală, care s-au distins prin activitățile depuse, se bucură de recunoaștere națională sau internațională și au contribuit la dezvoltarea științelor și culturii juridice.

(3) AȘJR reunește în componența sa membri de onoare, membri titulari, membri corespondenți și membri asociați.

(4) Membrii de onoare sunt cetățeni români sau cetățeni străini care s-au remarcat prin realizări în domeniul științelor și culturii juridice sau prin contribuții aduse la dezvoltarea obiectului de activitate al AȘJR și la menținerea prestigiului AȘJR.

(5) Membrii titulari și corespondenți sunt cetățeni români aleși pe viață, dintre personalitățile științifice reprezentative care se bucură de prestigiu profesional-științific în țară și străinătate. Numărul membrilor de onoare al membrilor titulari și al membrilor corespondenți este stabilit de către adunarea generală.

(6) Membrii asociați sunt acele persoane fizice care prin activitatea științifică realizată ori prin contribuții materiale susțin și sprijină dezvoltarea obiectului de activitate și promovează prestigiul AȘJR”.

Conform **art. 5**, AȘJR poate acorda post-mortem titlul de membru de onoare unor personalități marcante ale științei și culturii juridice.

Potrivit **art. 6**, criteriile de selecție sau de alegere a membrilor AȘJR se stabilesc prin statutul propriu, iar procedurile prin regulamentul propriu.

Art. 7 stabilește faptul că membrii de onoare, membrii titulari și membrii corespondenți ai AȘJR pot primi o indemnizație lunară, în condițiile legii și ale statutului propriu.

Art. 8 prevede următoarele:

„(1) Pentru buna desfășurare a activității AȘJR, în subordinea acesteia se organizează secții științifice de specialitate și filiale teritoriale, potrivit statutului propriu.

(2) AȘJR poate înființa filiale în afara țării și poate fi membru al unor organisme și organizații științifice internaționale și al unor organisme sau organizații științifice din alte state.

(3) În subordinea AȘJR funcționează, ca unități fără personalitate juridică, filiale teritoriale, organizate în principalele centre de cercetare științifice și culturale ale țării, precum și institute și centre de cercetare științifică. Organizarea și funcționarea filialelor teritoriale, a institutelor și a centrelor se stabilesc prin statutul propriu al AȘJR.

(4) Filiala este condusă de un președinte, membru titular sau corespondent al AȘJR, ales prin vot de adunarea generală a membrilor filialei. Mandatul președintelui este de 4 ani, acesta putând fi reales.

(5) Filiala își constituie dintre membrii săi un birou de conducere, format din: președintele filialei, un secretar și 1-5 membri, aleși prin vot. Hotărârile biroului de conducere se ratifică în plenul adunării membrilor filialei.

(6) Președintele filialei are următoarele atribuții:

- a) reprezintă filiala în toate relațiile acesteia și rezolvă problemele curente;
- b) asigură legătura dintre AȘJR și filială;
- c) convoacă și conduce ședințele filialei și ale biroului filialei;
- d) urmărește ducerea la îndeplinire a hotărârilor adunării membrilor filialei și a biroului de conducere al filialei;
- e) prezintă anual dări de seamă asupra activității filialei;
- f) coordonează activitatea aparatului de lucru al filialei și emite decizii, potrivit statutului, privind personalul din subordine”.

Cap. III („Conducerea activității AȘJR”)

Potrivit **art. 9**, conducerea activității AȘJR se asigură de adunarea generală, de consiliul științific, de prezidiul academiei și de președinte.

Art. 10 are următorul conținut:

„(1) Adunarea generală este forul suprem de activitate al AȘJR și este alcătuită din membri de onoare, membri titulari și membri corespondenți, cu atribuții stabilite prin statutul propriu.

(2) Adunarea generală are următoarele atribuții principale:

- a) adoptă statutul propriu al AȘJR, precum și modificările și completările ulterioare ale acestuia;
- b) aprobă darea de seamă și bugetul anual al AȘJR, precum și programele de activitate științifică anuală și pe cele pe termen mediu și lung;
- c) aprobă alegerea membrilor AȘJR în condițiile prevăzute de statutul propriu;

d) alege președintele, 5 vicepreședinți și secretarul general dintre membrii titulari, în conformitate cu prevederile statutului propriu. Durata unui mandat este de 4 ani.

(3) Adunarea generală se întrunește în sesiuni ordinare o dată pe an și ori de câte ori este necesar, la solicitarea președintelui AȘJR, a consiliului științific sau a două treimi din numărul membrilor AȘJR.

(4) Adunarea generală este legal constituită în prezența a două treimi din numărul membrilor săi titulari și corespondenți și adoptă hotărâri valabile cu votul majorității simple a membrilor AȘJR prezenți. Dacă la prima convocare nu este întrunit cvorumul legal de două treimi din numărul de membri ai AȘJR, în termen de 15 zile se convoacă o nouă adunare generală, care se consideră legal constituită cu numărul membrilor prezenți.

(5) Adunarea generală hotărăște asupra modalității de vot. În ceea ce privește alegerea membrilor conducerii AȘJR, aceasta se face în adunarea generală, prin vot secret”.

Art. 11 are următorul conținut:

„(1) Consiliul științific asigură conducerea AȘJR între sesiunile adunării generale.

(2) Consiliul științific este alcătuit din membrii prezidiului, președinții secțiilor științifice și președinții filialelor.

(3) Consiliul științific se întrunește semestrial și ori de câte ori este necesar și se convoacă de către președintele AȘJR, de prezidiul AȘJR sau de două treimi din numărul membrilor săi”.

Art. 12 la primul alineat prevede faptul că prezidiul AȘJR asigură conducerea operativă și este constituit din președinte, cei 5 vicepreședinți și secretarul general.

De asemenea, la alineatul următor stabilește faptul că prezidiul AȘJR se întrunește lunar sau ori de câte ori este necesar și se convoacă de președintele AȘJR sau de un număr de două treimi din numărul membrilor săi.

Art. 13 prevede următoarele:

„(1) Președintele AȘJR reprezintă Academia în relațiile cu terțe persoane fizice sau juridice.

(2) Președintele AȘJR este președintele consiliului științific și al prezidiului AȘJR și conduce lucrările adunării generale și ale structurilor AȘJR la care participă.

(3) În exercitarea atribuțiilor sale, președintele AȘJR emite decizii.

(4) În cazul în care președintele AȘJR nu își poate exercita prerogativele pe o perioadă mai mare de 30 de zile, atribuțiile acestuia vor fi preluate de unul dintre vicepreședinți, desemnat, după caz, de către președinte sau de către prezidiul AȘJR”.

Potrivit **art. 14**, la nivelul prezidiului AȘJR funcționează un consiliu onorific, structură consultativă alcătuită conform Statutului propriu, menită să vegheze la buna reputație a instituției.

Art. 15 la primul alineat stabilește faptul că vicepreședinții AȘJR îndeplinesc atribuțiile specifice coordonării secțiilor științifice, filialelor, relațiilor externe, precum și alte atribuții stabilite de președintele AȘJR și cele stabilite prin statutul AȘJR.

De asemenea, la alineatul următor prevede faptul că secretarul general asigură, prin aparatul de lucru la nivel central, realizarea legăturilor funcționale între secțiile științifice, între acestea și filialele teritoriale, precum și a celor cu terțe persoane și îndeplinește atribuțiile încredințate de președintele AȘJR și pe cele stabilite prin statutul propriu al AȘJR.

Conform **art. 16**, mandatul președintelui AȘJR, al vicepreședinților și al secretarului general încetează la expirarea duratei pentru care au fost aleși, prin hotărârea adunării generale a AȘJR, în cazul în care sunt în imposibilitatea de a-și îndeplini atribuțiile sau își depun demisia.

Art. 17 prevede faptul că atribuțiile specifice ale AȘJR, ale consiliului științific, ale prezidiului AȘJR, ale președintelui AȘJR, ale consiliului onorific și modul de lucru al acestora se stabilesc prin statutul AȘJR.

Cap. IV („Aparatul de lucru al AȘJR și al unităților din subordine”)

Art. 18 are următorul conținut:

„(1) AȘJR are un aparat de lucru la nivel central și la nivelul filialelor teritoriale.

(2) Structura organizatorică a aparatului de lucru la nivel central și la nivelul filialelor, precum și a institutelor și centrelor de cercetare aflate în subordinea AȘJR se aprobă de către prezidiul AȘJR, iar statele de funcții, de președintele AȘJR, la propunerea secretarului general.

(3) Normativele de personal, criteriile de constituire a compartimentelor și statele de funcții pentru unitățile din subordine se aprobă de președintele AȘJR”.

Cap. V („Finanțarea și patrimoniul AȘJR”)

Art. 19 prevede următoarele:

„(1) Finanțarea activității și a indemnizațiilor AȘJR și a unităților din subordine se asigură din venituri proprii.

(2) Veniturile proprii ale AȘJR provin din: donații, sponsorizări, taxe, chirii, publicații, studii, prestații editoriale, consultații științifice, studii pentru avize, exploatarea unor bunuri mobile și imobile proprii, precum și din alte activități realizate conform legislației în vigoare.

(3) Centrele de cercetare din cadrul secțiilor științifice de specialitate funcționează având la bază criteriul rentabilității și principiul autofinanțării, conform statutului propriu.

(4) Activitatea institutelor și a centrelor de cercetare științifică din cadrul AȘJR se va desfășura în conformitate cu legislația națională privind activitatea de

cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, în conformitate cu bugetul și obiectivele aprobate de adunarea generală.

(5) Patrimoniul AȘJR este alcătuit din:

- a) bunuri mobile și imobile proprii;
- b) bunuri mobile și imobile, proprietate publică sau privată a statului ori a unităților administrativ-teritoriale, atribuite în administrare sau în folosință în condițiile legii;
- c) alte bunuri dobândite potrivit legii”.

Cap. VI („Dispoziții finale”)

Potrivit **art. 20**, sintagma Academia de Științe Juridice din România (AȘJR) nu poate fi folosită de nicio altă instituție publică sau privată în cuprinsul denumirii acesteia.

Art. 21 are următorul conținut:

„(1) În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi se va constitui un Comitet de inițiativă, sub coordonarea Uniunii Juriștilor din România, care va elabora Statutul de organizare și funcționare al AȘJR, ce va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) Comitetul de inițiativă va avea următoarea componență:

- a) un reprezentant al Uniunii Juriștilor din România;
- b) un reprezentant al Institutului de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române;
- c) un reprezentant al Uniunii Naționale a Barourilor din România;
- d) un reprezentant al Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România;
- e) un reprezentant al Consiliului Superior al Magistraturii;
- f) un reprezentant al Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești;
- g) un reprezentant al Ordinului Consilierilor Juridici din România;
- h) un reprezentant al Ministerului Educației și Cercetării Științifice;
- i) un reprezentant al Ministerului Justiției.

(3) În termen de 15 zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, instituțiile prevăzute la alin. (2) își vor desemna reprezentanții în Comitetul de inițiativă.

(4) În situația în care, după împlinirea termenului de 15 zile, una dintre instituții nu își desemnează reprezentantul, Consiliul director al Uniunii Juriștilor din România va desemna persoanele care să asigure funcționarea Comitetului de inițiativă.

(5) Membri Comitetului de inițiativă trebuie să întrunească, cumulativ, următoarele condiții:

- a) să fie cetățeni români;
- b) să aibă studii superioare;
- c) să aibă experiență în domeniul juridic și/sau educațional;
- d) să aibă o bună reputație.

(6) În termen de 60 de zile de la publicarea Statutului propriu al AŞJR în Monitorul Oficial al României, Partea I, şi după acceptarea, în condiţiile statutului şi regulamentelor stabilite de adunarea generală, a primilor 20 de membri titulari şi 10 membri corespondenţi, Comitetul de iniţiativă va organiza alegerile pentru funcţiile de conducere prevăzute în statutul propriu. După organizarea alegerilor, Comitetul de iniţiativă îşi încetează activitatea. Activitatea Comitetului de iniţiativă este neremunerată”.

**O.U.G. NR. 77/2009 PRIVIND ORGANIZAREA
ȘI EXPLOATAREA JOCURILOR DE NOROC - MODIFICĂRI
(LEGEA NR. 124/2015)**

Redacția ProLege

Actul modificat	Actul modificator	Sumar
O.U.G. nr. 77/2009 (M. Of. nr. 439 din 26 iunie 2009; cu modif. ult.)	Legea nr. 124/2015 (M. Of. nr. 407 din 9 iunie 2015)	– <i>modifică</i>: art. 1², art. 1³ alin. (4), art. 3 alin. (3), art. 5 alin. (1) și (5), art. 5 alin. (10), art. 10 alin. (1) lit. e, h) și p, art. 10 alin. (4), (5) și (7), art. 12 alin. (1), art. 13 alin. (3), art. 14 alin. (1), art. 15 alin. (1), art. 15 alin. (4) lit. c), art. 15 alin. (6) lit. a) în partea introductivă și lit. (i), art. 16 alin. (1), art. 16 alin. (4), art. 17 alin. (11), art. 19¹ alin. (1) art. 19 alin. (1), (4) și (5), art. 20 alin. (1), (3) și (6), art. 21 alin. (6) – <i>introduce</i>: art. 7 alin. (3), art. 10 alin. (3) pct. (vi), art. 10 alin. (8) , art. 26¹ alin. (3) și (4), art. 29 alin. (8) lit. j) – <i>abrogă</i>: art. 11 alin. (2), art. 14 alin. (2) lit. b) pct. C, art. 17 alin. (10), art. 19 alin. (8)

În M. Of. nr. 407 din 9 iunie 2015, s-a publicat Legea nr. 124/2015 privind aprobarea O.U.G. nr. 92/2014 pentru reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare și modificarea unor acte normative.

O.U.G. nr. 92/2014 modifică următoarele acte normative:

– **O.U.G. nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc** (M. Of. nr. 439 din 26 iunie 2009; cu modif. ult.)

– **Codul fiscal**

– **Codul de procedură fiscală**

– **O.U.G nr. 69/2014 privind stabilirea unor măsuri financiare în domeniul sănătății și pentru modificarea unor acte normative** (publicată în M. Of. nr. 807 din 5 noiembrie 2014)

– **O.U.G. nr. 28/2013 pentru aprobarea Programului național de dezvoltare locală** (publicată în M. Of. nr. 230 din 22 aprilie 2013)

Legea nr. 124/2015 aprobă O.U.G. nr. 92/2014, modificând prevederile referitoare la O.U.G. nr. 77/2009, precum și la Codul fiscal.

Vom prezenta, în continuare, modificările aduse **O.U.G. nr. 77/2009** privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc prin Legea nr. 124/2015:

Art. 1² O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 1²** prevedea faptul că reclama și publicitatea pentru jocurile de noroc autorizate pe teritoriul național se făceau cu respectarea principiilor prevăzute la art. 10 alin. (3). Se postau la loc vizibil pe materialele de promovare seria și numărul licenței de organizare și a autorizației de exploatare deținute de organizatorul de jocuri de noroc. În înțelesul respectivului alineat, nu erau considerate acțiuni în scop de reclamă, publicitate sau cu caracter promoțional acțiunile desfășurate de organizatori în mod direct în locațiile și pe paginile de internet proprii. Publicitatea prin transmiterea de mesaje electronice nesolicitate care conțineau informații cu privire la un joc de noroc pentru un număr nelimitat de persoane era interzisă.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 1²** prevede: *„Reclama și publicitatea pentru jocurile de noroc autorizate pe teritoriul național se vor face cu respectarea principiilor prevăzute la art. 10 alin. (3). Se vor posta la loc vizibil pe materialele de promovare seria și numărul licenței de organizare deținute de organizatorul de jocuri de noroc. În înțelesul prezentului articol, nu sunt considerate acțiuni în scop de reclamă, publicitate sau cu caracter promoțional acțiunile desfășurate de organizatori în mod direct în locațiile și pe paginile de internet proprii. Publicitatea prin transmiterea de mesaje electronice nesolicitate care conțin informații cu privire la un joc de noroc pentru un număr nelimitat de persoane este interzisă”*.

Art. 1³ alin. (4) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 1³ alin. (4)** dispunea faptul că echipamentul de comunicare pentru organizarea de jocuri de noroc la distanță se referea la sisteme și rețele informatice, care includeau serverul organizatorului jocului de noroc și toate componentele acestuia, sistemele de operare legate de acestea, serverul în oglindă, serverul de siguranță și software-ul jocului.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 1³ alin. (4)** dispune: *„Echipamentul de comunicare pentru organizarea de jocuri de noroc la distanță se referă la sisteme și rețele informatice, altele decât cele ale furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice, astfel cum aceștia sunt definiți în O.U.G. nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare,*

care includ serverul organizatorului jocului de noroc și toate componentele acestuia, sistemele de operare legate de acestea, serverul în oglindă, serverul de siguranță și software-ul jocului”.

Art. 3 alin. (3) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 3 alin. (3)** prevedea faptul că organizarea oricărei activități care implica existența unuia din următoarele elemente: joc și/sau partidă caracteristice jocurilor de noroc, taxă de participare sau miză, fond de câștiguri sau premii ce urmau a se acorda unui/unor câștigător/câștigători, mijloace de joc specifice jocurilor de noroc (cărți, zaruri, mese de joc și altele), organizatori de activități caracteristice jocurilor de noroc, participanți la aceste activități era permisă doar cu avizul Comitetului de Supraveghere al O.N.J.N.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 3 alin. (3)** prevede: „Organizarea de către operatorii economici de acțiuni de promovare a bunurilor și serviciilor comercializate, dacă denumirea acțiunii de promovare induce clienților ideea participării la un joc de noroc sau dacă modalitatea efectivă de desfășurare a acesteia contravine prevederilor prezentei ordonanțe de urgență, este interzisă. În situația în care acțiunea promoțională a unui operator economic implică utilizarea unor denumiri, mijloace sau modalități de atribuire a premiilor specifice jocurilor de noroc, se instituie obligativitatea obținerii avizului O.N.J.N.”.

Art. 5 alin. (1) și (5) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 5 alin. (1)** stabilea faptul că prin mijloc de joc se înțelegea orice suport material, inclusiv sistemul informatic (software-ul și hardware-ul), care servea sau permitea organizarea, desfășurarea ori participarea la jocuri de noroc. Mijloacele de joc puteau fi: de bază și auxiliare.

De asemenea, **art. 5 alin. (5)** dispunea faptul că erau permise ca instrumente de plată care concură la exploatarea jocurilor de noroc, definite la art. 10 alin. (1), instrumentele de plată utilizate în sistemul financiar-bancar (ordine de plată, viramente, foi de vărsământ), mijloacele bănești, inclusiv cardurile bancare, cu condiția ca toate mijloacele de plată utilizate și mijloacele bănești, inclusiv cardurile bancare, utilizate de persoanele fizice majore participanți la jocul de noroc, să conțină informații despre persoana fizică care a operat cu instrumentul de plată. Pentru jocurile de noroc la distanță (on-line) definite la art. 10 alin. (1) lit. h)-m), mijloacele de plată utilizate și mijloacele bănești, inclusiv cardurile, trebuiau să fie operate de bănci din România. Organizatorul de jocuri de noroc la distanță licențiat în România făcea toate tranzacțiile doar prin intermediul conturilor bancare deschise la bănci de pe teritoriul național român.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 5 alin. (1)** prevede: „Prin mijloc de joc se înțelege orice ansamblu de elemente, inclusiv sistemul informatic compus din software, hardware și mijloacele de comunicații, care servește sau permite organizarea, desfășurarea ori participarea la jocuri de noroc, dacă generează independent elementele aleatorii care stau la baza jocurilor de noroc sau dacă destinația sa este stabilită de producător. Mijloacele de joc pot fi: de bază și auxiliare”.

De asemenea, **art. 5 alin. (5)** stabilește: „Sunt permise ca instrumente de plată care concură la exploatarea jocurilor de noroc, definite la art. 10 alin. (1), instrumentele de plată utilizate în sistemul financiar-bancar, mijloacele bănești, inclusiv cardurile bancare, cu condiția ca toate mijloacele de plată utilizate și mijloacele bănești, inclusiv cardurile bancare, utilizate de persoanele fizice majore participanți la jocul de noroc să conțină informații despre persoana fizică ce a operat cu instrumentul de plată. Pentru jocurile de noroc la distanță sau on-line definite la art. 10 alin. (1) lit. h)-m), mijloacele de plată utilizate și mijloacele bănești, inclusiv cardurile, trebuie să fie operate prin intermediul unui procesator de plăți licențiat de O.N.J.N. Organizatorul de jocuri de noroc la distanță licențiat în România va depozita fondurile jucătorilor doar în conturi bancare deschise la bănci de pe teritoriul național român”.

Art. 5 alin. (10) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 5 alin. (10)** dispunea faptul că în înțelesul respectivei ordonanțe de urgență, locațiile specializate în care se putea desfășura activitatea de jocuri de noroc erau: sălile dedicate de slot-machine, agențiile de pariuri și agențiile loto, cluburile de poker, sălile de bingo și cazinourile. Condițiile ce trebuiau îndeplinite pentru locațiile specializate erau reglementate prin normele de aplicare ale respectivei ordonanțe de urgență.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 5 alin. (10)** dispune: „În înțelesul prezentei ordonanțe de urgență, locațiile specializate în care se poate desfășura activitatea de jocuri de noroc sunt: sălile dedicate de slot-machine, agențiile de pariuri și agențiile loto, cluburile de poker, sălile de bingo și cazinourile. Condițiile ce trebuie îndeplinite pentru locațiile specializate vor fi reglementate prin normele de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență. Jocurile de noroc tradiționale pot fi exploatate doar în locațiile specializate, cu excepția aparatelor electronice atribuite de câștiguri cu risc limitat, prevăzute la art. 10 alin. (1) lit. e) pct. (ii) din prezenta ordonanță de urgență”.

Art. 7 alin. (3) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Noua reglementare

După art. 7 alin. (2), **se introduce** un nou alineat, alin. (3).

Potrivit noii reglementări, **art. 7 alin. (3)** prevede: „Accesul minorilor în locațiile specializate pentru desfășurarea jocurilor de noroc, precum și participarea acestora la orice tip de joc de noroc sunt interzise”.

Art. 10 alin. (1) lit. e, h) și p) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 10 alin. (1) lit. e, h) și p** aveau următorul conținut:

e) jocurile tip slot-machine: – jocuri tradiționale – de două tipuri, respectiv:

(i) slot-machine dacă evenimentele erau organizate în prezența fizică a participanților prin intermediul mașinilor, utilajelor și instalațiilor specifice, care erau operate în locații specializate în care se putea desfășura activitatea de jocuri de noroc, iar câștigul era nelimitat și depindea de hazard; și

(ii) aparatele electronice atribuitoare de câștiguri cu risc limitat, dacă evenimentele erau organizate în prezența fizică a participanților prin intermediul mașinilor, utilajelor și instalațiilor specifice, care nu erau operate în locațiile specializate în care se putea desfășura activitatea de jocuri de noroc, iar câștigul era limitat și depindea de hazard;

(...)

h) jocurile loto – la distanță – organizate și transmise prin intermediul oricărui sistem de comunicații (internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă și orice alte sisteme de transmisie) ce constau în extrageri de numere, de litere, bilete sau simboluri, indiferent de procedurile și caracteristicile mijloacelor utilizate pentru efectuarea extragerilor (urne, roți, cupe și alte asemenea mijloace), inclusiv jocurile de videoloterie, în care mijlocul de joc trebuie conectat la un server central, pe care rulează programul de joc și care validează câștigul, și fără de care jocul nu se poate desfășura, erau jocurile tip loto, prin care se obțineau aleatoriu câștiguri, rezultatul participării la joc fiind relevat jucătorului prin intermediul terminalului de videoloterie, dexteritatea sau abilitatea jucătorului neavând nicio influență/relevanță în obținerea câștigului;

(...)

p) jocurile de noroc temporare, reprezentând jocurile de noroc prevăzute la lit. c), e) și f) care erau desfășurate în stațiunile turistice sau pe nave de agrement, pentru care un organizator de jocuri de noroc a obținut licență de organizare și autorizație de exploatare pentru o perioadă de 3 luni cu posibilitatea de prelungire de încă maximum 3 luni, precum și «Festivalul de Poker» – joc tradițional – este eveniment temporar, de practicare a jocului de poker în sistem turneu, care se desfășoară exclusiv între participanți în săli (locații) din cadrul unor unități de cazare, cu respectarea Regulamentului aprobat de Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. Această activitate se desfășura numai pe o perioadă limitată în timp bine definită și în spații de exploatare situate doar în stațiunile turistice, astfel cum erau prevăzute în anexa nr. 5 a H.G. nr. 852/2008, cu completările ulterioare, cu respectarea condițiilor de licențiere și autorizare prevăzute în normele de aplicare ale prezentei ordonanțe de urgență.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 10 alin. (1) lit. e, h) și p** au următorul conținut:

„e) jocurile tip slot-machine: – jocuri tradiționale – de trei tipuri, respectiv:

(i) slot-machine dacă evenimentele sunt organizate în prezența fizică a participanților prin intermediul mașinilor, utilajelor și instalațiilor specifice, care vor fi operate în locații specializate în care se poate desfășura activitatea de jocuri de noroc, iar câștigul este nelimitat și depinde de hazard;

(ii) aparatele electronice atribuitoare de câștiguri cu risc limitat, dacă evenimentele sunt organizate în prezența fizică a participanților prin intermediul mașinilor, utilajelor și instalațiilor specifice, care nu vor fi operate în locațiile specializate în care se poate desfășura activitatea de jocuri de noroc, iar câștigul este limitat și depinde de hazard; și

(iii) jocurile de videoloterie, care se desfășoară în prezența fizică a jucătorilor, în care mijlocul de joc trebuie conectat la un server central, pe care rulează programul de joc și care validează câștigul și fără de care jocul nu se poate desfășura. Sunt jocuri de tip loto prin care se obțin aleatoriu câștiguri, rezultatul participării la joc fiind relevant jucătorului prin intermediul terminalului de videoloterie, dexteritatea sau abilitatea jucătorului neavând nicio influență/relevanță în obținerea câștigului;

(...)

h) jocurile loto – la distanță – organizate și transmise prin intermediul oricărui sistem de comunicații, respectiv: internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă și orice alte sisteme de transmisie, care constau în extrageri de numere, de litere, bilete sau simboluri, indiferent de procedurile și caracteristicile mijloacelor utilizate pentru efectuarea extragerilor, care pot fi: urne, roți, cupe și alte asemenea mijloace;

(...)

p) jocurile de noroc temporare:

(i) reprezentând jocurile de noroc prevăzute la lit. c), lit. e) pct. (i) și lit. f) care sunt desfășurate în stațiunile turistice sau pe nave de agrement, pentru care un organizator de jocuri de noroc a obținut licență de organizare și autorizație de exploatare pentru o perioadă de 3 luni, cu posibilitatea de prelungire de încă maximum 3 luni. Activitatea se va desfășura numai pe o perioadă limitată în timp bine definită și în spații de exploatare situate doar în stațiunile turistice, astfel cum sunt prevăzute în anexa nr. 5 la H.G. nr. 852/2008, cu completările ulterioare, cu respectarea condițiilor de licențiere și autorizare prevăzute în normele de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență;

(ii) «Festivalul de poker» – joc tradițional – este eveniment temporar, de practicare a jocului de poker în sistem turneu, care se desfășoară exclusiv între participanți în săli ori spații din cadrul unor unități de cazare sau în alte locații, cu respectarea regulamentului aprobat de Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N.”.

Art. 10 alin. (3) pct. (vi) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Noua reglementare

La art. 10 alin. (3), după pct. (v) **se introduce** un nou punct, pct. (vi).

Potrivit noii reglementări, **art. 10 alin. (3) pct. (vi)** are următorul conținut: „dezvoltarea și implementarea unui program de protecție a jucătorilor împotriva dependenței de jocuri de noroc”.

Art. 10 alin. (4), (5) și (7) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 10 alin. (4)** prevedea faptul că pentru respectarea principiilor menționate la alin. (3) era înființată o fundație de interes public, din care făceau parte, la cerere, membrii Consiliului Consultativ de pe lângă O.N.J.N., al cărui obiectiv principal era respectarea măsurilor privind jocurile de noroc responsabile social, adoptate de Comitetul European pentru Standardizare. Organizatorii de jocuri de noroc licențiați erau obligați să transfere în contul fundației următoarele contribuții anuale:

(i) organizatorii de jocuri de noroc la distanță licențiați din Clasa I – 5.000 de euro anual;

(ii) persoanele juridice implicate direct în domeniul jocurilor de noroc tradiționale și la distanță licențiați din Clasa II – 1.000 de euro anual;

(iii) jocurile la distanță monopol de stat Clasa III – 5.000 de euro anual;

(iv) organizatorii de jocuri de noroc tradiționale licențiați – 1.000 de euro anual.

Art. 10 alin. (5) dispunea faptul că fondurile prevăzute la alin. (4) erau alocate pentru activitățile și programele de protecție a tinerilor împotriva jocurilor de noroc, prevenirea și tratamentul dependenței de jocuri de noroc, realizarea promovării și publicității responsabile, soluționarea promptă și eficientă a litigiilor dintre un organizator de joc și un jucător, sub condițiile și în conformitate cu procedura stabilită prin ordin al președintelui O.N.J.N.

De asemenea, **art. 10 alin. (7)** stabilea faptul că furnizorii de orice tip de servicii în domeniul jocurilor de noroc, inclusiv furnizorii de comunicații (furnizorii de servicii internet, de servicii de telefonie fixă sau mobilă, furnizorii de servicii radio sau TV și de servicii prin cablu), precum și procesatorii de plăți erau obligați să respecte deciziile Comitetului de Supraveghere al O.N.J.N.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 10 alin. (4)** prevede: „Pentru respectarea principiilor menționate la alin. (3) va fi înființată o fundație de interes public, din care vor face parte, la cerere, membrii Consiliului Consultativ de pe lângă O.N.J.N., al cărei obiectiv principal va fi respectarea măsurilor privind jocurile de noroc responsabile social, adoptate de Comitetul European pentru Standardizare. De asemenea, va fi înființat un «fond» la dispoziția O.N.J.N., denumit în continuare Fondul de prevenire a dependenței de jocuri de noroc, la care vor fi obligați să contribuie toți organizatorii de jocuri de noroc licențiați, cu următoarele contribuții anuale:

(i) organizatorii de jocuri de noroc la distanță licențiați din clasa I – 5.000 euro anual;

(ii) persoanele juridice implicate direct în domeniul jocurilor de noroc tradiționale și la distanță licențiate din clasa II – 1.000 euro anual;

(iii) jocurile la distanță monopol de stat clasa III – 5.000 euro anual;

(iv) organizatorii de jocuri de noroc tradiționale licențiați – 1.000 euro anual”.

De asemenea, **art. 10 alin. (5)** dispune: „Sumele colectate de Fondul de prevenire a dependenței de jocuri de noroc, prevăzut la alin. (4), vor fi alocate pentru activitățile și programele de protecție a tinerilor și a jucătorilor împotriva jocurilor de noroc, prevenirea și tratamentul dependenței de jocuri de noroc, realizarea promovării și publicității responsabile, soluționarea promptă și eficientă a litigiilor dintre un organizator de joc și un jucător, sub condițiile și în conformitate cu procedura stabilită prin ordin al președintelui O.N.J.N. Activitățile și programele de protecție a jucătorilor care vor fi finanțate din Fondul de prevenire a dependenței de jocuri de noroc vor putea li derulate de fundația de interes public, prevăzută la alin. (4), în colaborare cu Centrul Național de Sănătate Mintală și Luptă Antidrog sau alte O.N.G.-uri, conform prevederilor ordinului președintelui O.N.J.N.”.

În sfârșit, **art. 10 alin. (7)** stabilește: „Furnizorii de orice tip de servicii în domeniul jocurilor de noroc, precum și procesatorii de plăți sunt obligați să respecte deciziile Comitetului de Supraveghere al O.N.J.N. Furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice – furnizorii de servicii internet, de servicii de telefonie fixă sau mobilă, furnizorii de servicii radio sau TV și de servicii prin cablu -, astfel cum sunt definiți în O.U.G. nr. 111/2011, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare, sunt obligați să respecte deciziile Comitetului de Supraveghere al O.N.J.N. referitoare la restricționarea accesului către site-urile de jocuri de noroc neautorizate în România, precum și cele referitoare la reclama și publicitatea acelor jocuri de noroc organizate de către un operator de jocuri de noroc nelicențiat în România”.

Art. 10 alin. (8) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Noua reglementare

La art. 10, după alin. (7) **se introduce** un nou alineat, alin. (8).

Potrivit noii reglementări, **art. 10 alin. (8)** prevede: „Procedura de administrare a Fondului de prevenire a dependenței de jocuri de noroc va fi stabilită prin ordin al președintelui O.N.J.N.”.

Art. 11 alin. (2) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 11 alin. (2)** prevedea faptul că pentru acțiunile publicitare organizate de diferiți operatori economici, în condițiile prevăzute la lit. c) a alin. (1), se institua obligativitatea obținerii în prealabil a unui aviz de la Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N.

Noua reglementare

Art. 11 alin. (2) – Abrogat.

Art. 12 alin. (1) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 12 alin. (1)** prevedea faptul că licența de organizare a jocurilor de noroc se acorda operatorului economic care îndeplinea condițiile pentru organizarea activităților ce făceau obiectul respectivei ordonanțe

de urgență și era valabilă 10 ani de la data acordării, excepție făcând jocurile de noroc definite la art. 10 alin. (1) lit. p) unde valabilitatea era de 3 luni pentru jocurile de noroc temporare, cu condiția plății taxei de autorizare conform prevederilor art. 14.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 12 alin. (1)** prevede: *„Licența de organizare a jocurilor de noroc se acordă operatorului economic care îndeplinește condițiile pentru organizarea activităților ce fac obiectul prezentei ordonanțe de urgență și este valabilă 10 ani de la data acordării, excepție făcând jocurile de noroc definite la art. 10 alin. (1) lit. p) pct. (i), unde valabilitatea este de 3 luni pentru jocurile de noroc temporare, cu condiția plății taxei de autorizare conform prevederilor art. 14”.*

Art. 13 alin. (3) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 13 alin. (3)** dispunea faptul că taxele percepute pentru obținerea licenței de organizare a jocurilor de noroc și a autorizației de exploatare a jocurilor de noroc, taxa de acces prevăzută la alin. (4) din prezentul articol, precum și celelalte taxe prevăzute în respectiva ordonanță de urgență constituiau venit la bugetul de stat. Un procent de 5% din taxele percepute pentru obținerea licenței de organizare a jocurilor de noroc și a autorizației de exploatare a jocurilor de noroc, precum și din taxa de acces prevăzută la alin. (4) din respectivul articol, se alocă anual prin legea bugetului de stat, astfel: 1% la Ministerul Culturii pentru Fondul cinematografic și pentru Programul Național de Restaurare a Monumentelor Istorice, 2% la Ministerul Educației Naționale și 2% la Ministerul Tineretului și Sportului. Sumele se vira lunar din buget la nivelul încasărilor.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 13 alin. (3)** dispune: *„(3) Taxele percepute pentru obținerea licenței de organizare a jocurilor de noroc și a autorizației de exploatare a jocurilor de noroc, taxa de acces prevăzută la alin. (4), precum și celelalte taxe prevăzute în prezenta ordonanță de urgență constituie venit la bugetul de stat. Un procent de 7% din taxele percepute pentru obținerea licenței de organizare a jocurilor de noroc și a autorizației de exploatare a jocurilor de noroc, precum și din taxa de acces prevăzută la alin. (4) se alocă anual prin legea bugetului de stat, astfel: 1% la Ministerul Culturii pentru Fondul cinematografic și pentru Programul Național de Restaurare a Monumentelor Istorice, 2% la Ministerul Educației și Cercetării Științifice, 2% la Ministerul Tineretului și Sportului și 2% la Ministerul Sănătății pentru suplimentarea sumelor privind Programul de reabilitare a spitalelor. Sumele se virează lunar din buget la nivelul încasărilor”.*

Art. 14 alin. (1) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 14 alin. (1)** prevedea faptul că nivelul taxelor pentru eliberarea licențelor de organizare a jocurilor de noroc, a autorizațiilor de exploatare a jocurilor de noroc și a taxei de acces prevăzute la art. 13 alin. (4),

precum și nivelul minim al capitalului social subscris și vărsat de operatorii economici organizatori de jocuri de noroc erau prevăzute în anexa care făcea parte integrantă din respectiva ordonanță de urgență și puteau fi modificate prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Finanțelor Publice.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 14 alin. (1)** prevede: „Nivelul taxelor pentru eliberarea licențelor de organizare a jocurilor de noroc, a autorizațiilor de exploatare a jocurilor de noroc și al taxei de acces prevăzute la art. 13 alin. (4), precum și nivelul minim al capitalului social subscris și vărsat de operatorii economici organizatori de jocuri de noroc sunt prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta ordonanță de urgență și pot fi modificate prin hotărâre a Guvernului”.

Art. 14 alin. (2) lit. b) pct. (v) lit. C O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 14 alin. (2) lit. b) pct. (v) lit. C** prevedea faptul că pentru plata în avans integral a taxei anuale aferentă autorizației de exploatare a jocurilor de noroc caracteristice jocurilor tip slot-machine, datorată pentru fiecare mijloc de joc, se acorda o bonificație de 10% din suma anuală ce trebuia achitată la bugetul de stat.

Noua reglementare

Art. 14 alin. (2) lit. b) pct. (v) lit. C – Abrogată.

Art. 15 alin. (1) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 15 alin. (1)** stabilea faptul că pentru obținerea licenței de organizare a jocurilor de noroc de la Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. trebuiau îndeplinite următoarele condiții:

Pentru jocurile de noroc tradiționale, trebuia ca:

a) operatorii economici să facă dovada:

(i) existenței ca obiect principal de activitate «organizarea de jocuri de noroc»;

(ii) existenței avizului organelor de poliție acordat reprezentanților legali ai persoanei juridice, eliberat în condițiile prevăzute de normele de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență;

(iii) constituirii capitalului social subscris și vărsat și a garanțiilor în cuantumul prevăzut în respectiva ordonanță de urgență;

b) reprezentanții legali ai persoanei juridice să depună o declarație pe propria răspundere din care să rezulte că:

(i) operatorul economic nu a fost condamnat printr-o hotărâre definitivă de condamnare pentru care nu a intervenit reabilitarea;

(ii) nu se află într-o stare de incompatibilitate, conform legii;

(iii) identitatea beneficiarilor reali, astfel cum sunt definiți în Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată, cu modificările ulterioare, precum și faptul că aceștia nu au fost condamnați printr-o hotărâre definitivă de condamnare pentru care nu a intervenit reabilitarea pentru o infracțiune prevăzută de respectiva ordonanță de urgență sau pentru o altă infracțiune săvârșită cu intenție pentru care a fost aplicată o pedeapsă de minimum 2 ani cu închisoarea și nu se află într-o stare de incompatibilitate, astfel cum sunt reglementate de lege;

(iv) împotriva persoanei juridice sau a reprezentanților acesteia nu au fost luate măsuri administrative în domeniul jocurilor de noroc sau nu se află în procedura de aplicare a unor măsuri administrative, în conformitate cu respectiva ordonanță de urgență, pentru o perioadă de un an înainte de data depunerii cererii de licență;

(v) în ultimii 3 ani nu au fost acționari și/sau administratori, la societăți care au declarat faliment;

c) reprezentanții legali ai persoanei juridice să depună certificatele de cazier judiciar sau alte acte emise de autoritățile competente pe a căror rază de competență se află ultimul domiciliu/sediu social cunoscut, din care să rezulte că împotriva oricăruia dintre reprezentanții legali ai persoanei juridice nu s-a pronunțat o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare pentru care nu a intervenit reabilitarea, în România sau într-un stat străin, pentru o infracțiune prevăzută de respectiva ordonanță de urgență sau pentru o altă infracțiune săvârșită cu intenție pentru care a fost aplicată o pedeapsă de minimum 2 ani cu închisoarea;

Pentru jocurile de noroc la distanță trebuia ca operatorii economici să facă dovada îndeplinirii cumulativ:

(i) a condițiilor prevăzute la pct. A;

(ii) că deține un cont bancar pentru depozitarea banilor jucătorilor deschis la o bancă licențiată în România, sau la o bancă autorizată într-un alt stat membru al Uniunii Europene sau într-un alt stat semnatar al Acordului privind Spațiul Economic European sau în Confederația Elvețiană, dar care operează pe teritoriul României;

(iii) că sistemul informatic central al organizatorului are un sistem de înregistrare și de identificare a participanților la joc, precum și un sistem pentru păstrarea și transmiterea în timp real către un server în oglindă și un server de siguranță, aflate pe teritoriul României și puse gratuit la dispoziția O.N.J.N., a sesiunilor de jocuri de noroc simultane, a fiecărei taxe de participare plasată de fiecare jucător, precum și câștigul plătit fiecărui jucător. Sistemul informatic central trebuie să asigure în mod obligatoriu înregistrarea automată, în timp real a fiecărei tranzacții în serverul în oglindă aflat la dispoziția O.N.J.N. și să transmită rapoarte

centralizatoare periodic, în serverul de siguranță, în conformitate cu procedura reglementată prin normele de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență;

(iv) că software-ul utilizat pentru desfășurarea jocurilor de noroc la distanță, precum și orice nouă versiune de software utilizată pentru desfășurarea jocurilor de noroc la distanță, a fost aprobat/aprobată în prealabil de către O.N.J.N., pe baza testelor efectuate de către un laborator autorizat, în conformitate cu lista aprobată de Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N., precum și în condițiile și în conformitate cu o procedură stabilită prin normele de aplicare ale prezentei ordonanțe de urgență;

(v) existenței unui «reprezentant autorizat» al societății, în cazul în care aceasta este înregistrată într-un alt stat membru al Uniunii Europene sau într-un alt stat semnatar al acordului privind Spațiul Economic European ori în Confederația Elvețiană, reprezentant care trebuie să aibă domiciliul pe teritoriul României și puteri reprezentative într-o măsură în care el este împuternicit pentru încheierea contractelor în numele persoanei străine și pentru reprezentare în fața autorităților de stat și a instanțelor din România. Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească «reprezentantul autorizat» vor fi reglementate în normele de aplicare ale prezentei ordonanțe de urgență;

(vi) că serverul de joc și serverul în oglindă asigură stocarea tuturor datelor în ceea ce privește oferirea de servicii de jocuri de noroc la distanță, inclusiv înregistrarea și identificarea de jucători, mizele plasate și câștigurile plătite. Stocarea de informații trebuie să se realizeze pe echipamentul de stocare a datelor (serverul în oglindă), situat pe teritoriul României, în conformitate cu procedura stabilită prin normele de aplicare ale prezentei ordonanțe de urgență. Datele vor fi stocate în modul în care acestea au fost create, pentru un termen de 5 ani de la expirarea termenului de prescripție, pentru rambursarea datoriilor publice legate de aceste date;

(vii) că echipamentul pentru comunicații trebuie să efectueze atât localizarea geografică a adresei IP, precum și identificarea datei, orei și duratei sesiunii de joc a jucătorului, care s-a înregistrat el însuși ca participant într-un joc pe site-ul organizatorului. Datele vor fi stocate pentru o perioadă minimă de 5 ani de la data colectării și prelucrării lor;

(viii) că echipamentele de comunicații și punctul central unde va fi amplasat sistemul informatic central al organizatorului este pe teritoriul României sau pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene ori pe teritoriul unui alt stat membru al Acordului privind Spațiul Economic European sau în Confederația Elvețiană.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 15 alin. (1)** prevede: „Pentru obținerea licenței de organizare a jocurilor de noroc de la Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. trebuie îndeplinite următoarele condiții:

Pentru jocurile de noroc tradiționale, trebuie ca:

a) operatorii economici să facă dovada:

(i) existenței ca obiect principal de activitate «organizarea de jocuri de noroc»;

(ii) existenței avizului organelor de poliție acordat reprezentanților legali, precum și asociațiilor/acționarilor persoanei juridice;

(iii) constituirii capitalului social subscris și vărsat și a garanțiilor în cuantumul prevăzut în prezenta ordonanță de urgență;

b) reprezentanții legali ai persoanei juridice să depună o declarație pe propria răspundere din care să rezulte că:

(i) operatorul economic nu a fost condamnat printr-o hotărâre definitivă de condamnare pentru care nu a intervenit reabilitarea;

(ii) nu se află într-o stare de incompatibilitate, conform legii;

(iii) identitatea beneficiarilor reali, astfel cum sunt definiți în Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată, cu modificările ulterioare, precum și faptul că aceștia nu au fost condamnați printr-o hotărâre definitivă de condamnare pentru care nu a intervenit reabilitarea pentru o infracțiune prevăzută de prezenta ordonanță de urgență sau pentru o altă infracțiune săvârșită cu intenție pentru care a fost aplicată o pedeapsă de minimum 2 ani cu închisoarea și nu se află într-o stare de incompatibilitate, astfel cum sunt reglementate de lege;

(iv) împotriva persoanei juridice sau a reprezentanților acesteia nu au fost luate măsuri administrative – de tipul anulare, revocare sau suspendare a licenței ori a autorizației – în domeniul jocurilor de noroc sau nu se află în procedura de aplicare a unor măsuri administrative, în conformitate cu prevederile prezentei ordonanțe de urgență, pentru o perioadă de un an înainte de data depunerii cererii de licență;

(v) în ultimii 3 ani nu au fost acționari și/sau administratori la societăți care au declarat faliment;

c) reprezentanții legali ai persoanei juridice să depună certificatele de cazier judiciar sau alte acte emise de autoritățile competente pe a căror rază de competență se află ultimul domiciliu/sediu social cunoscut, din care să rezulte că împotriva oricăruia dintre reprezentanții legali ai persoanei juridice nu s-a pronunțat o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare pentru care nu a intervenit reabilitarea, în România sau într-un stat străin, pentru o infracțiune prevăzută de prezenta ordonanță de urgență sau pentru o altă infracțiune săvârșită cu intenție pentru care a fost aplicată o pedeapsă de minimum 2 ani cu închisoarea;

d) operatorul economic a depus cerere pentru obținerea autorizației de exploatare a jocurilor de noroc din categoria celor reglementate de prezenta ordonanță de urgență și în condițiile impuse de aceasta.

Pentru jocurile de noroc la distanță trebuie ca operatorii economici să facă dovada îndeplinirii cumulativ:

(i) a condițiilor prevăzute la lit. A;

(ii) că dețin un cont bancar pentru depozitarea fondurilor jucătorilor deschis la o bancă din România;

(iii) că sistemul informatic central al organizatorului are un sistem de înregistrare și de identificare a participanților la joc, precum și un sistem pentru păstrarea și transmiterea în timp real către un server în oglindă și un server de siguranță, aflate pe teritoriul României și puse gratuit la dispoziția O.N.J.N., a sesiunilor de jocuri de noroc simultane, a fiecărei taxe de participare plasate de fiecare jucător, precum și câștigul plătit fiecărui jucător. Sistemul informatic central trebuie să asigure în mod obligatoriu înregistrarea automată, în timp real, a fiecărei tranzacții în serverul de siguranță și să transmită rapoarte centralizatoare periodic, în serverul în oglindă, aflate la dispoziția O.N.J.N., în conformitate cu procedura reglementată prin normele de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență;

(iv) că software-ul utilizat pentru desfășurarea jocurilor de noroc la distanță, precum și orice nouă versiune de software utilizată pentru desfășurarea jocurilor de noroc la distanță au fost aprobate în prealabil de către O.N.J.N., pe baza testelor efectuate de către un laborator licențiat;

(v) existenței unui «reprezentant autorizat» al societății, în cazul în care aceasta este înregistrată într-un alt stat membru al Uniunii Europene sau într-un alt stat semnatar al Acordului privind Spațiul Economic European ori în Confederația Elvețiană, reprezentant care trebuie să aibă domiciliul pe teritoriul României și puteri reprezentative într-o măsură în care el este împuternicit pentru încheierea contractelor în numele persoanei străine și pentru reprezentare în fața autorităților de stat și a instanțelor din România. Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească reprezentantul autorizat vor fi reglementate în normele de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență;

(vi) că serverul de joc și serverul de siguranță asigură stocarea tuturor datelor în ceea ce privește oferirea de servicii de jocuri de noroc la distanță, inclusiv înregistrarea și identificarea de jucători, mizele plasate și câștigurile plătite. Stocarea de informații trebuie să se realizeze pe echipamentul de stocare a datelor, respectiv serverul de siguranță, situat pe teritoriul României, în conformitate cu procedura stabilită prin normele de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență. Datele vor fi stocate în modul în care acestea au fost create, pentru un termen de 5 ani de la expirarea termenului de prescripție, pentru rambursarea datoriilor publice legate de aceste date;

(vii) că echipamentul pentru comunicații, altul decât cel al furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice, astfel cum sunt ei definiți în O.U.G. nr. 111/2011, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare, trebuie să efectueze atât localizarea geografică a adresei IP, cât și identificarea datei, orei și duratei sesiunii de joc a jucătorului care s-a înregistrat el însuși ca participant într-un joc pe site-ul organizatorului. Datele vor fi stocate pentru o perioadă minimă de 5 ani de la data colectării și prelucrării lor;

(viii) că echipamentele de comunicații și punctul central unde va fi amplasat sistemul informatic central al organizatorului sunt pe teritoriul României sau pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene ori pe teritoriul unui alt stat membru al Acordului privind Spațiul Economic European sau în Confederația Elvețiană;

(ix) dacă sistemul informatic central se află pe teritoriul României, operatorul va permite O.N.J.N. accesul direct la acesta prin intermediul serverului în oglindă, fără a mai fi nevoie de un server de siguranță”.

Art. 15 alin. (4) lit. c) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 15 alin. (4) lit. c)** prevedea faptul că operaseră jocuri de noroc la distanță, așa cum erau prevăzute la art. 10 alin. (1) lit. h)-n) în România și fără să declare și să plătească sumele datorate conform respectivei ordonanțe de urgență. Operatorii care exploatau jocurile de noroc la distanță prevăzute la art. 10 alin. (1) lit. h)-n), care nu achitaseră taxele de licență și de autorizare, precum și alte sume datorate, erau introduși pe o «listă neagră» a organizatorilor nelicențiați până la clarificarea situației și erau scoși din «lista neagră» doar prin decizia Comitetului de Supraveghere al O.N.J.N. Condițiile de introducere și de scoatere a operatorilor în «lista neagră» erau reglementate prin ordin al președintelui O.N.J.N.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 15 alin. (4) lit. c)** are următorul conținut: „*au operat jocuri de noroc la distanță, astfel cum sunt prevăzute la art. 10 alin. (1) lit. h)-n), în România și nu au declarat și nu au plătit sumele datorate conform prezentei ordonanțe de urgență. Site-urile de jocuri de noroc ale operatorilor care exploatează jocurile de noroc la distanță prevăzute la art. 10 alin. (1) lit. h)-n), care nu au achitat taxele de licență și de autorizare, precum și alte sume datorate vor fi introduse pe o «listă neagră» a site-urilor de jocuri de noroc neautorizate în România până la clarificarea situației și vor fi scoase din «lista neagră» doar prin decizia Comitetului de Supraveghere al O.N.J.N. Condițiile de introducere și de scoatere a site-urilor de jocuri de noroc în/din «lista neagră» vor fi reglementate prin ordin al președintelui O.N.J.N.*”.

Art. 15 alin. (6) lit. a) partea introductivă și pct. (i) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 15 alin. (6) lit. a) în partea introductivă și lit. (i)** avea următorul conținut: pentru jocurile tip slot-machine, numărul minim de mijloace de joc care puteau fi exploatate de același operator economic este de 100 de slot-machine, care puteau fi exploatate în cadrul aceleiași locații sau în locații diferite. Dacă numărul autorizațiilor de exploatare a jocurilor de noroc plătite de organizator scădea sub numărul prevăzut în respectiva ordonanță de urgență, licența de organizare a jocurilor de noroc se revoca de drept, fără îndeplinirea altor proceduri prealabile. Numărul de slot-machine, pentru fiecare locație, era de:

(i) sală de jocuri – minimum 20 slot-machine pentru municipiul București sau minimum 15 slot-machine în alte locații decât municipiul București. Pentru spațiile în care se desfășuara acest gen de activitate, ca activitate principală, în aceste locații se puteau desfășura și alte activități economice, inclusiv cele prevăzute de respectiva ordonanță de urgență. Pentru această categorie se acorda Autorizație Clasa A, conform punctului 1 subpunctul II din anexa ce făcea parte integrantă din respectiva ordonanță de urgență.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 15 alin. (6) lit. a) în partea introductivă și lit. (i)** au următorul conținut: „*pentru jocurile tip slot-machine, numărul minim de mijloace de joc care pot fi exploatate de același operator economic este de 75 de slot-machine, care pot fi exploatate în cadrul aceleiași locații sau în locații diferite. Dacă numărul autorizațiilor de exploatare a jocurilor de noroc plătite de organizator scade sub numărul prevăzut în prezenta ordonanță de urgență, licența de organizare a jocurilor de noroc se revocă de drept, fără îndeplinirea altor proceduri prealabile. Numărul de slot-machine, pentru fiecare locație, este de:*

(i) sala de jocuri – minimum 20 slot-machine pentru municipiul București sau minimum 12 slot-machine în alte locații decât municipiul București. În spațiile în care se desfășoară acest gen de activitate ca activitate principală se pot desfășura doar activități economice de tip bar, restaurant și inclusiv cele prevăzute de prezenta ordonanță de urgență. Pentru această categorie se va acorda autorizație clasa A, conform pct. 1 subpct. II din anexă”.

Art. 16 alin. (1) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 16 alin. (1)** prevedea faptul că operatorii economici care dețineau licență de organizare a jocurilor de noroc și exploatau, pe bază de autorizație de exploatare a jocurilor de noroc, jocuri tip slot-machine, puteau organiza sisteme de tip „jack-pot” prin interconectarea jocurilor tip slot-machine dintr-o locație, dacă se utilizau sisteme de joc de tip „mystery”, sau a aparatelor de același tip, dacă se utilizau sisteme de joc de tip „progresiv”. Organizatorii sistemelor de tip „jack-pot”, pentru fiecare sistem, notificau acest fapt O.N.J.N.-ului anterior începerii exploatării activității, parametrii de definire a algoritmului aleatoriu de acordare a premiilor, precum și valoarea maximă a premiilor ce poate fi atinsă, seriile jocurilor tip slot-machine interconectate în sistem și locația/locațiile în care sunt exploatate acestea. Organizatorii de jocuri de noroc erau obligați să informeze O.N.J.N. cu privire la mutarea mijloacelor de joc pentru care dețineau autorizație de exploatare anterior realizării operațiunii.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 16 alin. (1)** prevede: „*Operatorii economici care dețin licență de organizare a jocurilor de noroc și exploatează, pe bază de autorizație de exploatare a jocurilor de noroc, jocuri tip slot-machine, astfel cum sunt definite la art. 10 alin. (1) lit. e) pct. (i) și (iii), pot organiza sisteme de tip «jack-pot» prin interconectarea jocurilor tip slot-machine dintr-o locație, dacă se utilizează sisteme de joc de tip «mystery», sau a aparatelor de același tip, dacă se utilizează sisteme de joc de tip «progresiv». Organizatorii sistemelor de tip «jack-pot», pentru fiecare sistem, vor notifica acest fapt O.N.J.N. anterior începerii exploatării activității, parametrii de definire a algoritmului aleatoriu de acordare a premiilor, precum și valoarea maximă a premiilor ce poate fi atinsă, seriile jocurilor tip slot-machine interconectate în sistem și locația/locațiile în care sunt*

exploatate acestea. Organizatorii de jocuri de noroc sunt obligați să informeze O.N.J.N. cu privire la mutarea mijloacelor de joc pentru care dețin autorizație de exploatare anterior realizării operațiunii”.

Art. 16 alin. (4) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 16 alin. (4)** prevedea faptul că operatorii economici care dețineau licență de organizare a jocurilor de noroc și exploatau, pe bază de autorizație de exploatare a jocurilor de noroc, jocuri de noroc caracteristice activității cazinourilor puteau organiza turnee de poker în baza unui regulament aprobat de comisie și cu condiția plății taxei de organizare. Cuantumul taxei de organizare anuale era cel stabilit prin anexa la respectiva ordonanță de urgență și constituia venit la bugetul de stat.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 16 alin. (4)** prevede: „Operatorii economici care dețin licență de organizare a jocurilor de noroc și exploatează, pe bază de autorizație de exploatare a jocurilor de noroc, jocuri de noroc caracteristice activității cazinourilor pot organiza turnee de poker în baza unui regulament aprobat de Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. și cu condiția notificării O.N.J.N., cu cel puțin 30 de zile înainte, cu privire la locația în care urmează să se desfășoare turneul, perioada de desfășurare, taxa de participare și intervalul orar de desfășurare”.

Art. 17 alin. (10) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 17 alin. (10)** prevedea: Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. aproba o listă a laboratoarelor din România și din statele membre ale Uniunii Europene, sau din celelalte state semnatare ale Acordului privind Spațiul Economic European ori din Confederația Elvețiană, care puteau face teste pentru echipamentele de jocuri de noroc și pentru software-ul care contribuia la conectarea on-line a jocurilor de noroc, aproba tipurile și modificările aduse unor astfel de echipamente testate de aceste laboratoare, care puteau fi fabricate și importate pentru a fi operaționale în România. Condițiile legale care trebuiau îndeplinite pentru introducerea în listă, cerințele pentru testarea echipamentelor pentru jocuri de noroc și a software-ului jocurilor de noroc, precum și procedura pentru efectuarea inspecțiilor, se stabileau prin normele de aplicare ale respectivei ordonanțe de urgență și prin ordin al președintelui O.N.J.N. Echipamentele pentru jocuri de noroc și software-ul, care nu sunt aprobate de Comitet, nu puteau funcționa pe teritoriul României.

Noua reglementare

Art. 17 alin. (10) – Abrogat

Art. 17 alin. (11) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 17 alin. (11)** dispunea: Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. instituia o „listă neagră” a organizatorilor de jocuri de noroc nelicențiați în România. „Lista neagră” care conținea organizatorii de jocuri care desfășurau ori desfășuraseră activități de jocuri de noroc nelicențiate era inițiată la propunerea direcțiilor de specialitate din cadrul O.N.J.N., iar aprobarea pentru introducerea și eliminarea din „lista neagră” se făcea cu respectarea prevederilor respectivei ordonanțe de urgență, ale normelor de aplicare ale acesteia și ale ordinului președintelui O.N.J.N. O.N.J.N. publica pe site-ul propriu „lista neagră” actualizată a acestor organizatori nelicențiați.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 17 alin. (11)** dispune: *„Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. instituie o «listă neagră» a site-urilor de jocuri de noroc neautorizate în România. «Lista neagră» care conține site-urile de jocuri care desfășoară ori au desfășurat activități de jocuri de noroc neautorizate va fi inițiată la propunerea direcțiilor de specialitate din cadrul O.N.J.N., iar aprobarea pentru introducerea și eliminarea din «lista neagră» se va face cu respectarea prevederilor prezentei ordonanțe de urgență, ale normelor de aplicare a acesteia și ale ordinului președintelui O.N.J.N.; O.N.J.N. va publica pe site-ul propriu «lista neagră»”.*

Art. 19 alin. (1), (4) și (5) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 19 alin. (1)** prevedea: Controlul tehnic al mașinilor, instalațiilor, dispozitivelor, meselor de jocuri de noroc și al altor mijloace de joc, cu excepția celor pentru care existau certificate recunoscute la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene, în Turcia sau într-un stat care era parte contractantă la Acordul privind Spațiul Economic European sau al programelor informatice care nu făceau parte integrantă din mijlocul de joc respectiv, se exercita de către Biroul Român de Metrologie Legală sau de către organisme de evaluare a conformității acreditate în acest scop de către Asociația de Acreditare din România – Organismul Național de Acreditare, denumite în continuare firme specializate în domeniu și aprobate de Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. Condițiile legale pe care trebuia să le îndeplinească organismele de evaluare a conformității acreditate în acest scop de către Asociația de Acreditare din România – Organismul Național de Acreditare, denumit în continuare RENAR, se stabilesc prin ordin al președintelui O.N.J.N.

Art. 19 alin. (4) dispunea faptul că normele tehnice de verificare utilizate de Biroul Român de Metrologie Legală și de firmele specializate în domeniu, se stabileau prin ordin comun al președintelui O.N.J.N. și al ministrului economiei, comerțului și turismului. Tarifele practicate pentru activitățile de control tehnic în

domeniul jocurilor de noroc se stabileau prin ordin comun al președintelui O.N.J.N. și al ministrului finanțelor publice.

În sfârșit, **art. 19 alin. (5)** stabilea faptul că în normele tehnice de verificare utilizate de Biroul Român de Metrologie Legală și de firmele specializate în domeniu se cuprindea și verificarea drepturilor de utilizare asupra programelor informatice utilizate, cu evidențierea distinctă a verificării efectuate și a rezultatelor acesteia în documentele eliberate de Biroul Român de Metrologie Legală și de către firme specializate în domeniu.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 19 alin. (1)** prevede: *„Controlul tehnic al tuturor mașinilor, instalațiilor, dispozitivelor, meselor de jocuri de noroc și al altor mijloace de joc – pentru jocurile tradiționale – se exercită de către Biroul Român de Metrologie Legală sau de către organisme de evaluare a conformității, denumite în continuare firme specializate în domeniu, licențiate de O.N.J.N.”*.

De asemenea, **art. 19 alin. (4)** dispune: *„Condițiile minime tehnice de verificare utilizate de Biroul Român de Metrologie Legală și de organismele de evaluare a conformității se stabilesc prin ordin al președintelui O.N.J.N.”*.

În sfârșit, **art. 19 alin. (5)** stabilește: *„În normele tehnice de verificare utilizate de Biroul Român de Metrologie Legală și de organismele de evaluare a conformității se cuprinde și verificarea drepturilor de utilizare asupra programelor informatice utilizate, cu evidențierea distinctă a verificării efectuate și a rezultatelor acesteia în documentele eliberate de Biroul Român de Metrologie Legală sau de organismele de evaluare a conformității”*.

Art. 19 alin. (8) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 19 alin. (8)** prevedea: Controlul mijloacelor de joc utilizate pentru exploatarea jocurilor de noroc bingo organizate prin intermediul sistemelor rețelelor de televiziune, indiferent de modul constructiv sau operațional al acestora, se realiza de către Biroul Român de Metrologie Legală și de firmele specializate în domeniu.

Noua reglementare

Art. 19 alin. (8) – Abrogat.

Art. 19¹ alin. (1) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 19¹ alin. (1)** stabilea: Controlul tehnic, monitorizarea și supravegherea pentru jocurile de noroc prevăzute la art. 10 alin. (1) din respectiva ordonanță de urgență, se realiza exclusiv de către Direcțiile de specialitate din cadrul O.N.J.N.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 19¹ alin. (1)** prevede: *„Monitorizarea, supravegherea și verificarea tehnică operativă pentru jocurile de noroc prevăzute la art. 10 alin. (1) se realizează de către direcțiile de specialitate din cadrul O.N.J.N.”*.

Art. 20 alin. (1), (3) și (6) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 20 alin. (1)** prevedea faptul că operatorii economici care desfășurau activități de: producție, distribuție, reparații și întreținere pentru mijloacele de joc, import, export, achiziție intracomunitară, livrare intracomunitară sau alte activități cu componente sau mijloace de joc, în scopul comercializării sau utilizării, sub orice formă, pe teritoriul României, erau obligați să obțină licență de la Comitetul de supraveghere al O.N.J.N. De asemenea, au obligația ca în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării operațiunilor de producție, import, export, achiziție sau livrare intracomunitară în documentele contabile, sau a operațiunilor de comercializare ori utilizare sub orice formă pe teritoriul României, conform prevederilor Legii contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, să declare aceste mijloace de joc O.N.J.N., conform prevederilor normelor de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență.

De asemenea, **art. 20 alin. (3)** stabilea faptul că erau interzise producerea, importul, distribuirea, deținerea, instalarea de mijloace de joc pe teritoriul României, în scopul organizării de jocuri de noroc, astfel cum acestea erau definite prin respectiva ordonanță de urgență, fără licență și fără notificarea O.N.J.N. Scopul organizării jocurilor de noroc se prezuma dacă mijlocul de joc era identificat la sediul social, la punctele de lucru, în anexele acestora sau în mijloacele de transport utilizate de operatorii economici care aveau în obiectul de activitate organizarea de jocuri de noroc, precum și în orice spațiu public în care se aflau mijloace de joc, indiferent de proprietarul acestora.

În sfârșit, **art. 20 alin. (6)** dispunea faptul că operatorii economici care desfășurau activități conexe în domeniul jocurilor de noroc la distanță în România, respectiv: operatorii care ofereau management și facilități de găzduire pe platforma lor de jocuri, procesatorii de plăți, producătorii și distribuitorii de software, afiliații, certificatori și auditori, erau obligați să obțină licență de la Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. pentru desfășurarea acestui gen de activități, conform prevederilor normelor de aplicare ale respectivei ordonanțe de urgență.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 20 alin. (1)** prevede: „Operatorii economici care desfășoară activități de: producție, distribuție, reparații și întreținere pentru mijloacele de joc, import, export, achiziție intracomunitară, livrare intracomunitară sau alte activități cu mijloace de joc, în scopul comercializării sau utilizării, sub orice formă, pe teritoriul României, sunt obligați să obțină licență de la Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. De asemenea, au obligația ca în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării operațiunilor de producție, import, export, achiziție sau livrare intracomunitară în documentele contabile sau a operațiunilor de comercializare ori utilizare sub orice formă pe teritoriul României, conform prevederilor Legii contabilității nr. 82/1991, republicată, cu

modificările și completările ulterioare, să declare aceste mijloace de joc O.N.J.N., conform prevederilor normelor de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență. Sunt exceptați de la obligația de a deține licență clasa a 2-a organizatorii de jocuri de noroc care desfășoară activitățile prevăzute în prezentul alineat în scopul exploatării activității pentru care dețin licență”.

De asemenea, **art. 20 alin. (3)** stabilește: „Se interzic producerea, importul, distribuirea, deținerea, instalarea de mijloace de joc pe teritoriul României, în scopul organizării de jocuri de noroc, astfel cum acestea sunt definite prin prezenta ordonanță de urgență, fără licență și fără notificarea O.N.J.N. Scopul organizării jocurilor de noroc se prezumă dacă mijlocul de joc este identificat la sediul social, la punctele de lucru, în anexele acestora sau în mijloacele de transport utilizate de operatorii economici, precum și în orice spațiu public în care se află mijloace de joc, indiferent de proprietarul acestora”.

În sfârșit, **art. 20 alin. (6)** prevede: „Operatorii economici care desfășoară activități conexe în domeniul jocurilor de noroc la distanță în România, alții decât furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice, astfel cum sunt ei definiți în O.U.G. nr. 111/2011, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare, respectiv: operatorii care oferă management și facilități de găzduire pe platforma lor de jocuri, producătorii și distribuitorii de software specializat jocurilor de noroc, procesatorii de plăți, afiliații, certificatori și auditori, sunt obligați să obțină licență de la Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. pentru desfășurarea acestui gen de activități, conform prevederilor normelor de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență”.

Art. 21 alin. (6) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 21 alin. (6)** prevedea faptul că partenerii, acționarii, membrii echipei manageriale și ai corpului de control al organizatorului licențiat de jocuri de noroc, proprietarul sau chiriașul unui local în care se desfășurau jocuri de noroc, angajații operatorului de jocuri de noroc și personalul O.N.J.N., nu puteau participa la jocuri de noroc operate în România.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 21 alin. (6)** prevede: „Partenerii, acționarii semnificativi, membrii echipei manageriale și ai corpului de control al organizatorului licențiat de jocuri de noroc, proprietarul sau chiriașul unui local în care se desfășoară jocuri de noroc, angajații operatorului de jocuri de noroc nu pot participa la jocul de noroc organizat de persoana juridică cu care se află în relație de interdependență. Personalul O.N.J.N. nu poate participa la jocuri de noroc operate în România de persoane juridice private”.

Art. 26¹ alin. (3) și (4) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Noua reglementare

La art. 26¹, după alin. (2) **se introduc** două noi alineate, alin. (3) și (4).

Potrivit noii reglementări, **art. 26¹ alin. (3) și (4)** au următorul conținut: „(3) Nerespectarea prevederilor art. 7 alin. (3) constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 50.000 lei la 100.000 lei.

(4) *Nerespectarea prevederilor art. 21 alin. (6) constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 1.500 lei la 5.000 lei*".

Art. 29 alin. (8) lit. j) O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Noua reglementare

La art. 29 alin. (8), după lit. i) **se introduce** o nouă literă, lit. j).

Potrivit noii reglementări, **art. 29 alin. (8) lit. j)** are următorul conținut: „33.000 euro pentru locația din București a unui club de poker, 23.000 euro pentru locația din țară a unui club de poker, dar nu mai mult de 55.000 euro la nivelul unui singur organizator”.

Anexa la O.U.G. nr. 77/2009 (modificată prin Legea nr. 124/2015)

Noua reglementare

Anexa se modifică și se înlocuiește cu anexa la respectiva ordonanță de urgență.

Alte prevederi ale Legii nr. 124/2015

Potrivit **art. II alin. (1)**, operatorii economici care dețin licență de organizare și autorizație de exploatare a jocurilor de noroc, valabilă la data intrării în vigoare a prezentei legi, și nu doresc continuarea activității în noile condiții pot desfășura această activitate până la data expirării autorizațiilor, cu respectarea prevederilor art. 27 din O.U.G. nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2010, cu modificările și completările ulterioare, și a următoarelor condiții:

a) în cazul în care societatea se află în perioada de valabilitate a licenței, pentru perioada tranzitorie, societatea are obligația ca pentru desfășurarea activității să achite taxa de licență în cuantumul prevăzut de vechea normă legală, licența fiind valabilă până la data expirării ultimei autorizații;

b) autorizațiile de exploatare aprobate până la data de 13 februarie 2015 își mențin valabilitatea, cu condiția achitării acestora în cuantumul prevăzut la data acordării;

c) până la data expirării tuturor autorizațiilor de exploatare deținute, operatorii de jocuri de noroc menționați mai sus nu vor fi obligați să întreprindă numărul minim de mijloace de joc autorizate.

La alin. următor prevede faptul că la operatorii economici care dețin licență de organizare a jocurilor de noroc valabilă la data intrării în vigoare a prezentei legi și nu doresc continuarea activității pentru care au fost licențiați se instituie obligativitatea efectuării unei inspecții fiscale până la data expirării ultimei autorizații.

Conform art. II alin. (3), Operatorii economici care dețin licență de organizare a jocurilor de noroc valabilă la data intrării în vigoare a prezentei legi și nu doresc continuarea activității pentru care au fost licențiați nu vor mai putea solicita o nouă licență decât după un interval de 12 luni de la expirarea autorizației/ultimei autorizații.

La alin. (4) prevede faptul că de la data intrării în vigoare a respectivei, operatorii jocului tip slot-machine, astfel cum este definit la art. 10 alin. (1) lit. e) pct. (i) și (iii) din O.U.G. nr. 77/2009, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2010, cu modificările și completările ulterioare, au obligația de a achita taxa de viciu în tranșe trimestriale, odată cu plata autorizației.

Conform alin. (5), condițiile referitoare la numărul de mijloace de joc/locații și cuantumul garanțiilor rămân valabile până la expirarea autorizației/ultimei autorizații.

Potrivit alin. (6), conectarea aparatelor de joc tip slot-machine, astfel cum sunt definite la art. 10 alin. (1) lit. e) din O.U.G. nr. 77/2009, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2010, cu modificările și completările ulterioare, la Oficiul Național pentru Jocuri de Noroc (O.N.J.N.), precum și celelalte condiții referitoare la numărul minim de mijloace de joc și constituirea garanțiilor pentru cei care continuă activitatea în noile condiții se vor realiza până la data de 31 decembrie 2015.

Conform alin. (7), Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. poate acorda drept de organizare și exploatare a jocurilor de noroc la distanță, până la data de 31 decembrie 2015, operatorilor economici care îndeplinesc următoarele condiții:

- a) depun documentele doveditoare ale societății;
- b) dețin un cont bancar pentru depozitarea banilor jucătorilor deschis la o bancă din România;
- c) probează faptul că software-ul utilizat pentru desfășurarea jocurilor de noroc la distanță a fost certificat de către un laborator specializat, autorizat să funcționeze pe teritoriul României, într-un stat membru al Uniunii Europene sau într-un alt stat semnatar al Acordului privind Spațiul Economic European ori în Confederația Elvețiană – care deține certificare ISO 17025;
- d) desemnează un reprezentant autorizat al societății, în cazul în care aceasta este înregistrată într-un alt stat membru al Uniunii Europene sau într-un alt stat semnatar al Acordului privind Spațiul Economic European ori în Confederația Elvețiană, reprezentant care trebuie să aibă domiciliul pe teritoriul României și puteri reprezentative într-o măsură în care el este împuternicit pentru încheierea contractelor în numele persoanei străine și pentru reprezentare în fața autorităților de stat și a instanțelor din România;
- e) probează faptul că sistemul informatic central al organizatorului are un sistem de înregistrare și de identificare a participanților la joc și prezintă auditarea întregului sistem de către un laborator specializat, autorizat să funcționeze pe teritoriul României, într-un stat membru al Uniunii Europene sau într-un alt stat semnatar al Acordului privind Spațiul Economic European ori în Confederația Elvețiană – care deține certificare ISO 27001;

f) dovedește că echipamentele de comunicații și punctul central unde este amplasat sistemul informatic central al organizatorului sunt pe teritoriul României sau pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene ori pe teritoriul unui alt

stat membru al Acordului privind Spațiul Economic European sau în Confederația Elvețiană;

g) prezintă dovada plății în avans a taxelor prevăzute în O.U.G. nr. 77/2009, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2010, cu modificările și completările ulterioare. Se datorează taxă de autorizare pentru toți participanții la joc care accesează platforma de joc de pe teritoriul României și toți participanții la joc cetățeni români care nu au rezidență fiscală într-un alt stat;

h) pune la dispoziție datele privitoare la cifra de afaceri a companiei și un plan de afaceri;

i) pune la dispoziție o listă a contractelor pe care le deține cu: procesatorul de plăți, platforma de joc, auditor, certificator și afiliați, chiar dacă aceștia nu dețin în prezent licență în România;

j) pune la dispoziția Comitetului de Supraveghere al O.N.J.N. o declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al operatorului, din care să reiasă faptul că a desfășurat/nu a desfășurat, prin intermediul unei platforme de joc personalizate la nivelul organizatorului, jocuri de noroc la distanță în România, pentru toți participanții la joc care au accesat platforma de joc de pe teritoriul României și toți participanții la joc cetățeni români care nu au rezidență fiscală într-un alt stat;

k) pune la dispoziție orice alte documente sau informații solicitate de O.N.J.N.;

l) toată corespondența, documentele și informațiile solicitate de O.N.J.N. vor fi puse la dispoziție în limba română, certificate de un traducător autorizat, după caz.

La alin. (8) prevede faptul că, prin derogare de la prevederile O.U.G. nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2010, cu modificările și completările ulterioare, nu este considerată infracțiune în sensul art. 23 alin. (1) desfășurarea fără licență sau autorizație a jocurilor de noroc la distanță până la data de maximum 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, dacă organizatorii de jocuri de noroc la distanță care au operat în România plătesc taxele de licență pentru perioada în care au operat și taxa de autorizare în cuantum de 20% din veniturile organizatorului așa cum sunt definite la art. 1¹ din ordonanță. Pentru calculul taxei de autorizare prevăzute în prezentul alineat organizatorul are obligația să pună la dispoziția Comitetului de Supraveghere al O.N.J.N. un audit financiar din care să reiasă sumele încasate de la jucători cu titlul de taxă de participare la joc și premiile acordate (inclusiv „jack-pot”-ul) pentru fiecare tip de joc pe o zi/lună calendaristică sau, după caz, pentru jocurile de noroc în care organizatorul încasează un comision de la participanții/câștigătorii la jocurile de noroc, încasările obținute (comisioanele reținute de la participanții la joc), respectiv cota-parte din suma percepută de organizator, conform regulamentelor de joc pe o zi/lună calendaristică. Plata celor două taxe în cuantumurile prevăzute în prezentul alineat exonerează de răspundere penală și fiscală firmele care au desfășurat activitatea de jocuri de noroc la distanță până la termenul prevăzut în respectivul alineat.

REGULAMENTUL PRIVIND EXAMENUL DE CAPACITATE AL JUDECĂTORILOR STAGIARI ȘI AL PROCURORILOR STAGIARI - MODIFICĂRI (HOTĂRÂREA CSM NR. 608/2015)

Redacția ProLege

Actul modificat	Actul modificador	Sumar
Regulamentul privind examenul de capacitate al judecătorilor stagiari și al procurorilor stagiari, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 581/2006 (M. Of. nr. 789 din 19 septembrie 2006; cu modif. ult.)	Hotărârea CSM nr. 608/2015 (M. Of. nr. 438 din 18 iunie 2015)	- <i>modifică</i> : art. 18. alin. (1) pct. 13, art. 28 alin. (4) și (7), art. 34 alin. (2) - <i>abrogă</i> : art. 34 alin. (1)

În M. Of. nr. 438 din 18 iunie 2015 s-a publicat Hotărârea CSM nr. 608/2015 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind examenul de capacitate al judecătorilor stagiari și al procurorilor stagiari, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 581/2006 (M. Of. nr. 789 din 19 septembrie 2006; cu modif. ult.).

Art. 18 alin. (1) pct. 13 din Regulament (modificat prin Hotărârea CSM nr. 608/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare **art. 18. alin. (1) pct. 13** prevedea: Comisia de organizare a examenului avea, în principal, următoarele atribuții:
(...)

13. preda comisiei de corectare, în ziua desfășurării examenului, lucrările scrise, precum și subiectele și baremele de evaluare și notare.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 18 alin. (1), pct. 13** are următorul cuprins: „*predă comisiei de corectare, în ziua desfășurării examenului, lucrările scrise, organizează transportul acestora de la centrele de concurs la centrul de evaluare și răspunde de securitatea lor*”.

Art. 28 alin. (4) și (7) din Regulament (modificat prin Hotărârea CSM nr. 608/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 28 alin. (4)** prevedea faptul că fiecare candidat primea teze de concurs tipizate și coli de ciornă câte îi erau necesare.

(...)

De asemenea, conținutul **art. 28 alin. (7)** stipula că președintele și un membru al comisiei de organizare a examenului, după ce preluau lucrările sub semnătură de la supraveghetori, le amestecau și le numerotau, după care le predau pe bază de proces-verbal președintelui și unui membru al comisiei de corectare.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 28 alin. (4)** stabilește: *„Fiecare candidat primește teze de concurs tipizate și coli de ciornă câte îi sunt necesare. Pentru elaborarea lucrărilor scrise, candidații folosesc numai cerneală sau pixuri cu pastă de culoare neagră”*.

(...)

De asemenea, **art. 28 alin. (7)** prevede: *„Președintele/Vicepreședintele comisiei de organizare a examenului preia lucrările sub semnătură de la responsabilii de sală. După amestecarea și numerotarea lucrărilor de către membrii comisiei, acestea se predau de către președinte/vicepreședinte pe bază de proces-verbal președintelui comisiei de corectare sau, în caz de absență, oricărui alt membru al comisiei de corectare”*.

Art. 34 alin. (1) din Regulament (modificat prin Hotărârea CSM nr. 608/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 34 alin. (1)** prevedea faptul că notele la materiile prevăzute la art. 12 alin. (2) se calcula ca medie aritmetică a notelor obținute la proba scrisă și proba orală.

Noua reglementare

Art. 34 alin. (1) – Abrogat.

Art. 34 alin. (2) din Regulament (modificat prin Hotărârea CSM nr. 608/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 34 alin. (2)** stabilea faptul că media generală a examenului de capacitate reprezenta media aritmetică a notelor la materiile prevăzute la art. 12 alin. (2), calculate conform dispozițiilor alin. (1), și a notelor obținute la probele orale la materiile prevăzute la art. 21 alin. (2) lit. e) și f). Media generală de promovare a examenului de capacitate este de cel puțin 7,00, iar notele la materiile de examen, calculate conform dispozițiilor alin. (1), nu pot fi mai mici de 5.

Potrivit noii reglementări, **art. 34 alin. (2)** prevede: *„Media generală a examenului de capacitate reprezintă media aritmetică a notelor obținute la probele scrise și orale. Pentru a fi declarat admis la examen, candidatul trebuie să obțină cel puțin media generală 7 și cel puțin nota 5 la fiecare probă scrisă și orală”*.

ISTORIC

Act modificat	Acte modificatoare
Regulamentul privind examenul de capacitate al judecătorilor stagiari și al procurorilor stagiari, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 439/2006 (M. Of. nr. 560 din 28 iunie 2006; cu modif. și compl. ult.)	Hotărârea CSM nr. 652/2007 (M. Of. nr. 695 din 12 octombrie 2007)
	Hotărârea CSM nr. 608/2015 (M. Of. nr. 438 din 18 iunie 2015)

ART. 18 DIN LEGEA EDUCAȚIEI NAȚIONALE NR. 1/2011 - MODIFICARE (LEGEA NR. 153/2015)

Redacția ProLege

Actul modificat	Actul modificator	Sumar
Legea educației naționale nr. 1/2011 (M. Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2011; cu modif. și compl. ult.)	Legea nr. 153/2015 (M. Of. nr. 445 din 22 iunie 2015)	<i>modifică</i> art. 18 alin. (2)

În M. Of. nr. 445 din 22 iunie 2015, s-a publicat Legea nr. 153/2015 pentru modificarea art. 18 din Legea educației naționale nr. 1/2011 (M. Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2011; cu modif. și compl. ult.).

Vă prezentăm, în continuare, modificarea adusă art. 18 din Legea nr. 1/2011 prin Legea nr. 153/2015:

Art. 18 alin. (2) Legea nr. 1/2011 (modificată prin Legea nr. 153/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 18 alin. (2)** prevedea faptul că la solicitarea scrisă a elevului major, respectiv a părinților sau a tutorelui legal instituit pentru elevul minor, elevul putea să nu frecventeze orele de religie. În acest caz, situația școlară se încheia fără disciplina Religie. În mod similar se proceda și pentru elevul căruia, din motive obiective, nu i s-au asigurat condițiile pentru frecventarea orelor la această disciplină.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 18 alin. (2)** prevede: „*Înscrierea elevului pentru a frecventa orele de religie se face prin cerere scrisă a elevului major, respectiv a părintelui sau a tutorelui legal instituit pentru elevul minor. Schimbarea acestei opțiuni se face tot prin cerere scrisă a elevului major, respectiv a părintelui sau a tutorelui legal instituit pentru elevul minor. În cazul în care elevul nu frecventează orele de religie, situația școlară se încheie fără disciplina Religie. În mod similar se procedează și pentru elevul căruia, din motive obiective, nu i s-au asigurat condițiile pentru frecventarea orelor la această disciplină*”.

ISTORIC

Act modificat	Acte modificatoare
Legea educației naționale nr. 1/2011 (M. Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2011; cu modif. și compl. ult.)	Legea nr. 166/2011 (M. Of. nr. 709 din 7 octombrie 2011)
	Legea nr. 283/2011 (M. Of. nr. 887 din 14 decembrie 2011)
	O.U.G. nr. 21/2012 (M. Of. nr. 372 din 31 mai 2012)
	Legea nr. 187/2012 (M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012)
	O.U.G. nr. 84/2012 (M. Of. nr. 845 din 13 decembrie 2012)
	O.U.G. nr. 92/2012 (M. Of. nr. 864 din 19 decembrie 2012)
	iunie 2015)
	O.U.G. nr. 14/2013 (M. Of. nr. 133 din 13 martie 2013)
	Legea nr. 62/2013 (M. Of. nr. 160 din 26 martie 2013)
	Legea nr. 206/2013 (M. Of. nr. 403 din 4 iulie 2013)
	D.C.C. nr. 397/2013 (M. Of. nr. 663 din 29 octombrie 2013)
	O.U.G. nr. 117/2013 (M. Of. nr. 843 din 30 decembrie 2013)
	Legea nr. 1/2014 (M. Of. nr. 24 din 13 ianuarie 2014)
	D.C.C. nr. 106/2014 (M. Of. nr. 238 din 3 aprilie 2014)
	Legea nr. 36/2014 (M. Of. nr. 255 din 8 aprilie 2014)
	O.U.G. nr. 16/2014 (M. Of. nr. 266 din 10 aprilie 2014)
	O.U.G. nr. 49/2014 (M. Of. nr. 486 din 30 iunie 2014)
	Rectificare (M. Of. nr. 662 din 9 septembrie 2014)
	O.U.G. nr. 83/2014 (M. Of. nr. 925 din 18 decembrie 2014)
	O.U.G. nr. 94/2014 (M. Of. nr. 968 din

	30 decembrie 2014)
	D.C.C. nr. 669/2014 (M. Of. nr. 59 din 23 ianuarie 2015)
	Legea nr. 95/2015 (M. Of. nr. 304 din 5 mai 2015)
	Legea nr. 118/2015 (M. Of. nr. 361 din 26 mai 2015)
	Legea nr. 153/2015 (M. Of. nr. 445 din 22

LEGEA NR. 263/2010 PRIVIND SISTEMUL UNITAR DE PENSII PUBLICE - MODIFICĂRI (LEGEA NR. 155/2015)

Redacția ProLege

Actul modificat	Actul modificator	Sumar
Legea nr. 263/2010 (M. Of. nr. 444 din 22 iunie 2015)	Legea nr. 155/2015 (M. Of. nr. 444 din 22 iunie 2015)	- <i>abrogă</i> : art. 55 alin. (1) lit. a ¹) și tabelul nr. 1 ¹ - <i>modifică</i> : art. 55 alin. (1) lit. b) și tabelul nr. 2, art. 158

În M. Of. nr. 444 din 22 iunie 2015, s-a publicat Legea nr. 155/2015 pentru modificarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (M. Of. nr. 852 din 20 decembrie 2010, cu modif. și compl. ult.).

Vă prezentăm, în continuare, modificările aduse Legii nr. 263/2010 prin Legea nr. 155/2015:

Art. 55 alin. (1) lit. a¹) și tabelul nr. 1¹ Legea nr. 263/2010 (modificată prin Legea nr. 155/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 55 alin. (1) lit. a¹)** prevedea faptul că persoanele care realizaseră stagiul complet de cotizare aveau dreptul la pensie pentru limită de vârstă, cu reducerea vârstelor standard de pensionare, astfel:

(...)

a¹) conform tabelului nr. 1¹, în situația persoanelor care au realizat stagii de cotizare în grupa I de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, cu excepția celor realizate în activitățile care, conform prevederilor art. 30 alin. (1), erau încadrate în condiții speciale;

Tabelul nr. 1¹

Stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă (ani impliniți)	Reducerea vârstei standard de pensionare cu:	
	Ani	Luni
6	3	-
7	3	6

8	4	–
9	4	6
10	5	–
11	5	6
12	6	–
13	6	6
14	7	–
15	7	6
16	8	–
17	8	6
18	9	–
19	9	6
20	10	–
21	10	6
22	11	–
23	11	6
24	12	–
25	12	6
26 de ani și peste	13	–

Noua reglementare

Art. 55 alin. (1) lit. a¹) și tabelul nr. 1¹ – Abrogate.

Art. 55 alin. (1) lit. b) și tabelul nr. 2 Legea nr. 263/2010 (modificată prin Legea nr. 155/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 55 alin. (1) lit. b)** prevedea faptul că persoanele care realizaseră stagiul complet de cotizare aveau dreptul la pensie pentru limită de vârstă, cu reducerea vârstelor standard de pensionare, astfel:

(...)

b) conform tabelului nr. 2, în situația persoanelor care au realizat stagii de cotizare în locurile de muncă încadrate în alte condiții de muncă prevăzute la art. 29 alin. (2) și în condiții speciale prevăzute la art. 30 alin. (1).

Tabelul nr. 2

Stagiul de cotizare realizat în condiții speciale (ani împliniți)	Reducerea vârstei standard de pensionare cu:	
	Ani	Luni
2	1	–
3	1	6
4	2	–
5	2	6
6	3	–
7	3	6
8	4	–
9	4	6
10	5	–
11	5	6
12	6	–
13	6	6
14	7	–
15	7	6
16	8	–
17	8	6
18	9	–
19	9	6
20	10	–
21	10	6
22	11	–
23	11	6
24	12	–
25	12	6
26 de ani și peste	13	–

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 55 alin. (1) lit. b)** prevede: „Persoanele care au realizat stagiul complet de cotizare au dreptul la pensie pentru limită de vârstă, cu reducerea vârstelor standard de pensionare, după cum urmează:

(...)

b) conform tabelului nr. 2, în situația persoanelor care au realizat stagii de cotizare în grupa I de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, precum și în situația celor care au realizat stagii de cotizare în focurile de muncă încadrate în alte condiții de muncă prevăzute la art. 29 alin. (2) și în condiții speciale prevăzute la art. 30 alin. (1)”.

Tabelul nr. 2

Stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă, condiții speciale și alte condiții de muncă (ani împliniți)	Reducerea vârstei standard de pensionare cu:	
	Ani	Luni
2	1	–
3	1	6
4	2	–
5	2	6
6	3	–
7	3	6
8	4	–
9	4	6
10	5	–
11	5	6
12	6	–
13	6	6
14	7	–
15	7	6
16	8	–
17	8	6
18	9	–
19	9	6
20	10	–
21	10	6
22	11	–
23	11	6
24	12	–
25	12	6
26 de ani și peste	13	–

Art. 158 Legea nr. 263/2010 (modificată prin Legea nr. 155/2015)

Vechea reglementare

În vechea reglementare, **art. 158** la primul alineat prevedea faptul că perioadele de vechime în muncă realizate în grupa a II-a de muncă până la data de 1 aprilie 2001 constituia stagiul de cotizare în condiții deosebite, în vederea reducerii vârstelor de pensionare.

De asemenea, potrivit alineatului următor, adeverințele care atestau încadrarea persoanelor în fostele grupe I și/sau a II-a de muncă erau valorificate, numai în situația în care fuseseră emise conform legii, pe baza documentelor verificabile întocmite anterior datei de 1 aprilie 2001.

Noua reglementare

Potrivit noii reglementări, **art. 158** prevede: „(1) *Perioadele de vechime în muncă realizate în grupa a II-a de muncă până la data de 1 aprilie 2001 constituie stagiul de cotizare în condiții deosebite, în vederea reducerii vârstelor standard de pensionare, cu excepția celor realizate în activitățile care, conform prevederilor art. 30 alin. (1), sunt încadrate în condiții speciale.*

(2) *Perioadele de vechime în muncă realizate în grupa I de muncă până la data de 1 aprilie 2001 în activitățile care, conform prevederilor art. 30 alin. (1), sunt încadrate în condiții speciale, constituie stagii de cotizare în condiții speciale, în vederea reducerii vârstelor standard de pensionare.*

(3) *Stagiile de cotizare realizate în grupa I de muncă, condiții speciale și/sau alte condiții de muncă mai mici de 2 ani, se valorifică în vederea reducerii vârstelor standard de pensionare conform art. 55 alin. (1) lit. a) și tabelului nr. 1.*

(4) *Adeverințele care atestă încadrarea persoanelor în fostele grupe I și/sau a II-a de muncă sunt valorificate numai în situația în care au fost emise conform legii, pe baza documentelor verificabile întocmite anterior datei de 1 aprilie 2001”.*

ISTORIC

Act modificat	Acte modificatoare
Legea nr. 263/2010 (M. Of. nr. 444 din 22 iunie 2015)	O.U.G. nr. 117/2010 (M. Of. nr. 891 din 30 decembrie 2010)
	Legea nr. 283/2011 (M. Of. nr. 887 din 14 decembrie 2011)
	O.U.G. nr. 98/2011 (M. Of. nr. 827 din 22.11.2011)
	Legea nr. 76/2012 (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012)
	D.C.C. nr. 680/2012 (M. Of. nr. 566 din 9 august 2012)
	Legea nr. 187/2012 (M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012)
	O.U.G. nr. 1/2013 (M. Of. nr. 53 din 23 ianuarie 2013)
	O.U.G. nr. 4/2013 (M. Of. nr. 68 din 31 ianuarie 2013)
	Legea nr. 37/2013 (M. Of. nr. 131 din 12 martie 2013)

	Legea nr. 214/2013 (M. Of. nr. 388 din 28 iunie 2013)
	Legea nr. 380/2013 (M. Of. nr. 842 din 30 decembrie 2013)
	O.U.G. nr. 83/2014 (M. Of. nr. 925 din 18 decembrie 2014)
	Legea nr. 155/2015 (M. Of. nr. 444 din 22 iunie 2015)

IV. DIN JURISPRUDENȚA CCR

NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 69 ALIN. (1) LIT. B) ȘI ART. 110 ALIN. (1) LIT. B) LEGEA NR. 254/2013 PRIVIND EXECUTAREA PEDEPSELOR ȘI A MĂSURILOR PRIVATIVE DE LIBERTATE (M. OF. NR. 380/2.06.2015)

Redacția ProLege

ABSTRACT

Decizia CCR	Actul normativ	Articol
D.C.C. nr. 222/2015 (M. Of. nr. 380 din 2 iunie 2015) – neconstituționalitate	Legea nr. 254/2013 (M. Of. nr. 514 din 14 august 2013)	Art. 69 alin. (1) lit. b) și art. 110 alin. (1) lit. b)

În M. Of. nr. 380 din 2 iunie 2015, s-a publicat D.C.C. nr. 222/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 69 alin. (1) lit. b) și ale art. 110 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (M. Of. nr. 514 din 14 august 2013).

Obiectul excepției de neconstituționalitate

Art. 69 („Dreptul la vizită intimă”) alin. (1) Legea nr. 254/2013

„Pot beneficia de vizită intimă persoanele condamnate care îndeplinesc, cumulativ, următoarele condiții:

[...]

b) nu sunt în curs de judecată în calitate de inculpat”.

Art. 110 („Aplicarea unor dispoziții”) alin. (1) Legea nr. 254/2013:

„Prevederile titlului I, titlului II, precum și ale cap. II, IV-VI și IX din titlul III, în măsura în care nu contravin dispozițiilor din prezentul titlu, se aplică în mod corespunzător, cu excepția următoarelor dispoziții privind:

[...]

b) dreptul la vizită intimă, prevăzut la art. 69 și la art. 75 alin. (3)”.

D.C.C. nr. 222/2015

Prin Decizia nr. 222/2015, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr. 9.704/236/2014 al Judecătorei Giurgiu – Secția penală și a constatat că **dispozițiile art. 69 alin. (1) lit. b) și ale art. 110 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal sunt neconstituționale.**

EXCEPȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 29 ALIN. (1) LIT. D) DIN LEGEA NR. 7/1996 A CADASTRULUI ȘI A PUBLICITĂȚII IMOBILIARE (M. OF. NR. 396/5.06.2015)

Redacția ProLege

Decizia CCR	Actul normativ	Articol
D.C.C. nr. 195/2015: dispozițiile respectivului articol sunt constituționale în măsura în care nu se aplică actelor notariale încheiate în țări care au aderat la Convenția de la Haga și în țări cu care România are încheiate convenții, tratate sau acorduri privind asistența juridică în materie civilă, care prevăd scutirea de orice legalizare (M. Of. nr. 396 din 5 iunie 2015)	Legea nr. 7/1996 a cadastrului și a publicității imobiliare (rep. M. Of. nr. 83 din 7 februarie 2013; cu modif. ult.)	Art. 29 alin. (1) lit. d)

În M. Of. nr. 396 din 5 iunie 2015, s-a publicat D.C.C. nr. 195/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 29 alin. (1) lit. d) teza a doua din Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996 (rep. M. Of. nr. 83 din 7 februarie 2013; cu modif. ult.).

Obiectul excepției de neconstituționalitate

Art. 29 alin. (1) lit. d) Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996

„(1) În cazul în care registratorul admite cererea, dispune intabularea sau înscrierea provizorie prin încheiere, dacă înscrisul îndeplinește următoarele condiții limitative: [...] d) este însoțit de o traducere legalizată, dacă actul nu este întocmit în limba română. **În cazul actului autentic notarial, acesta trebuie să fie încheiat de un notar public în funcție în România**”.

D.C.C. nr. 195/2015

Prin Decizia nr. 195/2015, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr. 5.519/320/2014 al Judecătoriei Târgu-Mureș și a constatat că **dispozițiile art. 29 alin. (1) lit. d) teza a doua din**

Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996 sunt constituționale în măsura în care nu se aplică actelor notariale încheiate în țări care au aderat la Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, adoptată la Haga la 5 octombrie 1961, și în țări cu care România are încheiate convenții, tratate sau acorduri privind asistența juridică în materie civilă, care prevăd scutirea de orice legalizare.

**NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 222
(„DURATA ARESTULUI LA DOMICILIU”)
COD PROCEDURĂ PENALĂ (M. OF. NR. 419/12.06.2015)**

Redacția ProLege

Decizia CCR	Actul normativ	Articol
D.C.C. nr. 361/2015 (M. Of. nr. 419 din 12 iunie 2015): neconstituționalitate	Cod procedură penală	Art. 222 („Durata arestului la domiciliu”)

În M. Of. nr. 419 din 12 iunie 2015, s-a publicat D.C.C. nr. 361/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 218-222 și art. 241 alin. (1¹) lit. a) din Codul de procedură penală.

Obiectul excepției de neconstituționalitate

Art. 222 („Durata arestului la domiciliu”) Cod procedură penală

„(1) În cursul urmăririi penale, arestul la domiciliu poate fi luat pe o durată de cel mult 30 de zile.

(2) Arestul la domiciliu poate fi prelungit, în cursul urmăririi penale, numai în caz de necesitate, dacă se mențin temeiurile care au determinat luarea măsurii sau au apărut temeiuri noi, fiecare prelungire neputând să depășească 30 de zile.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), prelungirea arestului la domiciliu poate fi dispusă de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul unde s-a constatat săvârșirea infracțiunii ori sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală.

(4) Judecătorul de drepturi și libertăți este sesizat în vederea prelungirii măsurii de către procuror, prin propunere motivată, însoțită de dosarul cauzei, cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia.

(5) Judecătorul de drepturi și libertăți, sesizat potrivit alin. (4), fixează termen de soluționare a propunerii procurorului, în camera de consiliu, mai înainte de expirarea duratei arestului la domiciliu și dispune citarea inculpatului.

(6) Participarea procurorului este obligatorie.

(7) Judecătorul de drepturi și libertăți admite sau respinge propunerea procurorului prin încheiere motivată.

(8) Dosarul cauzei se restituie organului de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de formulare a contestației.

(9) Durata maximă a măsurii arestului la domiciliu, în cursul urmăririi penale, este de 180 de zile.

(10) Durata privării de libertate dispusă prin măsura arestului la domiciliu nu se ia în considerare pentru calculul duratei maxime a măsurii arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale.

(11) Dispozițiile art. 219 alin. (4)-(6) se aplică în mod corespunzător”.

D.C.C. nr. 361/2015

Prin Decizia nr. 361/2015, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr. 445/42/2014 al Curții de Apel Ploiești – Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și a constatat că **dispozițiile art. 222 din Codul de procedură penală sunt neconstituționale**.

Alte precizări cu privire la D.C.C. nr. 361/2015

După cum am menționat în introducere, Curtea Constituțională s-a pronunțat, în aceeași decizie și cu privire la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 218-221 și art. 241 alin. (1^a) lit. a) din Codul de procedură penală, pe care a respins-o, constatând faptul că respectivele dispoziții sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Vă redăm, în continuare, conținutul respectivelor dispoziții din Codul de procedură penală:

Art. 218 („Condițiile generale de luare a măsurii arestului la domiciliu”) Cod procedură penală

„(1) Arestul la domiciliu se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 223 și luarea acestei măsuri este necesară și suficientă pentru realizarea unuia dintre scopurile prevăzute la art. 202 alin. (1).

(2) Aprecierea îndeplinirii condițiilor prevăzute la alin. (1) se face ținându-se seama de gradul de pericol al infracțiunii, de scopul măsurii, de sănătatea, vârsta, situația familială și alte împrejurări privind persoana față de care se ia măsura.

(3) Măsura nu poate fi dispusă cu privire la inculpatul față de care există suspiciunea rezonabilă că a săvârșit o infracțiune asupra unui membru de familie și cu privire la inculpatul care a fost anterior condamnat definitiv pentru infracțiunea de evadare.

(4) Persoanei față de care s-a dispus măsura arestului la domiciliu i se comunică, sub semnătură, în scris, drepturile prevăzute la art. 83, dreptul prevăzut la art. 210 alin. (1) și (2), dreptul de acces la asistență medicală de urgență, dreptul de a contesta măsura și dreptul de a solicita revocarea sau înlocuirea acestei măsuri cu o altă măsură preventivă, iar în cazul în care persoana nu poate ori refuză să semneze, se va încheia un proces-verbal”.

Art. 219 („Luarea măsurii arestului la domiciliu de către judecătorul de drepturi și libertăți”) Cod procedură penală

„(1) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul unde s-a constatat săvârșirea infracțiunii ori sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală poate dispune, la propunerea motivată a procurorului, arestul la domiciliu al inculpatului.

(2) Procurorul înaintează judecătorului de drepturi și libertăți propunerea prevăzută la alin. (1) împreună cu dosarul cauzei.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți, sesizat conform alin. (1), fixează termen de soluționare în camera de consiliu în termen de 24 de ore de la înregistrarea propunerii și dispune citarea inculpatului.

(4) Neprezentarea inculpatului nu împiedică judecătorul de drepturi și libertăți să soluționeze propunerea înaintată de procuror.

(5) Judecătorul de drepturi și libertăți îl audiază pe inculpat atunci când acesta este prezent.

(6) Asistența juridică a inculpatului și participarea procurorului sunt obligatorii.

(7) Judecătorul de drepturi și libertăți admite sau respinge propunerea procurorului prin încheiere motivată.

(8) Dosarul cauzei se restituie organului de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de formulare a contestației.

(9) Judecătorul de drepturi și libertăți care respinge propunerea de arestare preventivă a inculpatului poate dispune, prin aceeași încheiere, luarea uneia dintre măsurile preventive prevăzute la art. 202 alin. (4) lit. b) și c), dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege”.

Art. 220 („Luarea măsurii arestului la domiciliu de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată”) Cod procedură penală

„(1) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, arestul la domiciliu al inculpatului, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu.

(2) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, sesizată conform alin. (1), dispune citarea inculpatului. Audierea inculpatului este obligatorie dacă acesta se prezintă la termenul fixat.

(3) Asistența juridică a inculpatului și participarea procurorului sunt obligatorii.

(4) Dispozițiile art. 219 alin. (4), (7) și (9) se aplică în mod corespunzător”.

Art. 221 („Conținutul măsurii arestului la domiciliu”) Cod procedură penală

„(1) Măsura arestului la domiciliu constă în obligația impusă inculpatului, pe o perioadă determinată, de a nu părăsi imobilul unde locuiește, fără permisiunea organului judiciar care a dispus măsura sau în fața căruia se află cauza și de a se supune unor restricții stabilite de acesta.

(2) Pe durata arestului la domiciliu, inculpatul are următoarele obligații:

a) să se prezinte în fața organului de urmărire penală, a judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată ori de câte ori este chemat;

b) să nu comunice cu persoana vătămată sau membrii de familie ai acesteia, cu alți participanți la comiterea infracțiunii, cu martorii ori experții, precum și cu alte persoane stabilite de organul judiciar.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată poate dispune ca pe durata arestului la domiciliu inculpatul să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere.

(4) În cuprinsul încheierii prin care se dispune măsura sunt prevăzute în mod expres obligațiile pe care inculpatul trebuie să le respecte și i se atrage atenția că, în caz de încălcare cu rea-credință a măsurii sau a obligațiilor care îi revin, măsura arestului la domiciliu poate fi înlocuită cu măsura arestării preventive.

(5) Pe durata măsurii, inculpatul poate părăsi imobilul prevăzut la alin. (1) pentru prezentarea în fața organelor judiciare, la chemarea acestora.

(6) La cererea scrisă și motivată a inculpatului, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, prin încheiere, îi poate permite acestuia părăsirea imobilului pentru prezentarea la locul de muncă, la cursuri de învățământ sau de pregătire profesională ori la alte activități similare sau pentru procurarea mijloacelor esențiale de existență, precum și în alte situații temeinic justificate, pentru o perioadă determinată de timp, dacă acest lucru este necesar pentru realizarea unor drepturi ori interese legitime ale inculpatului.

(7) În cazuri urgente, pentru motive întemeiate, inculpatul poate părăsi imobilul, fără permisiunea judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată, pe durata de timp strict necesară, informând imediat despre aceasta instituția, organul sau autoritatea desemnată cu supravegherea sa și organul judiciar care a luat măsura arestului la domiciliu ori în fața căruia se află cauza.

(8) Copia încheierii judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată prin care s-a luat măsura arestului la domiciliu se comunică, de îndată, inculpatului și instituției, organului sau autorității desemnate cu supravegherea sa, organului de poliție în a cărei circumscripție locuiește acesta, serviciului public comunitar de evidență a persoanelor și organelor de frontieră.

(9) Instituția, organul sau autoritatea desemnate de organul judiciar care a dispus arestul la domiciliu verifică periodic respectarea măsurii și a obligațiilor de către inculpat, iar în cazul în care constată încălcări ale acestora, sesizează de îndată procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța de judecată, în cursul judecății.

(10) Pentru supravegherea respectării măsurii arestului la domiciliu sau a obligațiilor impuse inculpatului pe durata acesteia, organul de poliție poate pătrunde în imobilul unde se execută măsura, fără învoirea inculpatului sau a persoanelor care locuiesc împreună cu acesta.

(11) În cazul în care inculpatul încalcă cu rea-credință măsura arestului la domiciliu sau obligațiile care îi revin ori există suspiciunea rezonabilă că a săvârșit cu intenție o nouă

infracțiune pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu, poate dispune înlocuirea arestului la domiciliu cu măsura arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege”.

Art. 241 („Încetarea de drept a măsurilor preventive”) alin. (1¹) lit. a) Cod procedură penală

„[...] (1¹) Arestarea preventivă și arestul la domiciliu încetează de drept:

a) în cursul urmăririi penale sau în cursul judecății în primă instanță, la împlinirea duratei maxime prevăzute de lege”.

**NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 48 ALIN. (1) LIT. A)
DIN LEGEA NR. 567/2004 CU PRIVIRE LA SUSPENDAREA
PERSONALULUI AUXILIAR AL INSTANȚELOR
JUDECĂTOREȘTI ȘI AL PARCHETELOR
(M. OF. NR. 420/12.06.2015)**

Redacția ProLege

Decizia CCR	Actul normativ	Articol
D.C.C. nr. 270/2015 (M. Of. nr. 420 din 12 iunie 2015): neconstituționalitate	Legea nr. 567/2004	Art. 48 alin. (1) lit. a)

În M. Of. nr. 420 din 12 iunie 2015, s-a publicat D.C.C. nr. 270/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 48 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice (M. Of. nr. 1197 din 14 decembrie 2004; cu modif. ult.).

Obiectul excepției de neconstituționalitate

Art. 48 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 567/2004

„(1) Personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea este suspendat din funcție în următoarele cazuri:

a) când a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa prin ordonanță sau rechizitoriu.”

D.C.C. nr. 270/2015

Prin Decizia nr. 270/2015, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr. 1.485/103/2014 al Tribunalului Neamț – Secția civilă și a constatat că **dispozițiile art. 48 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice sunt neconstituționale.**

**NECONSTITUȚIONALITATE: ART. 52 ALIN. (1) LIT. B)
TEZA ÎNTÂI DIN CODUL MUNCII
CU PRIVIRE LA SUSPENDAREA CIM DIN INIȚIATIVA
ANGAJATORULUI (M. OF. NR. 431/17.06.2015)**

Redacția ProLege

Decizia CCR	Actul normativ	Articol
D.C.C. nr. 279/2015 (M. Of. nr. 431 din 17 iunie 2015): neconstituționalitate	Codul muncii	Art. 5 alin. (1) lit. b) teza I

În M. Of. nr. 431 din 17 iunie 2015, s-a publicat D.C.C. nr. 279/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 52 alin. (1) lit. b) din Codul muncii.

Obiectul excepției de neconstituționalitate

Art. 52 alin. (1) lit. b) Codul muncii prevede: „(1) *Contractul individual de muncă poate fi suspendat din inițiativa angajatorului în următoarele situații: [...]*

b) în cazul în care angajatorul a formulat plângere penală împotriva salariatului sau acesta a fost trimis în judecată pentru fapte penale incompatibile cu funcția deținută, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești”.

D.C.C. nr. 279/2015

Prin Decizia nr. 279/2015, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr. 1.824/111/2014 al Tribunalului Bihor – Secția I civilă și a constatat că **dispozițiile art. 52 alin. (1) lit. b) teza întâi din Codul muncii sunt neconstituționale.**

Alte precizări cu privire la D.C.C. nr. 279/2015

Prin aceeași decizie, Curtea Constituțională a respins, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 52 alin. (1) lit. b) teza a doua din Codul muncii, excepție ridicată în același dosar al Tribunalului Bihor – Secția I civilă.

**NECONSTITUȚIONALITATE: O.U.G. NR. 82/2013
PENTRU MODIFICAREA LEGII NR. 188/1999
PRIVIND STATUTUL FUNCȚIONARILOR PUBLICI
(M. OF. NR. 433/17.06.2015)**

Redacția ProLege

Decizia CCR	Actul normativ	Sumar
D.C.C. nr. 351/2015 (M. Of. nr. 433 din 17 iunie 2015): neconstituționalitate	O.U.G. nr. 82/2013 (M. Of. nr. 549 din 29 august 2013)	Dispozițiile O.U.G. nr. 82/2013

În M. Of. nr. 433 din 17 iunie 2015, s-a publicat D.C.C. nr. 351/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor O.U.G. nr. 82/2013 pentru modificarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici (M. Of. nr. 549 din 29 august 2013).

Obiectul excepției de neconstituționalitate

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie **dispozițiile O.U.G. nr. 82/2013** pentru modificarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici.

D.C.C. nr. 351/2015

Prin Decizia nr. 351/2015, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr. 1.077/30/2014 al Tribunalului Timiș – Secția de contencios administrativ și fiscal și a constatat că **dispozițiile O.U.G. nr. 82/2013 pentru modificarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici sunt neconstituționale.**

Alte precizări cu privire la D.C.C. nr. 351/2015

Curtea Constituțională a constatat faptul că O.U.G. nr. 82/2013 modifică Legea nr. 188/1999 introducând instituția redistribuirii funcționarilor publici. Astfel, potrivit notei de fundamentare a acesteia, legiuitorul, plecând de la ideea flexibilizării forței de muncă, a asigurării personalului necesar în funcție de nevoile efective ale diferitelor componente ale sectorului bugetar, a înțeles să reglementeze instituția redistribuirii funcționarilor publici cărora le-au încetat raporturile de

serviciu din motive neimputabile lor, în special în situația în care autoritatea sau instituția publică își reduce personalul ca urmare a reorganizării instituțiilor, prin reducerea posturilor ocupate de funcționarii publici.

Curtea observă că **articolul unic pct. 4 din O.U.G. nr. 82/2013 modifică art. 99 alin. (5) și (6) din Legea nr. 188/1999**, în sensul că: „(5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b), c) și e), în perioada de preaviz, dacă în cadrul autorității sau instituției publice există funcții publice vacante corespunzătoare, aceasta poate să le pună la dispoziția funcționarilor publici.

(6) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a)-c) și e), dacă nu există funcții publice vacante corespunzătoare în cadrul autorității sau instituției publice, autoritatea ori instituția publică poate solicita Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, în perioada de preaviz, lista funcțiilor publice vacante. În cazul în care există o funcție publică vacantă corespunzătoare, funcționarul public poate fi transferat în interesul serviciului sau la cerere, pe baza acordului conducătorului autorității sau instituției publice unde se realizează transferul”.

Curtea observă că **art. 99 alin. (5) și (6) din Legea nr. 188/1999, anterior modificării prin O.U.G. nr. 82/2013**, prevedeau următoarele:

„(5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b), c) și e), în perioada de preaviz, dacă în cadrul autorității sau instituției publice există funcții publice vacante corespunzătoare, aceasta are obligația de a le pune la dispoziție funcționarilor publici.

(6) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a)-c) și e), dacă nu există funcții publice vacante corespunzătoare în cadrul autorității sau instituției publice, autoritatea ori instituția publică are obligația de a solicita Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, în perioada de preaviz, lista funcțiilor publice vacante. În cazul în care există o funcție publică vacantă corespunzătoare, identificată în perioada de preaviz, funcționarul public va fi transferat în interesul serviciului sau la cerere”.

Pe de altă parte, Curtea constată că O.U.G. nr. 82/2013 consacră soluția legislativă a posibilității redistribuirii funcționarilor publici cărora le-au încetat raporturile de serviciu din motive neimputabile lor și elimină o garanție acordată acestora de Legea nr. 188/1999, în situația în care sunt eliberați din funcție pentru motive neimputabile. Astfel, obligația autorității sau instituției publice de a pune la dispoziția funcționarului public o funcție publică vacantă corespunzătoare, în cazul în care, în perioada de preaviz, se constată existența unei astfel de funcții, devine, prin efectul O.U.G. nr. 82/2013, doar o *posibilitate*, aflată la latitudinea sa.

V. INTERVIU

„DECANUL ESTE AL TUTUROR AVOCAȚILOR, INDIFERENT DE FORMA DE ORGANIZARE A PROFESIEI”

Ion DRAGNE

Nicolae Cîrstea: Domnule Dragne, felicitări pentru câștigarea alegerilor pentru demnitatea de decan al Baroului București. A fost o „luptă” cu final previzibil în care n-ați picat în capcana atacului dur față de colegi. Ce v-a determinat să abordați o atitudine sobră și echilibrată?

Ion Dragne: Mulțumesc, domnule Cîrstea. Am susținut, înaintea alegerilor din 24 mai 2015, că trebuie să promovăm o avocatură responsabilă, așa încât m-am comportat în acord cu ceea ce cred eu că trebuie să fie un avocat în orice dezbateri, pentru a menține și crește încrederea oamenilor în profesia din care fac parte.

„Lupta”, în realitate o competiție electorală, în interiorul profesiei, nu a fost niciun moment cu final previzibil. Pentru că am avut competitori de calitate, cei mai mulți cu teme și programe interesante, mulți cu susținători de anvergură din profesie, am știut că sunt Decanul Baroului București doar când, în prezența multora dintre candidați, s-a încheiat procesul-verbal care atesta numărul de voturi obținute.

Numărul relativ mare de voturi primite, în comparație cu ceilalți candidați, este dovada că avocații bucureșteni așteaptă un discurs echilibrat, o abordare calmă a problemelor cu care se confruntă profesia în capitală și nu numai. În același timp, este, totuși, un număr mic de voturi, care reprezintă implicarea a circa 10% din totalul avocaților din București, ceea ce naște semne de întrebare cu privire la apropierea majorității avocaților de conducerea profesiei. Când vor vota

mai mult de jumătate din cei circa 10 mii de avocați – sper că peste 4 ani – voi ști că avem un barou activ, implicat în viața comunității.

Nicolae Cîrstea: N-aș vrea să pun în umbră programul dumneavoastră, dar până vom discuta despre acesta aș vrea să vă împărtășesc faptul că este foarte probabil ca mulți colegi să fi văzut în candidatura dvs o garanție în sine pentru a vă acorda acest vot de încredere. Cred că până la programul și ideile cuprinse acolo – disponibilitatea dvs de a vă aloca resursele de timp și experiență pentru acest proiect a fost determinantă pentru acest vot. Care este opinia dvs?

Ion Dragne: Le sunt recunoscător colegilor avocați pentru confirmarea opțiunii mele de a face campanie în stilul meu, dincolo de confirmarea programului electoral pe care l-am propus.

Pe întreaga durată a campaniei am rămas avocatul obișnuit, pe care colegii îl întâlnesc în sala de judecată sau în biroul din Dr. Răureanu, ori la negocieri, iar în cazul în care această imagine a fost apreciată de majoritate, înseamnă că avocații au vrut un tip de decan echilibrat, responsabil și politic. Asta nu înseamnă că simpatia personală este totul, mai trebuie să confirm încrederea și să îi conving pe cei care nu au crezut în mine.

Nicolae Cîrstea: Sunteți un reprezentat al avocaturii de business în fruntea celui mai important barou. Acceptați că există o demarcație între cele două tipuri de avocatură – avocatura de consultanță și cea din CI? Cum veți asigura echilibrul între avocatura de business, mai mică numeric, dar cu resurse incomparabile, și avocatul cu resurse mai mici, dar care reprezintă majoritatea dintre cei aproximativ 10.000 de colegi?

Ion Dragne: Decanul este al tuturor avocaților, indiferent de forma de organizare a profesiei; opțiunea de a lucra într-o formă sau alta este o alegere individuală. Nu văd vreo diferență între avocatul care lucrează individual și cel care lucrează într-o echipă mai mare sau mai mică, de vreme ce toți avocații resimt puternic efectele scăderii clientelei.

Nu pot și nici nu vreau să mă transform într-un „centru” care repartizează clienți, avocatura a fost încă înainte de 1990 domeniul în care „omul sfințea locul”, însă mi-am propus să facilitez, în limitele competențelor decanului, un climat mai destins în relația cu baroul, un sprijin rezonabil în prezentarea publică a avocatului și un acces cât mai ușor la serviciile baroului. Pentru tineri, sprijinul trebuie să fie mai amplu, pentru că au nevoie. De aceea, voi încerca să le fac avocatura cât mai prietenoasă, încă de la intrare, dar pentru asta am nevoie și de sprijinul avocaților din Baroul București. Îl voi cere negreșit, pentru că un decan fără ajutorul avocaților rămâne doar o simplă funcție.

Nicolae Cîrstea: Ce v-a determinat să acceptați provocarea de a candida?

Ion Dragne: Candidatura mea a încercat să fie un răspuns la nevoia avocaților din București de a-și practica profesia sub protecția breslei din care fac parte, la standarde riguroase, adaptate la cerințele europene. Am considerat că sunt suficient de tânăr și de matur, în același timp, pentru a mă preocupa de îmbunătățirea elementelor definitorii ale profesiei care mi-a adus satisfacții de-a lungul anilor. Este o ocazie să fac pentru ea tot ce cred potrivit, sub controlul consiliului și al profesiei.

Nicolae Cîrstea: Este timpul alocat pentru îndeplinirea acestui mandat cea mai importantă resursă pe care o veți pune în slujba colegilor? Care ar fi celelalte resurse importante care trebuie menționate aici?

Ion Dragne: Am știut că timpul este o resursă economică prețioasă, pretențioasă și ireversibilă, așa că fac tot ce îmi stă în putință pentru a-l mai împărți încă o dată, de vreme ce mi-am asumat-o. Sigur, trebuie un pic de calm postelectoral, așa că voi reuși, sper, folosind resursele necesare la timpul potrivit.

Nicolae Cîrstea: Colaborarea cu INPPA/UNBR este naturală din această poziție. Atât cu aceste entități, dar și cu altele, ce parteneriate și colaborări aveți în vedere?

Ion Dragne: INPPA și UNBR sunt două dintre entitățile care vor defini cel puțin 4 din direcțiile programului meu electoral. Punctual, în colaborare cu INPPA, am în vedere identificarea resurselor financiare și a mijloacelor legale pentru asigurarea gratuității formării profesionale inițiale a avocaților stagiați, precum și implicarea Baroului București într-o mai mare măsură în proiectele INPPA, pentru a asigura accesul la o formare profesională continuă facilă și evaluarea oportunității înființării unui centru teritorial chiar în București.

La nivelul raporturilor cu UNBR, amintesc acum de efortul comun care ar trebui depus alături de Baroul București pentru limitarea și dispariția exercitării ilegale a profesiei de către persoane care se autointitulează, fără drept, avocat sau pentru a crește nivelul onorariilor pentru asistența juridică asigurată din oficiu și în cauzele civile în care se acordă ajutor public judiciar. Amintesc aici și planul de susținere al elaborării „Ghidului de bune practici” privind interpretarea și aplicarea unitară de către organele profesiei a reglementărilor privind publicitatea profesională, în vederea corelării prevederilor legale cu cerințele Uniunii Europene.

Nicolae Cîrstea: Care sunt cele mai importante realizări pe care vi le-ați dori materializate la sfârșitul mandatului?

Ion Dragne: Am certitudinea că împreună cu colegii mei vom reuși să conturăm profilul unei avocaturi exemplare pentru restul profesiilor din România, interdisciplinare, și că vom îmbunătăți vizibil fluxul proceselor administrative și al comunicării transparente a Baroului cu avocații membri, pentru a sprijini desfășurarea în condiții optime a activității avocatului.

Nicolae Cîrstea: Ce înseamnă pentru Ion Dragne să fie avocat? Reflectă avocatura românească nivelul de dezvoltare al societății românești?

Ion Dragne: La 20 de ani împliniți de la primirea în profesie, este clar, acum, că a fi avocat înseamnă în primul rând dedicare, conștientizarea faptului că recompensele nu sunt niciodată proporționale cu munca depusă, ci cu rezultatul obținut, responsabilitate, depășirea zonei de confort și, nu în ultimul rând, o continuă pregătire profesională.

Nicolae Cîrstea: Care sunt valorile și oameni în care credeți și care vă inspiră?

Ion Dragne: Integritatea și încrederea sunt două dintre valorile care mă ghidează și pe care le apreciez la persoanele cu care interacționez zi de zi. De altfel, pot spune că îmi face plăcere să citesc, să muncesc, să mă inspir de la oameni de calitate și încerc, la rândul meu, să inspir oameni ambițioși, care își doresc să ajungă mâine într-un punct mai bun decât sunt astăzi. Din toate care ni se întâmplă și de la toți cei cu care interacționăm trebuie să învățăm ceva.